3-4.

CHRIST. FRID. GEO. MEISTERI. D
PROFESSORIS IVRIVM ORDINARII ET
FACVLT. IVRID. ASSESSORIS
IN
ACADEMIA GEORGIA AVGVSTA

BIBLIOTHECA IVRIS NATVRAE ET GENTIVM

PARS ALTERA.

GOETTINGAE
IMPENSIS VIDVAE ABR. VANDENHOECK
MDCCLVII.

AD LECTOREM.

Pudet me fidem, quam dedi in prima huius libri praefatione, tam fero liberare; fed velim, pro fua humanitate Lector ignofcat occupationibus meis, non magnis quidem illis, fed aliis ex aliis, atque ab hoc literarum genere alienis, quae licet non obftiterunt, ne promiffionis memor effem, magno tamen cum meo dolore me coëgerunt, minus officiofum effe, quam vellem. Deinde acceffit ipfius operis difficultas, quae confideratam tarditatem fuafit. Tardiorem quoque me, ac timidiorem fecit expectatio illa, quam de laboris mei progreffu concitatam effe, ex quibusdam intellexi teftimoniis. Vtut eft, quia non pudendo,

fed

ſed non faciendo id, quod non decet, impudentiae nomen effugere debemus, exire nunc patior, quae expectantur, *Bibliothecae iuris naturae & gentium*, partes, *alteram*, & quae ſub prelo madet, *tertiam*, vtramque cum cura ac diligentia compoſitam, &, melioris notae ſcriptorum ſummas ſeu argumenta, quibus eſt inſtructa, ſi ſpectes, *prima* vtique meliorem. Iam ergo nihil ſupereſt, quam vt, cum primum fieri poterit, eas libelli mei partes, quae emendationes, atque ſupplementa complectentur, cum *Lectore Beneuolo* ſubinde communicem; quibus perpoliendis eo alacrius me accingo, quo certior ſum, optimi conſilii conſcientia, beneuolentiaeque Lectoris praeſidio, tuto mihi nihil metuendum eſſe. Scribebam Gottingae d. XXV. Jan. A. O. R. MDCCLVII.

L.

LAESIO.

HENR. BODINI diss. de laesione ex delicto defuncti ab herede praestanda. Hal. 1702. 4.

BENIAM. LEHMANNI disp. de laesione licita. Marp. 1697. 4.

IOH. GEORG. ROESERI disp. de officio eorum, qui laeserunt, & laesi sunt. Sedin. 1704. 4.

Summam huius opusculi referunt *Noua Litter. Maris Balthici*. 1704. pag. 204.

FRID. SCHRAGII disp. de laesione licita, Argent. 1688. 4.

HENR. VFFELMANNI diss. de gradibus laesionis. Helmst. 1669. 4.

LATROCINIVM.

IACOBI THOMASII de duellorum varii generis moralitate, Lipsiae 1671. 4.

LAVS.

IOH. ALBR. FABRICII diss. de laudibus malignis, Hamb. 1700. 4.

LEGATIO. LEGATVS

Dissertatio juris gentium, de exemtione legatorum a foro criminali ejus, ad quem missi sunt. Marb. 1741. 4.

De hoc libello plura vide in Hamb. gel. Zeitungen, 1741. n. 32. p. 266. sqq.

Rechtliche Grenzen der Unverletzbarkeit der Gesandten und der übrigen Privilegien. Aus dem Natur- und Völker-Recht deducirt, durch die neuesten Exempel dieses und des nächst-verwichenen Jahrhunderts aus der Historie und den Publicisten illustriret, und mit Reflexionen begleitet. 1748. 4.

Legatus omnibus numeris ac partibus absolutus, ab ANTONIO DE VERA ET DE CVNNIGA primum hispanice editus, Lugd. Bat. 1709. 8. II. Tom.

Ver-

Verſio haec gallica, ſub rubro: *Le parfait ambaſſadeur* auctore Lanceloto. Pariſiis 1642. 12. primum prodiit, nunc recuſa. Hiſtoriam ipſius libri litterariam diſcimus ex Supplementis Actor. Erud. Lipſ. Tom. IV. S. IX. p. 436. Nimirum, inter eos, qui de legatis ſpripſerunt, praecipua laus quoque debetur Antonio de Vera, qui dialogum huncce de officio legati, hiſpanico idiomate edidit Hiſpali 1621. 4. poſtea etruſca lingua & ſine auctoris nomine, auctore Mucio Zicatta Venetiis 1549. 4. recuſum. Nam cum ipſe ob eximiam ingenii ſagacitatem, multiplicemque rerum cognitionem a Philippo IV. ad Venetos orator miſſus eſſet, apud quos diu deinde haeſit; nemo ad explicanda legati munera aptior videri poterat noſtro Antonio, qui e legatione in Hiſpaniam redux factus ſeptuagenario maior deceſſit Madriti die 20. Octob. 1658. In modum autem dialogi conſcriptum eſt opus, in quo duo amici, inter ſe colloquentes, ac de legati virtutibus praeclare diſſerentes in ſcenam producuntur. Quorum alteri, *Ludouici*, alteri *Iulii* nomen tributum eſt, ſub quibus *Ludouicum de Haro*, & *Iulium Mazarinum* intelligendos eſſe, in A. E. L. loc. cit. coniicitur.

Das in allen Rechten gegründete Verfahren mit den Königl. Schwedischen Gesandten in Engelland und Holland, betreffend die jüngst obhanden gewesene und entdeckte Rebellion. Hamb. 1717.

Disquisitio iuris naturalis & gentium de iusto Gyllenbergii & Goertzii, Sueciae legatorum, in Britannia & confoederato Belgio, arresto, Latine & Germanice. Francof. & Lipf. 1717. 4.

Auctorem huius opusculi se ipse profitetur ADAM FRID. GLAFEY in Biblioth. iur. nat. & Gent. p. m. 353. Disquiritur hic: vtrum principi ius competat, legatum ad se missum, ob pacem atque tranquillitatem ab illo, in suo territorio, turbatam, in custodiam tradendi? Quia non datur ius gentium, nisi principiis iuris naturalis innixum; consequens esse putat auctor, ut exempla nonnulla, quae legatos eiusmodi turbulentos ab arresto immunes fuisse, testantur, regulam hic nequaquam facere possint: omnium legationum vltimum finem semper esse socialitatem inter gentes, inviolabilitatemque legatorum oriri ex pacto,

cu-

cuius vis vnice ex vtriusque partis consensu aestimanda sit. Tantum vero abesse, vt princeps legatum recipiens, consentiat in turbas ab eo excitandas, vt potius semper tacita sub conditione, ne turbet quietem reipublicae, admittatur. Cui officio, quando desunt legati, cessare causam inuiolabilitatis, adeoque hanc ipsam, concluditur. Nouum argumentum pro sua sententia petit auctor ex collisione officiorum, quorum alterum ex altero fluit, in qua illud huic cedere debet. Scilicet officium principis esse, vt salutem & conseruationem populi sui tueatur, ex quo demum, vt consequens, oriri, ait, inuiolabilitatem legatorum: si itaque legatus laedat salutem populi, quippe ex qua, sua sanctitas proficiscitur, principem iure suo, inuiolabilitatem legati ad se missi, conseruationi sui ipsius populique postpônere. Legatum non habere potius ius, quam principem, quem repraesentat, hunc vero ipsum, si in territorio alterius seditionem mouet, iure gentium primario, a domino territorii custodiae tradi, adque satisfactionem cogi posse, extra dubii aleam positum esse. Ex quibus principiis iustitiam custodiae, in qua legati Sueciae detinebantur, defendit auctor. Inseruit idem Glasey, commentationem iuris gentium

bene longam *de Legatis* seinem Völker-Recht, cap. IX. qui liber tertium locupletior prodiit Norimb. 1752. 4.

Quaestio, an saluo iure gentium Legatus, contra Principem, ad quem missus est, delinquens, capi & puniri possit? Paris. 1606. 8.

Beweiß, daß es nicht wider das Völker-Recht sey, bey gewissen Umständen, einen Gesandten zu arretiren. Wolffenb. 1717. 4.

Auctor huius scripti fuit GOTTL. SAMTREVER, cuius nomen prae se quoque fert nouissima eius editio, quae Lipsiae 1745. 4. prodiit. Captiuitas vero Legatorum Suecicorum, Comitis de Gyllenberg, apud Anglos, & Baronis de Goertz, apud Belgos, huic scriptioni dedit occasionem. In *primo capite* probatur, etiam iure naturae inuiolabilitatem Legatorum certis limitibus circumscriptam esse. Cui iuri respondere gentium mores, docet *caput secundum*. Per *arrestum* Gyllenbergii & Goertzii, inuiolabilitatem eorum laesam haut esse, characterem enim repraesentatiuum in legato delinquente cessare, in *duobus sequentibus capitibus*, argumentis demonstratur grauissimis.

An

An autem & quousque excuset legatum delinquentem iussus principis sui? inquiritur in *capite quinto*. Vltimo loco exploduntur argumenta, quae his principiis obiici solent.

Lettre de Mr. N. N. a une personne de distinction, qui luy demande ses sentiments sur les inprimez, qui ont paru au sujet de l'Arret du Comte de Gyllenberg & du Baron de Goertz, Ministre du Roi de Suede, a Ratisbone 1717. 4.

Epistola ad amicum, qua expenditur, vtrum sit contra ius gentium, quod Generalis campi Mareschallus, exercitus Russici, Marchionem Monti detineri iussit? 1734.

Inuenitur quoque in Fabri Staats-Canzley P. LXV. p. 591-608.

Deduction Ihro Maj. der Kayserin aller Reussen, an die Ministres von Großbritannien und Holland, wegen der von Sr. Großbrit. Maj. und Ihrer Hochmögenden der Herren General-Staaten der Vereinigten Niederlanden, auf Veranlassung derer

Franzöſ. Miniſtres, vor den Marquis von Monti geſchehenen Interceſſion, 1734.

Legitur in FABRO l. c. p. 608-616.

Obſeruatio: quaenam praerogatiuae ex communi gentium conſenſu, maxime quoad exercitium domeſticum religionis, legatis, ablegatis extraordinariis, & Reſidentibus in terris principum, ad quos miſſi ſunt, debeantur?

Ibid. P. XIV. p. 220-235.

Obſeruationes duae, quarum altera de inuiolabilitate legatorum in genere, altera de eodem iure in ſpecie agit.

Leguntur in obſeruatt. Halenſ. T. IX. p. 272-355.

Annotata über die vorgefallene Quaeſtion: ob Reichs-Fürſten befugt, Ambaſſadeurs zu ſchicken? unter eines vornehmen Miniſtri Schriften gefunden. 1681. 12.

Auctore *Bibliothecae quadripartitae cap. 5. Poſ. 3. §. 15. p. 262.* teſte, reperiuntur quo-

quoque annotata haecce in *Cassandri Thucelii* (Chr. Leonh. Leuchtii) Electis iuris publici curiosis Francof. 1694. 4.

IAC. BALTHASARIS diss. de legatis. Gryph. 1685. 4.

CHRISTOPH. BESOLDI Spicilegia de Legatis, sessionis praecedentia, & arcanis rerum publicarum. Argent. 1624. 4.

IOH. HENR. BOECLERI disp. Sacra Legationis. Argent. 1664. 4.

Recusa extat in Ejusd. Dissertationibus academicis iunctim editis, n. XIII. spectans, ceterum, ad doctrinam de inuiolabilitate legatorum.

IVST. HENNING. BOEHMERI diss. de priuatis legatorum sacris, Hal. 1713. rec. ibid. 1721. 4.

Contra iniurias Coloniae Residenti Borussico illatas directa est.

MATTHIAE BORTII dissertatio de legationibus & legatis. Ien. 1611. 4.

Habetur quoque in DOMINICI ARVMAEI discursibus de iure publico. Ien. 1621. 4. disc. 29. p. 267. vid. *Bibl. Quadrip.* c. 3. sect. 3. §. 8. p. 258.

ABR. DAN. CLAVEL A BRENLES diff. de exemtione legatorum a foro criminali, eius, ad quem missi sunt. Marb. 1741. 4.

CONRADI BRVNI Libri quinque de legationibus, ceremoniis, imaginibus & haereticis. Mogunt. 1548. f. Venet. 1567. 8.

Opus, vt tunc erant tempora, eximium, quod tamen hodie, post tot praeclaros magnorum virorum de legationibus labores vix vsum praestat.

IAC. BRVNNEMANNI diss. de iure ceremoniali circa legatos, Hal. 1700. & 1739. 4.

IOH. ADOLPH. BVCHER Diss. de delictis legatorum. Argent. 1700. 4.

CORN. VAN BYNCKERSHOECK de foro legati. Lugd. Bat. 1721. 8. & in opusculis a Franc. Car. Conradi editis, Hal. 1729.

Gallica versio, quae curante Ioh. Barbeyracio, Hag. Com. 1723. & 1727. 8. duobus voluminibus prodiit, recensetur in Bibliotheque francoise Tomo IV. p. 59. vbi iudicatur, Bynckershoeckium multis magnisque districtum negotiis, festinanteque ca-

calamo, hunc librum exarantem, debitum neglexisse ordinem. Ne tamen quis praeclarum auctorem sua, hanc per censuram, putet laude defraudari, pergitur: *Mr. Bynckershoeck est un de ces Ecrivains du plus haut vol, qui n'ecrivent que pour les Savans, & qui ne veulent dire, autant qu'il se peut, rien que de nouveau.*

De la maniere de negocier avec les Souverains, par M. DE CALLIERES. Bruxel pour la Compagnie 1716. 8.

Inter tot, quae de legatis extant, scripta, hic libellus insignem occupat locum, potius ex praestantia sua, quam mole aestimandus, quatuordecim quippe vix plagulis constans. Mira enim breuitate, propria experientia edoctus, omnia Legati officia complexus est auctor, vnus ex maxime celebribus Gallorum Legatis. Prodiit primum hic libellus Parisiis anno 1716. 12. quam editionem secunda, in eadem forma, Amstelodami 1717. excepit. Editio, quae nobis ad manus est, simulat tantum Bruxellam, impressionis locum, prodiit enim Hanouerae in officina Försteriana; si tamen paucissima exceperis errata typographica, quo etiam vocem *Bruxel,* pro qua *Bruxelles* reponi debet, referas, reliquis editionibus haud secunda. Habe-

bemus duas huius libri versiones teutonicas, eodem anno, nempe 1716. Lipsiae impressas, alteram quidem sub titulo: Kluger Minister und geschickter Gesandten Staats-Schule in 8. bey Moritz Georg Weidmann, alteram hoc rubro insignitam: Der Staats-erfahrne Abgesandte, oder Unterricht, wie man mit hohen Potentaten in Staats-Sachen klug tractiren soll, durch den Herrn de Callieres beschrieben, mit einer Vorrede, vielen Anmerkungen, und Register versehen in 12. Prior ob auctoris sui, qui fuit ipse bibliopola Weidmannus, vtriusque linguae imperitiam, mendis quasi scatet, hinc nullius pretii habenda. Posterior, licet ab omni labe non immunis, laudem tamen meretur atque commendationem. Consule die Neue Bibliotheck. 55. St. n. VI. XII. & XIII.

Candorins vollkommener Teutscher Gesandte Frankf. 1679. 12.

Ex versibus in fine libelli appositis apparet, sub ficto nomine latere Conradum ab Hoevelen, qui in praefatione de commercio XXIV. annorum, cum omnium ordinum legatis gloriatur, stylo tamen subobscuro vtitur. BIBL. IVR. IMPER. *Cap.* III. *pos.* III. §. 6. p. 255. sq.

IAC.

IAC. CARMON Diſp. de iurisdictione in legatos eorumque comites, praeſertim S. R. I. German. in comitiis. Ien. 1738.

BENED. CARPZOVII diſſ. de privilegiis legati, Lipſ. 1649. 4.

STEPH. CASSII (Cronhielm) Diatribe de iure & iudice Legatorum. Francof. ad Moen. 1717. 4.

IO. A CHOKIER Tractatus de Legato. Col. Agripp. 1624. 4. & cum Aphorismis politicis, Leodii 1642. fol.

HENR. COCCEII Diſſ. de Legato ſancto non impuni. Francof. ad Viadr. 1717. 4

Caput primum agit de Legatorum ſanctimonia in genere hunc in modum. Legare hic denotat actum mittendi, hinc legatus & miſſus ſunt Synonima. Varii dantur ſanctimoniae gradus. Tribuni plebis olim apud romanos erant ſacroſancti. Nobis ſanctum idem eſt, quod inuiolabile. Variae ſunt legatorum ſpecies, ſed ſanctimonia proprie pertinet ad legatos, qui ad hoſtes mittuntur. Negari tamen nequit, omnes legatos eſſe ſanctos & inuiolabiles, idque iure

iure gentium primario. Romani quidem semper crediderunt, Deos acerrimos violati iuris legatorum vindices esse. *Caput secundum* disquirit: an Legati apud principem, ad quem missi sunt, ex delicto vel contractu conueniri possint. Nimirum, legatos in loco, vbi degunt, delinquentes, ibi forum sortiri, apud veteres extra controuersiam fuit, nostro tempore vero sub iudice lis est. Distinguendum esse, putat Coccejus, id, quod iuris, & quod humanitatis, generositatis aut prudentiae est: iureque gentium primario legatos in loco delicti puniri posse defendit in hunc fere modum: Summam cuiusque ciuitatis potestatem aeque absolutam esse intra eius fines, ac est humani generis in vniuersam terram. Fundatam esse hanc potestatem etiam respectu legatorum, donec probetur, eos esse exemtos; id tamen non probari ex Legatorum sanctimonia, quippe quae non pertineat ad delicta. Ea tribui quidem securitatem, sed neutiquam impunitatem: iuris executionem non esse violationem: ius naturae non patrocinari sceleribus: rationem sanctitatis legatorum totam cessare in eorum delictis, beneficia vero delinquentibus non dari, nec plus iuris legatis tribui posse inter hostes, quam quo vtuntur, pace, inter amicos. Post

haec

haec propius ad ſcopum accedit Coccejus, probatque, de iure puniendi delicta Legatorum nihil ſingulariter iure naturali conſtitutum eſſe, principisque poteſtatem in terris ſuis per Legatorum aduentum haut minui: ipſos reges extra regnum ſuum non habere ſummam poteſtatem; neque fieri poſſe, vt quisquam, qui in regno eſt, a regis poteſtate penitus ſit exemtus. Quae omnia exemplis auctoritatibusque Lacaedemoniorum, Anglorum, Hiſpanorum, Gallorum, Luſitanorum, Papae Pauli IV, Electoris Saxonici, Landgrauii Haſſiae, & multarum gentium aliarum, illuſtrantur, atque contra Zouchaeum vindicantur. In *tertio capite*, quo, quae a Grotio aliisque mouentur, dubiis occurritur, imprimis id agit Coccejus, vt monſtret, exempla Legatorum dimiſſorum, quae paſſim noſtro aeuo habentur, nihil probare aliud, quam morum arbitrium, vel actum generoſitatis principis, vel denique ius gentium ſaltim ſecundarium. De reliquo ſanctitatis legatorum iure ſigillatim agit *caput quartum*, vbi multae tractantur quaeſtiones grauiſſimae vtiliſſimaeque, videndi cauſa: an Legati ex contractibus ſuis conueniri poſſint in loco legationis? an ius gentium competat legatis in terra hoſtis, ad quem miſſi non ſunt? vtrum Legati iure talio-

lionis violari possint? num perduellis, vel ob aliud crimen eiectus, si legatus veniat, iure gentium vti possit?

EIVSD. Diss. de repraesentatiua legatorum qualitate. Heidelb. 1680. 4.

REINHARDI CONDIT Speculum fidei politicae, seu, de Legatorum, Aduocatorum &c. qualitatibus, Bremae 1663. 4.

vid. Biblioth. iur. Imperant. Cap. III. Pos. III. §. 3. pag. 252.

HERMANN CONRING de Legatis. Helmst. 1660. 4. & in Eius Opp. Tom. IV. p. 1003.

EIVSD. diss. de Legatione, ibid. 1658. 4. & in Opp. T. IV. pag. 990.

IO. VLR. CRAMERI Vsus philosophiae Wolffianae in iure, specim. III. seu Oratio de pari iure ciuitatum imperialium, ac gentium liberarum in recipiendis legatis, Marb. 1740. 4.

IVST. CHRISTOPH. DITHMAR diss. de Legatis primi & secundi ordinis.

IOH. CHRISTOPH DORN diss. de eo, quod iustum est circa legationes assiduas Ien. 1716. 4.

AD

AD. EBERT de immunitate legatorum. Francof. 1686. 4.

ROBERT EICHMANN diſſ. de Legatis. Duisb. 1677. 4.

IOH. PAVL. FELWINGER de eod. arg. Altd. 1670. 4.

Barthold Feinds, unſtreitiges Recht eines Fürſten, Staats oder freyen Republick, einen Geſandten vom erſten, andern, oder dritten Range, bey Schändung ſeines ſonſt inviolablen Characters, zu arreſtiren, und zurück zu ſchicken, oder: Befugniß ſeiner Königl. Hoheit des Regenten in Frankreich, den Spaniſchen Amballadeur, Prinzen von Cellamare, jüngſthin in Verſicherung zu nehmen. Hamburg 1719. 4.

Vitam auctoris, turbis ciuilibus, quas plebs in primo ſeculi noſtri decennio mouerat, Hamburgenſibus impliciti, enarrat Mollerus Cimbr. litt. Tom. I. p. 169. ſq.

IOH. LAVR. FLEISCHERI diſſ. de iuribus & iudice competente Legatorum Hal. 1724. 4.

Occaſione Gyllenbergii & Goertzii Sueciae

Legatorum, in Britannia & Belgio confoederato in captiuitate detentorum prodiit hoc opusculum.

IAC. AVG. FRANCKENSTEINII de iure legatorum dubio, oratio inauguralis, ex controuersiis recentioribus, Autorum fide nunc firmata, Lips. 1721. 4.

CHRIST. FRIEDERICH Disputatio de Legatorum sanctitate Lipf. 1636. & Marp. eodem anno, 4.

Ienich. Bibl. iur. p. 326.

OTTO HENR. L. B. A FRIESEN de foro Legatorum, Francof. 1677. 4.

CAESARINI FVRSTENERII, de iure Suprematus ac Legationis principum germaniae Liber, 1677. 8. & Londini 1678. 8. & 1679. 12. Norimb. 1696. 8.

Auctor huius scripti, quem teste auctore biblioth. iur. imp. Cap. 3. pos. 3. §. 14. p. 263. alii Esaiam Puffendorfium, Ludolphum Hugonem alii, alii Ezech. Spanhemium, alii alium suspicabantur, est *Gothofr. Guil. Leibnizius*. Cum nimirum in limine pacis Noviomagensis a Rege Gallorum Duci Lotharingiae ius mittendi Legatos primi ordinis

in

in dubium vocaretur, eiusque Ministros ad pacis negotium mittendos, Deputatorum saltem titulo, salutandos esse, defenderetur; contentione in favorem Principum sopita, excitatus Leibnizius, suam hac de re sententiam dixit, qua tuetur, ex principio supremalus, quem a superioritate territoriali separat, principibus Germaniae competentis, vindicandum esse eis ius mittendi legatos charactere repraesentatitio instructos, hisque deberi easdem ceremonias, quae Electorum & Italiae Principum Legatis exhiberi solent, puta, *Excellentiae titulum*, *visitationem nouissime aduenientis*, & *locum potiorem visitantis apud visitatum*. Sane non omnibus argumenta Leibniziana satisfecisse, credere nos iubet laudatus auctor Biblioth. Iur. Imper. l. c. p. 264, cuius iudicio ius gentium omnibus quidem, summa potestate gaudentibus, ius mittendi Legatos concedit; neque adeo illud Germaniae Principibus, superioritate territoriali pollentibus, denegat. Legatorum autem, in primi & secundi ordinis discrimen, characterem illum repraesentatiuum ex eoque deduci solitum ius, tecto capite alloquendi principem, ad quem mittuntur, aliasque ceremonias, nullo gentium iure, sed mera principum humanitate, ac consuetudine, pro lubitu

abroganda, niti contendit. Sed & peculiaribus scriptis in lucem emissis Leibnizio contradictum esse constat; quo pertinent: *notae ac animaduersiones in Caesarini Fürstenerii Tractatum de iure supremàtus ac legationis principum germaniae, Coloniae Allobrogum 1682. 8.* quarum auctor reiicit supremàtus vocabulum, tanquam nouum & ens rationis, nec admittit differentiam essentialem inter superioritatem territorialem & suprematum, cum per accidens saltim fiat, quo minus aliquis ob regionis aut virium tenuitatem, momentum non aeque magnum ad publica gentium negotia, possit adferre; imo esse periniquum, ius a vi, & potentia metiri: neque suprematus vocem eo sensu, qui gallico *La Souverainetè* respondeat, Germaniae principibus tribui posse, cum hoc superioritatem ab omni subiectione & fide homagii liberam inuoluat, status autem & germaniae principes singuli, & reali, & personali obligatione subiiciantur imperio. Ex quibus principiis non potuit non conclusio nasci, Leibnitianae conclusioni contraria. Vide, si lubet, *Acta Erud. Lips. anni 1682. pag. 101. sq.* Prodiit etiam, *aduersus Caesarinum Furstenerium Discursus de suprematu, Hyetopoli ad Istrum 1687. in 8,* cum ob eruditionem, tum ob

mo-

moderationem vehementer laudandus. Verum, quum auctor eius non contra ius legationis principum, sed contra suprematum, vt rem fictitiam disputet, eius enarrationi non immoramur. Conf. hic Chr. Thomasii Monathl. Gespr. Part. 2. p. 202. sqq.

PETRVS GAVELIVS, de iure legationum Vpsal. 1659.

Ienich. l. c.

ANASTASII GERMONII, Archiepiscopi & Comitis Tarantasiensis, de Legatis principum & populorum, libri tres. Romae 1627. 4.

ALBERICI GENTILIS de Legationibus, libri tres. Londini 1583. & 1585. 4. Hanouiae 1594 & 1607. 8. & annexi eius tractatui de diuersis temporum appellationibus. *Ibid.* 1596. 4.

Spirant hi libri magnam eruditionem & antiquitatum notitiam. Optauit tamen B. Stollius in der Stollischen Bibliotheck. St. 13. S. 543. daß er die neuern zu seinem Zweck dienenden Scribenten mit gleichem Fleisse gelesen, und in der Morale und Politic ein wenig tiefere Einsicht gehabt hätte.

 Denn

Denn auf solche Weise würde er manche Materie nicht nur berührt, sondern auch erschöpfet haben. Laudat idem Stollius scribendi genus, sed ordinem meliorem desiderat. Vt autem vno quasi obtutu totum pateat opus, summa eius capita indicabo. *Libri primi* capita haec sunt: *Qui legati nomine nuncupentur. Multiplex Legati nomen & definitio. De sacra Legatione. Diuisiones legationum a personis mittentium, iisque ad quos mittuntur. De variis legationum generibus secundum mandata. De legato bellico, legationibus officiosis, libera legatione. Quorum apud romanos esset cura mittendi & excipiendi legatos. De loco Taciti, an sorte ducerentur, qui legationes obirent. De Legationum solemnibus. De Foeciali, Patre patrato, Sagminibus & silicibus. De loco, temporeque excipiendarum legationum. De muneribus aliisque hospitalibus, quae Romani legatis Romam aduenientibus praestabant. De Caduceo, velamentis, & reliquis solemnibus.* In SECVNDO LIBRO sequentia occurrunt: *de iure legationum. De mentita legatione. An tuti legati sint etiam cum iis, ad quos missi non sunt. De legato speculatore & perfido. De interdicta legatione; qui alterius laesit legatos, non speret suis stare ius legationis; an sit cum rebellibus ius legationis; ius lega-*

tio-

tionis cum praedonibus non est: vtrum hoc ius obtineat in ciuilibus dissensionibus: nec a subditis, nec ad subditos recte mittuntur legati: de legatis criminosorum: de iure liberae legationis, officiosae, & temporariae: de iure admissae legationis. De comitibus & reliquis legationis accessionibus: contractibus legatorum, iudiceque: de legato in principem, ad quem missus est, coniurante: si quid legatus deliquerit, princeps illius non est consulendus: de legato principi maledicente: de legati libertate dicendi: de caeteris delictis & poenis legatorum; de iure legatorum cum suis: de iure morum erga suos legatos. TERTIVS LIBER his absoluitur momentis: *quam multa in legato conuenire debeant, vt officium suum praestare possit. Exteriora, quae in legato volumus conuenire. Naturae bonis carere non posse legatum. Quod fortunae bona in legato conuenire debeant: praestantem ingenio legatum esse oportere: Legatus vt sit orator, teneatque sermonem eius, ad quem mittitur; magna in legato historiarum requiritur cognitio. Quatenus philosophia deceat legatum. De literatis Legatis. De fide, fortitudine, temperantia, prudentia, legatorum. Vtrum Legatus, si e re esse credit, fallere debeat principem: de*

vi liberi mandati: de asserenda legationis dignitate; de perfecto legato.

IOH. GVL. VAN GERSDORFF diss. de legationum iure, Lugd. Bat. 1730. 4.

ERNST GOCKELII de maiestatico legatorum iure, ad nouissimos nostros mores methodica & repetita dissertatio, Lindav. 1688. 4.

Acriter perstringitur, ac nullius pretii habetur hoc opusculum in Thomasii Monat-Gesprächen, P. 2. p. 208. sqq.

AVGVSTI CORNETS DE GROOT diss. de legati, legationumque iure, Lugd. Bat. 1731. 4.

IOH. GRYPHIANDRI diss. de legatis Ienae habita.

Extat in Dominici Arumaei discursibus de iure publico: discursu 29. pag. 267.

ALB. GVNZELIVS de legato, Wittemb. 1630. 4.

NICOL. HIER. GVNDLINGII Tractat vom Gesandtschaffts-Rechte.

Vid. Biblioth. iuris Imperant. cap. III. pos. III. §. 6. pag. 256.

HENR.

HENR. HAHN de Legato, Helmst. 1654. 4.

MARTIN HASSEN de παραβρεσβείας crimine, seu Legato violati mandati reo, Viteb. 1717. 4.

GEORG. HEINII diss. de Legato religioso, Regiom. 1704. 4.

IOH. HEINZELMANN, de Legato, Berol. 1657. 4.

IAC. HOWELL Tractatus de Legatis, Lond. 1646. 8.

Adnexus quoque est, eiusdem auctoris dissertationi de *praecedentia Regum Galliae, Hispaniae, & Angliae*, Lond. 1664. editae, multas quaestionum singularium decisiones continens, teste auctore Bibl. Iur. Imp. cap. III. pos. III. §. 4. pag. 254.

IEREM. HOFFMANNI disp. de notis Legati subtilis & inepti. Viteb. 1661. 4.

DAV. HOESCHELII Eclogae Legationum diuersorum Autorum graecorum, Aug. Vind. 1603. 4.

Autores sunt Dexippus Atheniensis, Eunapius Sardianus, & Petrus Patricius, quorum de legatis opuscula graece & latine,

cum notis Cantoclari & Henrici Valesii prodierunt, Parisiis 1648. 4. Conf. Bibl. Iur. Imp. l. c, p. 251.

IOH. FRIQ. HORNII diss. de iure legationum, Viteb. 1660. 4.

IOH. DE VILLIERS HOTMANNI Ambassadeur, Paris. 1603. 8. 1604. 8. Düsseld. 1613. 12.

IO. AD. ICKSTATT Progr. de Legatorum exterorum in ciuitatibus imperii immediatis ac liberis residentium priuilegiis & iuribus, quando quatenusque ipsis eadem competant. Herb. 1742.

IOH. RVDOLPH. ISELII diss. de iure legationum liberae reipubl. Helveticae, Basil. 1737.

G. R. K. diss. de Legato Suecico durante obsidione Hafniensi a Rege Daniae iure detento, 1659. 4.

IOH. FRID. KAYSERI diss. de Legato testatore. Giessae 1740. 4.

DIET. HERM. KEMMERICHS Grundsätze des Völker-Rechts von der Unverletzlichkeit der Gesandten. Erlangen 1710. 4.

HER-

HERMANNI KIRCHNERI Legatus, prodiit Marp. 1613. 4. & ante cum Chriſtoph. Warſevicii Oratione de legationibus adeundis, Lichae 1604. 8.

IOH. CHRIST. KLVGELII Diſp. de legatorum inuiolabilitate, Lipſ. 1691. 4.

Nobiliſſimus vir, Praefecturae Cygneae & Werdenſis per annos aliquot adiunctus vigilantiſſimus, exquiſita induſtria, legatorum violationes perquiſiuit, ad indolem rerum publicarum de iis ſermonem fecit, & multa hac occaſione inſperſit, legationibus commoda, vtilia, neceſſaria. Sunt verba VINHOLDI pag. 45. notit. ſcript. iur. nat. & gent.

IO. FRID. KOEBERI Progr. de Legato pio ac chriſtiano vere inuiolabili, Gerae 1674. 4.

IOH. GEORG. KVLPISII diſſ. de Legationibus Statuum Imperii, Gieſſae 1679. 8. & in Diſſertationibus eius academ. Argent. 1705. 4. pag. 431-1001.

Libellus hic, a Kulpiſio licet iuuene ſcriptus, magnum eruditorum meruit plauſum.

IOH. IAC. LEHMANNI diſſ. de vero & certo fundamento iurium, ac ſpe-

ſpeciatim ſanctitatis legatorum, Ien. 1718. 4.

AVGVSTINI LEYSERI Progr. Quousque principi Germano liceat, legatos alius principis, ſibi de hoſtili animo ſuſpecti, vel aperte inimici, ad amicum principem per terras ſuas transeuntes intercipere? Witt. 1745. 4.

Quaeſtio propoſita duobus exemplis memoratu digniſſimis, altero, ex Livio Lib. 23. cap. 33. & 34. altero ex Ioh. Sleidan. Lib. 12. de ſtatu religionis & reipubl. ad annos 1538. & 1539, deſumtis illuſtratur, atque ſecundum mentem Grotii de I. B. & P. L. 2. c. 18. §. 5. ac Iean Wicquefortii Comment. de l'Ambaſſadeur L. I. ſect. 17. deciditur.

IOH. PET. A LVDEWIG de iure adlegandi ordinum S. R. Imp. Hal. 1703. 4. & in eius Opuſc. Miſcell. T. I. p. 296-480.

OCTAVII MAGII de Legato libri duo, Venet. 1566. 4. & 1567. 8. & cum Legato *Franciſci Vayer* Hanov. 1596. 4.

Auctor. Bibl. Iuris Imper. l. c. p. 252.

CON-

CONR. ANTON. A MARDEFELD, nobilis Sueci Oratio de Sanctimonia Legatorum, Gryphisw. 1670. fol.

FREDERICI DE MARSELAER, Equitis Hiſpani, de Legato, libri duo prodierunt Antw. 1626. 4. Amſtel. 1644. 12. & Vinariae 1663. 12.

Totus in eo eſt auctor, vt legatorum qualitates, requiſita, & officia, ad prudentiam politicam reuocet. Bibl. Iur. Imp. l. c. p. 253.

CASP. MATTHAEVS MVLLER de foro legati contrahentis, Roſtochii 1704. 4.

Opuſculum lectu dignum.

EIVSD. diſſ. de foro legati delinquentis, ibid. 1704. 4.

PETRI MVLLERI diſſ. de legatis primi ordinis, von Geſandten des erſten Ranges, Ienae 1692, & 1711. 4.

Summa, de auctoritate, poteſtate, officio, fine, ſolemnitate, inuiolabilitate, & interitu legatorum primi ordinis, capita, via compendiaria tractat auctor.

EIVSD. diſſ. de principum germaniae legationibus. Ien. 1678. 4.

EIVS-

EIVSD. diff. de Refidentibus. Ienae 1690. 4.

IO. CHRISTOPH. NEANDRI diff. de Legatis.. Witt. 1660. 4.

Legatus, opus CAROLI PASCHALII, Regis in facro Confiftorio Confiliarii, & apud Rhaetos Legati. Amft. apud Lud. Elzevirium 1645. 12.

Prima editio eft Rothomagienfis 1598. 8. quam excepit Parifienfis 1612. 4. Prodiit deinde bis Amftelodami, 1646. & 1649. 12. Parifienfis, cum qua Amftelodamenfes conueniunt, primae editioni praeferenda eft. Pafchalium veteres auctores graecos & latinos diligenter legiffe, hoc opus abunde probat, quod ob fcribendi perfpicuitatem & iudicandi felicitatem, ab auctore Bibl. Iur. imp. vehementer commendatur, laudatum quoque a Boeclero in Inft. Polit. p. 376. In hiftoria tamen recentiori Pafchalium non admodum fuiffe verfatum, ex hoc ipfo opere fufpicatur B. Stollius in recenfione fuae bibliothecae (vbi eius vitam inferuit,) Part. XIV. pag. 559, quod operi DE CALLIERES poftponit, multaque deprehendi in Pafchalio putat, quae hodie nullum praeftant vfum. Ipfum quoque confilia, quae in hoc libro Legatis dedit, fecutum non effe, tefte NICE-

RONIO Memoir. Tom. 17. p. 243. Wicquefortius tuitus est, verbis: *Charles Paschal qui a formé l'idée de l'Ambassadeur dans un livre singulier, ne le representoit pas fort bien en son Ambassade aupres des Grisons. La relation fait voir, qu'il sçavoit force Grec & Latin; mais son Ambassade fait connoître, que c'etoit un Ministre fort mediocre.* Sed sunt quoque, qui huic iudicio haut subscribunt. Vide eundem Stollium l. c. p. 560.

FRID. VLR. PESTELII diss. de legato pacis gratia ad hostem misso, ipso iure gentium, etiam sine litteris commeatus, vulgo, *passeports*, inuiolabili, Rint. 1736.

IVSTINI PRESBEVTAE (Henrici Hennigis) discursus de iure legationis Statuum imperii, Eleutheropoli 1701. 8.

Libellus paruus, si molem, magnus, eruditionem si spectes.

HERM. QVERINVS, de legationibus & legatis, eorumque iure, Gryphisw. 1642. 4.

IOH. REBHANII diss. de iure legationis, Argent. 1672. 4.

CASP.

CASP. CONR. RETHEL de Ambaſſiatoribus ſeu legatis, Martisb. 1685. 12.

IAC. ROESERI diſp. de poteſtate principis, cogendi legatum, eundi ad hoſtes quosuis, Viteb. 1668. 4.

IOH. EBERH. ROESLERI diſſ. de iuribus legatorum ex iurisprudentia naturali demonſtratis, Tubing. 1713. 4.

Diſputat auctor contra eos, qui iura legationum ex iure ciuili, vel ex moribus gentium, exemplisque, vel denique, ex iure quodam gentium voluntario, quod placuit Grotio, deducunt; probans, iura legatorum ex principiis iuris naturalis eſſe deriuanda: quamuis non negat, dari plura, praeſertim, quae ad ceremonias legatorum ac priuilegia ſpectant, quorum originem non iuri naturae, ſed moribus gentium, imo iuri ciuili, accepta ferre debeas. Tractat porro varias Legatorum diuiſiones, hic tamen potiſſimum agens de Legatis principis perſonam, vel rempublicam, repraeſentantibus, quorum praecipuum ius in ſanctitate ſitum eſſe ait, quae laeditur, ſi non admittantur, vel ſi corpori, ſi famae, ſi bonis damnum datur: Praeterea variae quaeſtiones vſu praeſtan-

ſtantiſſimae in hac diſſertatione deciduntur.

IOH. CHRISTOPH. SAGITTARII Speculum boni legati, Ienae 1641. 4.

IEAN DE LA SARA le Miniſtre publicq dans les Cours etrangeres, ſes fonctions, & ſes prerogatives, Amſt. 1731. 12.

Ienich. Bibl. iur. p. 327.

IAC. SCHALLER de Legatis, Argent. 1650. 4.

IOH. SCHLEVSSINGII diſp. de legatorum inuiolabilitate, Lipſ. 1690.

SAM. SCHELWIGII diſſ. de Legatione, Viteb. 1667. 4.

IOH. PETR. SCHMIDTII Diſſ. de iure atque limitibus inuiolabilitatis legati hoſtilis, Roſt. 1738. 4.

Recenſum huius ſcripti vide in den Hamb. Gel. Berichten 1738. pag. 677.

ERN. FRID. SCHROETERI diſſ. de Ambaſciatoribus, Ien. 1665. 4.

IEREM. SETSERI Diſcurſus de officio Legatorum, adnexus eiusdem Diſ-

curſui de incrementis academiarum, Francof. 1603. & Stettini 1608. 4.

FRID. SEVBERLICH Diſſ. utrum legati delinquentes ſint puniendi? Regiom. 1702. 4.

Recenſetur cum cura in *Nouis Liter. Mar. Balth.* anni 1703. pag. 54.

IOH. GEORG. SIMONIS Violatio Legati, Ienae 1680. 4.

Extat etiam in Eiusd. Diſſ. Tom. II. p. 1054-185.

GERARDI von STOECKEN diſſ. de iure Legationum, Altd. 1657. 4.

SAM. STRYCK de Legato principis, Francof. ad Viadr. 1684. 4.

IAC. THOMASII Legatus inuiolabilis, Lipſ. 1667. 4.

CHRIST. THOMASII diſſ. de iure aſyli Legatorum aedibus competente, occaſione controuerſiae illuſtris, inter pontificem & Galliarum regem, Lipſ. 1689.

De hac diſſ. plura vide in Parte I. huius bibliothecae pag. 26. ſqq.

FRAN-

FRANCISCVS LE VAYER, Sieur de la Motte, ICtus, & Curiae Parisiensis Aduocatus, de legato, siue de legatione, Legatorumque priuilegiis, officio & iuribus, Paris. 1580. 4. & una cum *Octauio Magio*, Hanouiae 1596. 4.

Vid. Bibl. Iur. Imp. c. 3. pos. 3. § 3. p. 252.

IOH. WILH. VCKERMANNI diss. de iure & inuiolabilitate legatorum, Erfurti 1671. 4.

HENR. VFFELMANNI diss. de Legatis, Helmst. 1677. 4.

IOH. GOTTL. VHLICH Les Droits des Ambassadeurs & des autres Ministres publics, Lips. 1731. 4.

Compendium huius libri insertum est *Actis Erudit. Lips.* eiusdem anni p. 428. sq.

IOH. VPMARCK de Franchitia Quarteriorum, seu iure asyli apud Legatos, Upsal. 1706. 8.

GABR. WAGENSEILII diss. de Legato à latere, Altorffii 1696. 4.

Les memoires & instructions pour

les Ambaſſadeurs, ou, Lettres & negotiations de (FRANCOIS) WALSINGHAM, Miniſtre & Secretaire d'Etat ſous Eliſabeth Reine d'Angleterre, avec les Maximes politiques de ce Miniſtre, & des Remarques ſur la vie des principaux Miniſtres, & favoris de cette Princeſſe, traduites de l'Anglois, Amſt. 1700. 4.

Plura vide in Bibl. Iur. Imp. C. III. P. III. §. 7. pag. 257. Interpres gallicus eſt *Louis Boulesteis de la Contie* vid. Ienich. in Supplem. p. 238.

CHRISTOPH. WARSEVICII oratio de Legationibus adeundis, Dantiſci 1646, & 1653. 12. & cum Herm. Kirchneri Legato, Lichae 1604. 8.

IMM. WEBERI diſſ. de Vindiciis aduerſus legatum delinquentem, & de iudice eius competente, Gieſſae 1698. 4.

MICH. WENDELERI diſp. de Legatis, Witt. 1652. 4.

CHRIST. WILDVOGEL de teſtamento Legati, Ienae 1711. 4.

SAM.

SAM. FRID. WILLENBERGIVS de iurisdictione legati in comites suos, Gedani, 1705. 4.

Memoires touchant les Ambassadeurs & les Ministres, publies par L. M. P. (i. e. le Ministre Prisonnier) a Cologne 1676. 12.

Hoc titulo insignitus primum adspexit lucem ABRAHAMI DE WICQVEFORT, Belgae, Electoris Brandenburgici vltra annos triginta apud Gallos legati, tractatus, quem de Legato eiusque munere, in Belgio captiuus edidit. Recusum deinde opus auctum sub auctoris vero nomine ibid. 1679. 12. et Hagae Com. 1680. 4. hac fronte: *L' Ambassadeur & ses fonctions.* Extat quoque editio Coloniensis de anno 1690. 4. nec non versio germanica Ioannis Leonhardi Sauteri. I. V. D. sub rubro: *L'Ambassadeur*, oder Staats-Botschaffter, und dessen hohe Staats-Verrichtungen Lipf. 1682. 4. Quum, qui ante Wicquefortium, iura & officia Legatorum pertractarunt, ceremoniarum solennia circa legationes recepta, vel plane neglexerunt, vel leui saltem brachio tetigerunt; operam dedit auctor, vt hoc, quod ibi deest, in suo libro suppleatur.

Nam poſtquam de iure legationis, Legatorum diuiſione, ſtatu, virtutibus, officio, ac priuilegiis, certas quaſi regulas propoſuiſſet, easque cum rationibus, tum exemplis ex recenti aularum hiſtoria petitis confirmaſſet, ius illud ceremoniarum, per mores gentium cultiorum introductum copioſiſſime exſequi ac illuſtrare inſtituit. Ita ſe habet de hoc libro iudicium in *Actis Erud. Lipſ.* anni 1683. p. 140, cui inter reliqua huius generis ſcripta principem adiudicant locum Thomaſius Monathl. Unterred. anni 1688. p. 206. ſq. & auctor Bibl. Iur. Imp. Cap. 3. poſ. 3. §. 5. p. 254. Alii tamen in eo deſiderant iudicium, & accuratius inter iura & facta diſcrimen; aliis videntur iura Legatorum confuſe expoſita: rurſus alii notant partium ſtudium, quod ſcil. Wicquefortius nimium tribuat Gallorum, nimium detrahat Belgarum partibus, inter quos referri debet, Galardus quidam, cuius *Reflexions ſur les memoires pour les Ambaſſadeurs, & reponſe au Miniſtre Priſonnier, a Villefranche* 1677. 12. & poſt, cum Wicquefortio, & Galardi *diſcours de l' Empereur & des Electeurs, Coloniae* 1690. 4. ſine auctoris nomine prodierunt. Concedit quoque Thomaſius l. c. pag. 207. multas de Legatis eorumque iuribus & officiis quaeſtiones a

Wicquefortio intactas esse relictas. Ceterum, cui volupe est, caussam studii partium, quod in hoc auctore reprehenditur, inspicere, eum ad auctorem Bibl. Iur. Imp. C. 3. P. 3. pag. 254. sq. ablegamus.

IOH. IAC. WINZINGER de inuiolabilitatis charactere, Erfurti 1691. 4.

CARL. WILH. WOELKERI diss. de iure legationum ciuitatum Imperii. Altd. 1713.

RICHARDVS ZOVCHAEVS de Legati delinquentis iudice competente, & quaestio vetus & noua, an legatum, aduersus principem, vel Rempublicam, ad quam missus est, delinquentem, saluo iure gentium capere liceat? Oxonii 1657. 8. Colon. Agripp. 1662. 12. & Argentorati, Parisiis, & Coloniae ad Spream 1669. 12. cum notis Christiani Hennelii.

Versionem quoque germanicam notis suis locupletatam dedit I. I. Lehmann, Ien. 1717. 4. conf. Bibl. Iur. Imp. l. c. p. 260.

LEGISLATOR.

HERM. CONRINGII diss. de maiestatis ciuilis auctoritate circa leges, Helmst. 1664. 4.

GEORG. FVNCCIVS de iure principum legislatorio, Regiom. 1657. 4.

EIVSD. diff. de principe legislatore, ibid. 1694. 4.

CHRIST. HELWIGII diff. Quaenam a summa maiestate legibus definiri nequeant. Regiom. 1693. 4.

HENR. ERN. KESTNERI Conspectus prudentiae legislatoriae, Rint. 1710. 4.

IO. EHRENFR. MAYER de Statuum imperii iure legislatorio, Magdeb. 1705. 4.

WEIGH. GOTTFR. RINGII diff. de potestate legislatoris ciuilis, ob vtilitatem & necessitatem reipublicae circa recessionem a iure gentium primaeuo, Francof. 1731. 4.

IOH. EBERH. RÖSLERI diff. de potestate imperantium legislatoria.

ERNEST. FRID. SCHROETER de legislatoris in ius naturae potestate, Ien. 1672. 4.

FRANCISCI SVAREZ de Legibus & le-

legislatore Deo Libri X. Antwerp. 1613. & Mogunt. 1619. fol.

CHRIST. THOMASIVS de poteſtate Statuum imperii legislatoria contra ius commune, Hal. 1703. 4.

VALENT. VELTHEMIVS in Sceptro directiuo, ſeu de poteſtate legislatoria, Ien. 1676. 4.

Vid. Bibl. iur. imper. Cap. II. Poſ. IX. §. 1. p. 195.

MICH. WENDELERI diſſ. de poteſtate ferendi leges, Witt. 1659. 4.

IOH. WERLHOFFII diſſ. de poteſtate legislatoris ciuilis circa ea, quae ſunt iuris naturae, Helmſt. Vide MOLLERI *Cimbr. Litter.* Tom. I. p. 720.

ANTON. OTTON. DE WINTERSHEIM Panegyricus de iuribus maieſtatis primariis, ſcilicet, leges conſtituendi, promulgandi, corrigendi, & abrogandi, Roſt. 1648. 4.

LEX.

PETRI DE ALLIACO, *Epiſcopi, & Cardinalis Cameracenſis* Tr. de Legibus, Venet. 1508. 8.

IOH. BARBEYRACII Discours sur le Benefice de loix, Genev. 1716.

Recusa est haec oratio bis, in duabus scilicet ultimis editionibus versionis PVFENDORFII *de off. hom. & civ.* Amst. 1718. & 1735.

CASP. ACHAT. BECK, de lege non obligante, Ienae 1719. 4.

CAR. CAFFA, delle legge in commune, Ien. 1672.

Vid. GLAFEY. Bibl. iur. N. & G. h. v. p. m. 356.

IAC. IOSVAE VRYBVRG A CAPELLE diss. de Legibus, Lugd. Bat. 1714. 4.

ALPHONSVS A CASTRO, Zamocensis, de potestate legum.

Extat inter opera eius Paris. 1571. fol. seorsim quoque habentur huius auctoris libri II. de potestate legis poenalis. Antw. 1568. Conf. *Bibl. Iur. imp. l. c.*

HERM. CONRINGII diss. de Legibus. Helmst. 1643. & 1666. 4.

GEORG. DAWSON Origo Legum, or a Treatise of the Origin of Laws, and their obliging Povver, as also of

their great Variety. Lond. 1694. fol.

Deſcribitur & laudatur liber in A. E. L. 1694. p. 325-328.

AND. ESSENII diſſ. de lege communi, Vltraj. 1653. 4.

BERN. AB ESPEN de promulgatione legum. Bruxel. 1712.

VINC. FABRICII diſp. de legibus in genere, Baſil. 1636.

Recuſa in *Volumine diſputt. inaugg.* *Iurid. Baſileenſium* Baſil. 1653. impreſſo, num. XI. pag. 559-610.

HERM. ADOLPH. LE FEVRE diſſ. legis in genere notionem exhibens, Argent. 1733. 4.

IOH. CHRIST. GÖZZII diſſ. de officiorum & legum exceptionibus in caſu colliſionis, Gotting. 1741. 4.

IOH. MICH. HALLWACHSII diſſ. de legibus generatim, Tubing. 1735. 4.

IOH. CHRIST. HEDLERI diſſ. de diuinarum legum exiſtentia, certitudi-

dine, immutabilitate, earumque cum humanis conſenſione. Witteb. 1732. 4.

IOH. NIC. HERTII diſſ. de colliſione legum. Gieſſae 1688, & in opuſc. ab HOMBERGKIO Francof. ad Moen. 1737. editorum volumine I. n. 3.

IOH. FRID. HOMBERGK ZV VACH, Themis, ſeu de ortu legis aeternae ſecundum ſententiam Graecorum liber ſingularis, Marb. 1725. 4.

Subtiliorem iuris ciuilis interpretationem, quae taedioſa iuuenibus ſtudioſis facile ſolet fieri, amoeniore quadam narratione interpolaturus auctor, fabulam de Themide publicis praelectionibus expoſuerat, ea fini, ut ſententiam antiquiſſimorum graeciae ſapientium, iſta fictione obuolutam, detegeret. Qua igitur ratione hic liber noſtrum in cenſum veniat, facile perſpicitur quidem, melius longe tamen ex delineatione totius opuſculi perfectiſſima in A. E. L. 1726. p. 369-375. exhibita, quippe qua, ad ipſum libellum perlegendum impatientes qui ſunt, ſitim reſtinguere ſuam poterunt.

IOH. GOTTL. IACHMANNI diſſ. de genuino charactere legum diuinarum pra-

practicarum univerſalium. Lipſiae 1749. 4.

Reiectis aliis criteriis in medium afferri ſolitis, characterem Legum poſitivarum diuinarum vniuerſalium, eſſe *rationem legis vniuerſalem*, adſtruitur.

ABR. KAESTNER de legis obligatione in foro conſcientiae, Lipſiae 1747. 4.

GEORG. GOTHOFR. KEVFFELII diſp. de Legibus diuinis poſitivis vniuerſalibus, Helmſt. 1751. 4.

Capite primo de diuiſione legum poſitiuarum vniuerſalium, deque ipſarum criteriis agitur, quae ex auctoris ſententia ſunt 1) diuina origo. 2) vt concernant moralitatem obiectiuam rationi incognitam, 3) non pendeant a mutabilibus circumſtantiis 4) obligent omnes 5) omnibus promulgatae. In capitibus ſecundo & tertio auctor poſſe exiſtere, & re vera dari eiusmodi leges probare ſtudet; inter quas, leges *de arbore vetita*, *de Sanctificatione Sabbathi*, *Decalogum*, *prohibitionem polygamiae*, *prohibitionem graduum*, *poenam capitalem homicidae fidemque in Chriſtum* connumerat. Capita, quartum & quintum, partim harum

rum legum affectiones, partim responsiones exhibent, ad ea, quae auctoris sententiae ob-moueri possunt, dubia.

IOH. FRID. HEVNISCH. disp. de lege iniusta eiusque obligatione Lips. 1684. 4.

IOH. HILDEBRAND de Lege Dei aeterna, Helmst. 1651.

IOH. WOLFG. IAEGERI Tract. moralis de Legibus. Tubingae 1688. 8.

AVGVSTIN. LEYSERI Diss. de Legibus. Helmst. 1713.

In hoc opusculo varia sunt obuia, quae ad obligationem legis, ad prudentiam potestatemque pertinent legislatoriam, veluti: necesse haut esse, vt lex in omnibus pagis vel oppidis affigatur aut proclametur: neque legem, neque priuilegium trahi oportere ad actus praeteritos: declarationem tamen dubii, in lege vel priuilegio occurrentis, ad actus etiam pendentes & praeteritos spectare: Necessarium non esse, sed salutare tamen fore, ius diuinum forense in respublicas christianas reducere: Lege iniusta cogi ciues, non obligari, e. i. g. a. Recepta haec disputatio in *Meditationes ad Pandectas*, locum septimum inter specimina occupauit.

CHRIST.

CHRIST. LYSERI diſp. de iure legum. Viteb. 1658. 4.

AVG. FRID. MVLLERI Diſſ. de notione Legis. Lipſ. 1740. 4.

FRID. CHRPH. NEVBOVRII diſſ. de moralitate atque utilitate legum ſumtuariarum. Gottingae 1737.

Vitam auctoris exhibent die Göttingischen gelehrten Zeitungen anni 1744. p. 558. ſq.

CAROL. OTT. RECHENBERGII Diſſ. de norma legum iuſtarum ab iniuſtis diſcernendarum, Lipſ. 1711. 4.

Duo, ex auctoris ſententia legis humanae vitia eſſe poſſunt, *iniuſtitia* ac *imperfectio.* Illa dicitur adeſſe intuitu vel *imperantis*, vel, *rei imperatae.* Quibus omnibus, exemplis legum iniuſtarum, Graecorum, ſigillatim Lacedaemoniorum, Romanorum, Germanorum, illuſtratis, proponuntur normae, ad quas leges humanae ſint examinandae, quarum *prima* eſt *lex diuina reuelata*, vbi, praecepta Chriſti moralia, omnibus rebuspublicis adplicari poſſe, ſimul probatur. *Secunda* omnis legis ciuilis norma eſt *ius naturae*, continens quippe praecepta vniuerſalia, ex quibus particulares haurit concluſiones legislator, easque

quę ſtatui Reipublicae adcommodat. Hinc, licet quandoque extendi, quandoque reſtringi iuris nat. praecepta debeant: tamen, quantum fieri poteſt, his inhaerendum eſt, quibus vtpote neglectis, damnum respublica ſentire poteſt. Quam in rem varia exempla profert auctor. *Tertia norma* vtilitas reipublicae eſto, quam auctor in veram & adparentem diuidit, ſimulque fundamenta, quibus nititur adparens, indicat. Praeterea variae quaeſtiones hic tractantur maximi momenti, conſiliaque praebentur ſaluberrima. Quaeſtio enim, hic, inſignis: *num propter vtilitatem, lex iniuſta ferri debeat?* diſcutitur. Porro, ex diuerſa ratione ſtatus, diuerſam quoque eſſe vtilitatem publicam, & quod ſtatui huic vtile eſt, alii noxium eſſe poſſe, demonſtratur. Suadet etiam auctor, vt leges haut temere mutentur, propter incommoda, quae inde oriri ſolent; vnde ipſi videntur probe obſeruandi in republica, Demagogi, qui nouis rebus intenti, ſalutem populi nefarie vrgent. Ad normarum harum quoque filum deciduntur quaeſtiones: quid proprie ſub ſalute populi intelligendum? An, vt leges obligent, populi conſenſus requiratur? Num actiones moraliter malas, ſalua iuſtitia, lex permittere poſſit? Qua ratione ex-

ad

accidentibus, legi, vel in iustitiae, vel imperfectionis macula adhaereat.

HENR. GOTTL. SCHELLHAFERI disp. de indole legis permittentis, Lipſ. 1729. 4.

IOH. ANDR. SCHMIDT de iure maieſtatis circa leges, Ien. 1681. 4.

IOH. FRIDEM. SCHNEIDER de norma actionum moralium, Hal. 1698. 4.

G. TVRNBVLL Comment. de origine et natura legum moralium et ciuilium. Lond. 1742. 8.

Adiecta nempe eſt verſioni anglicae Heineccii Elementorum Iur. Nat. et Gent. quam Turnbullius adornauit.

VALENT. VELTHEMII Leges inter arma loquentes, Ien. 1681.

Vid. GLAFEY in Bibl. iur. nat. et gent h. v.

GEORG. WERNER de obligatione legum, Helmſt. 1661. 4.

IOH. BALTH. WERNHERI diſſ. de norma actionum humanarum Lipſ. 1698. 4.

Christian Wolfens Abhandlung von den gesetzlichen Gründen der Gesetze.

In parte sexta opusculorum philosophicorum auctoris, locum quartum tenet haec commentatio.

De l'Esprit des Loix, ou du Rapport que les loix doivent avoir avec la constitution de chaque Gouvernement, les moeurs, le climat, la religion, le commerce &c. III. Tomes, Genev. 1749. 8.

Aequum est, vt articulum de legibus coronet opus Perillustris Domini *de* MONTESQVIOV ex viginti annorum labore natum, maximae orbis eruditi partis, ni admirationem, laudem certe consecutum, inter reliqua sui argumenti scripta, facile princeps. Complectitur, totum fere artis regnandi, prudentiaeque legislatoriae ambitum, atque systema, principiis, ex omnis aeui historia formatis, illustratisque, exemplis luculentissimis, superstructum. Triginta enim libris auctor varios rerumpublicarum status, diuersissimamque gentium indolem enarrat, atque exinde, formandas determinationes le-

legum inculcat. Prodiit eodem anno ſecundum, opus hocce Amſtelodami in forma, quae quarta dicitur, correctum, multumque auctum ab ipſo auctore. Habemus quoque verſiones, *anglicam* anno 1750. 8. duobus voluminibus vulgatam, *germanicamque* Francofurti et Lipſiae anno 1752. 8. mai. Vehementer in auctorem ſunt inuecti compilatores diarii gallici, quod *Nouvelles Eccleſiaſtiques de France* audit, diebus 9. et 16. Octobris 1749. eumque haereſeos Spinozae, ac Deiſtarum reum accuſarunt, quae acerbiſſima nota etiam nouis literariis, quibus *Iournal des Scavans* nomen, menſ. April. 1750. inſerta eſt. Obviam itum eſt huic calumniae in *Defenſe de l'Esprit des Loix, a laquelle on a joint quelques Eclairciſſemens* Geneuae 1750. 8. Et replicantibus deinde diarii eccleſiaſtici auctoribus, diebus 24. Aprilis et 1. Maji 1750, quorum verba itidem in *Iournal des Scavans* repetuntur menſ. Iun. et Iul. eiusdem anni, ſatisfactum eſt libello, cui frons: *Suite de la Defenſe de l'Esprit des Loix, ou, Examen de la Replique du Gazetier eccleſiaſtique a la Defenſe de l'Esprit des Loix*, Berolini 1751. 8. Eodem anno noua ſunt iacta in excellens opus tela auctore M. De L. P. in libro ſingulari, qui prodiit Gene-

uae hoc titulo insignitus: *Observations sur l' Esprit des loix*, recusus mox Amstel. II. Part. 8. cum adpendice: *l' Examen de toutes les Critiques particulieres qui en ont été faites en differens tems sur cet Ouvrage:* cui opposita est: *Apologie de l' Esprit des Loix, ou Reponses aux observations de M. de L. P. par M. de R.* Amst. 1751. 8. Superiori anno: *la Source, la force et le veritable Esprit des Loix, Essais du Comte I.* DE CATANEO &c. Berolini et Potsd. 8. ac: *l' Esprit des Loix quintessencié par une suite de lettres analytiques* hoc ipso anno Parisiis 8. lucem adspexerunt. Nouissime contra Dominum de Montesquiou insurrexit duobus scriptis P. ANSELMVS DESING, altero: *disquisitione, spiritus legum bellus an et solidus?* altero: *Praeiudiciis reprehensis praeiudicio maiore* &c. sed leuis armaturae miles hic est.

LEX CIVILIS.

VLR. FRID. BECHT de legibus ad statum cuiuslibet reipublicae prudenter applicandis et de iure recedendi a constitutionibus imperii statibus competente, Giessae 1723. 4.

THEOD. BERGERI diss. de obligatione subiectorum ad cognoscendas in

in ciuitate leges, et termino, a quo praesumatur cognitio, Coburgi 1738. 4.

IOH. CASP. BRENDELII duo opuscula, *alterum* de originibus legis humanae, *alterum* de legis humanae auctoritate Witt. 1693. 4.

HENR. CAMERARIVS de legum dignitate et amplitudine, et Institutionum Imperialium vtilitate et necessitate, Rost. 1575. 4.

CLAVD. CARNINVS de vi et potestate legum humanarum, Duaci 1608. 4.

MART. CHEMNITII oratio de triplici legum fine, pietate, diligentia, et modestia.

Extat in Ej. Orationibus Lipf. 1727. 8. iunctim editis p. 104-117.

IEAN DOMAT: Les Loix civiles dans leur ordre naturel, suivies du Droit public &c. Paris 1689. 4. et Hagae Com. 1703. f. II. Tom. et recus. Tom. tribus 1695. 8.

Scopus auctoris eo tendit, vt singulae iuris ciuilis materiae ad principia sua prima,

nempe naturalis iuris reuocentur, ordineque, quem cuiusuis materiae natura totiusque iurisprudentiae complexus praebeant, tradantur, quem scopum etiam ad amussim attigit. Oeconomiam splendidi operis cognoscere licet, ex Act. Erud. Lips. An. 1690. p. 147-152.

IOH. FRID. FREISLEBEN diss. de genuina legum ciuilium indole, earumque a iure naturae differentia ac dependentia, Erf. 1718. 4.

HENR. GOTTFR. HAFERVNGII Progr. de eo, quod durum quidem est in legibus ciuilibus, sed non iniquum, Witt. 1736. 4.

RVDOLPH CHRISTOPH. HENNE diss. de legibus ad praeterita trahendis, Erf. 1737. 4.

HENR. IO. HOVRENII oratio de legum vtilitate, Aboae 1650. 4.

MATTH. ALHARD. HVPEDEN de legibus in genere, et in specie de legibus ciuilibus positiuis praeprimis ratione S. R. I. G. status, Marb. 1727. 4.

ABR.

ABR. KAESTNERI Progr. de legis obligatione in foro conſcientiae, Lipſ. 1739. 4.

S. P. MVSAEI Diſſ. III. de lege ciuili, Helmſt. 1647.

ANDR. NEVMANN de obligatione legis ciuilis in conſcientia, Witt. 1682. 4.

DAVID. SCHEINEMANNI diſſ. de auctoritate legum ciuilium extra territorium legislatoris, Tub. 1696. 4.

IOH. SCHMID de obligatione legum ciuilium, Witt. 1679. 4.

FRID. GOTTL. STRVVII diſſ. de vera legum ciuilium indole, Hildb. 1723. 4.

MART. SILLERI oratio de legum dignitate, vtilitate et neceſſitate, Roſt. 1615.

ERNEST. TENZEL de neceſſaria legum ciuilium vniuerſitate et in ea adhibenda aequitate, Erf. 1719. 4.

IOH. TESMARI diſſ. de lege irrationabili, habetur in Ei. Diſſ. acad. p. 291. ſqq.

CHRIST. THOMASIVS de natura legis tam diuinae quam humanae.

In obseruatt. Hal. T. VI. p. 255.

ANDR. TORKOSII diss. de obligatione legis ciuilis in conscientia, Witteb. 1698. 4.

Quaestio proposita, propter *auctoritatem* maiestatis a Deo constitutae, *naturam legis*, quae ex virtute oritur; *naturam obligationis moralis*, quae intrinsece animum occupat; ob *naturam* denique *conscientiae* affirmatur.

CARL GOTTFR. WINCKLER de potestate legum ciuilium in ius naturae, Lips. 1713. 4.

IOH. ZABELII Diss. Anti-Bodiniana legum aliquot ciuilium auctoritatem et aequitatem aduersus iniquas et obliquas Io. Bodini in libris de republica interpretationes, et insolentiores inuectiuas adserens, Ien. 1609. Adiecta quoque est Ei. Instit. iur. feud. Francf. 1616. 4.

Conf. IENICH. in Supplem. p. 240.

LEX

LEX FVNDAMENTALIS

NATHANAEL. FALCKII diſſ. duae, quarum *altera*: quid ſubditis pro defendendis legibus fundamentalibus liceat? *altera*: an et quousque princeps obſeruare leges fundamentales teneatur? Witt. 1689. 4.

BERNH. HOPFERI diſſ. de coercendo intra terminos imperio. Tub. 1679. 4.

IOH. IAC. MVLLERI diſſ. duplex de principe iuſte ſuam vtilitatem quaerente, Ien. 1681 4.

MICH. SCHREIBER de concordia imperii et libertatis, Regiom. 1701. 4.

LEX NATVRAE.

vid. *Ius nat.*

GOTTL. ALERTI Breuis euolutio fundamenti legis naturalis, Lipſ. 1701. 4.

FETTIPLACE BELLERS Esq. Delineation of natural law, Lond. 1749. 4.

Mentio huius libri in Nou. litt. Gottingenſibus anni 1750. p. 296. haec iniicitur: Er ſucht die Geſetze zu ihren allgemeinen

Gründen der Natur der Dinge selber zu bringen. Seine Abschnitte sind fünfe, vom Gesetz überhaupt, von besondern Gesetzen, von den Strafgesetzen, von den obrigkeitlichen Gesetzen, von denen der Natur. Er hat durch diesen äusern Umriß sich einen nicht geringen Ruhm zugezogen, und man zieht sein Werck in Engelland dem Montesquiou vor.

IOH. HENR. BECKERI diss. de diuerso gradu euidentiae, et obligatione legum naturalium, Rost. 1733. 4.

IOH. BRANDII Quaestiones aliquot illustres de lege naturae, et praedicationibus inusitatis, Rost. 1614. 4.

Vitam auctoris delineauit breuissimis MOLLER Cimbr. litt. Tom. I. p. 65.

MICH. FOERTSCHII diss. de legum naturalium origine, Durlaci 1685. 4.

ERICI HERKEPAEI disp. de promulgatione legis naturalis, Aboae 1704. 8.

IOH. GEORG. LVDOVICI diss. genuinum subiectum legis naturae vindicans, Witt. 1686. 4.

IOH,

IOH. BERNH. LVHN de legis naturae immutabilitate Witt. 1702.

Vid. GLAFEY Bibl. I. N. et G. p. m. 357.

FRID. MENZ diff. normam actionum humanarum in societate improprie dici legem naturae, Lipſ. 1711.

Vid. GLAFEY l. c.

IOH. ADAM. OSIANDRI Typus legis naturae cum praeuia tractatione generali ad verbi diuini ὑπ ογεαμμὲν ex Rom. 2. expreſſus Tubing. 1669. 4.

Recenſum huius libri BEYERVS *Specimini III. notitiae auct. iurid. p. 35. ſq.* inſeri curauit.

IOH. PHIL. PALTHENIVS: an leges naturae ſint ſtricte et proprie dictae leges? contra auctorem obſſ. Hal. T. VI. obſ. 27. Gryphisw. 1704. 4.

ERH. REVSCHII diff. de immutabili lege naturae, Helmſt. 1739. 4.

IOH. VPMARCK Diſcrimen Legum diuinarum vniuerſalium naturalium et poſitiuarum. Vpſal. 1685.

GLAFEY l. c.

HENR.

HENR. VELSTENII diss. de lege naturae, principiis practicis et conclusionibus inde deductis, syllogismo practico, conscientia, cum quaestionibus annexis. Witt. 1610. 4.

Prima pars generalia tradit; *secunda* continet quaestiones, quae sequuntur: 1) an homo ab initio fuerit a Deo creatus iustus et sanctus? 2) an notitiae istae practicae sequantur hominis naturam praecise in sese sine imaginis diuinae respectu consideratam, an vero sint imaginis illius superstites scintillulae? 3) an Adam et Eua generando propugnarint in posteros similes notitias, quae etiamnum vigeant? 4) Quare leges naturae certas et immutabiles esse oporteat? 5) An igitur leges et iura naturalia simpliciter sint immutabilia? 6) Vnde in homine pugna ista rationis et appetitus? 7) An eadem pugna rationis et appetitus, de qua philosophi; et ista carnis et spiritus, de qua theologi? 8) An eadem pax conscientiae, de qua Theologia docet, et conscientia honeste factorum, de qua philosophia practica?

IOH. BALTHAS. WERNHERI diss. de genuina leges naturales et Gentium inuestigandi methodo Lips. 1698.

Ex-

Excutitur in hac diſſ. communis hominum conditio, et, quaenam leges ad eorum incolumitatem faciant, indagatur in hunc ferme modum. Homo cum brutis praecipue conuenit in ſtudio ſe conſeruandi. Quamuis vero brutis homo infinitis modis praeſtantior ſit, in aliquibus tamen etiam deteriori conditione vtitur. Maior enim hominis imbecillitas naturalis quam bruti, maior longe ad nocendum procliuitas, fortioresque nocendi vires. Diſtat porro a brutis homo quoad maximam et admirandam ingeniorum varietatem. Homo ſaluus etiam eſſe non poteſt, ſi ſecum ſolo habitet neque ſocietatem colat. Ex quibus deducitur primum iuris naturae principium: *quidquid habet neceſſarium cum ſocietate nexum, id eſt praeceptum J. N. et quidquid eſt contra communem hominum conditionem, id eſt I. N. prohibitum.* Deus eſt creator omnium creaturarum vultque hominem ſaluum; ergo vult etiam, vt homo viuat ſocialiter. Ab his principiis generalibus deinde ſpeciales leges naturales deriuauit auctor.

EIVSD. diſſ. ſiſtens genuinae methodi leges naturales inueſtigandi vberiorem demonſtrationem. Ibid. eod.

Poſt-

Postquam nouis argumentis socialitatem, vt principium iur. nat. primum, stabiliuit, officia erga Deum et se ipsum sigillatim deducta sistit auctor, agitque de his, quae iure naturali indifferentia dicuntur. *Negat* nimirum, 1) cultum diuinum publicum certis solemnitatibus peragendum iure nat. determinatum esse, 2) peccare in legem nat. qui sui defensionem cum violenti et iniusti adgressoris pernicie suscipit, 3) legatum ab hoste ad hostes missum esse inuiolabilem. 4) Contumaces fuisse in rectae rationis dictamen Romanos, dum certis temporibus coelibes ex formula censoria ad contrahendum matrimonium compulere, 5) peccare in I. N. eum, qui in extrema victus, aut vestium inopia, cum mortem effugiendi nullum aliud superest remedium, siue vi, siue clam, res alienas aufert. Praeter ea ad varias quoque magni momenti quaestiones iuris naturalis respondetur; videndi causa: an liceat ab extreme egenis vsuras exigere? an impuberes ex contractibus a se initis obligentur? An illaesa naturae lege fur ob quinque aureos surreptos suspendatur? Num venatio licite priuatis adeimt, et a principibus sibi adscripta sit?

LIBER

LIBER.

Unpartheyisches Bedencken, worinnen aus natürlichen, göttlichen, und menschlichen, Civil-und criminal-Rechten und Gesetzen, klar und deutlich ausgeführet, und bewiesen wird, daß der besagte Nachdruck privilegirter und unprivilegirter Bücher, ein grob und schändliches, allen Göttlichen und menschlichen Rechten und Gesetzen zuwider lauffendes Verbrechen, und infamer Diebstahl sey. Hof 1742. 8.

Bonam causam male defensam esse, auctoremque perspicuitatis dono destitui, opusculi docet inspectio.

LIBERALITAS.

GEORG PASCHIVS: Et qui accipit, & qui nihil vel pauca dat, liberalis est, Kilon. 1702. 4.

SAM. FRID. WILLENBERGII diss. de fraudulosa liberalitate, Gedani 1714. 4.

LIBERI *vid.* PARENTES & ABDICATIO.

ERNEST. AVG. BERTLINGII diss. de iure parentum in liberos secundum leges cogentes, Götting. 1744.

Re-

Recenſet hanc diſſertationem *Clar.* STOLTIVS in den Götting. Gel. Nachr. ejusdem anni p. 252. ſq.

WILH. CRAS diſſ. de alendis liberis, Lugd. Bat. 1735. 4.

LVD. CHRIST. CRELLII Diſſ. de iudicio Salomonis noſtra aetate reſuſcitato, in controuerſia de liberorum proprietate e cauſis naturalibus & moralibus diiudicanda. Occaſione caſus rarisſimi Lipſiae 1705 agitati. Lipſ. 1706. 4.

Ob ſpeciei, quae tractatur, raritatem, eruditionemque, qua opuſculum ſcatet, adponamus eius elenchum. §. 1. *Quae & quanta Salomonis ſapientia.* 2. *Id declaratur ejus iudicio.* 3. *Oſtenditur huius difficultas.* 4. *Ex theologorum iudicio.* 5. *Ex ICtorum.* 6. *Dantur caſus, ubi dubitatur de parentibus,* 7. *de patre.* 8. *Firmatur id teſtimonio ICtorum.* 9. *Cum exceptione quadam.* 10. *Dubia etiam poteſt eſſe mater.* 12. *Ob metum, ignorantiam, odium, aliorumque amorem.* 13. *Spem lautioris conditionis.* 14. *Aſtutam fraudem.* 15. 16. 17. *Hoc patet ex caſu aliquo Lipſienſi rariſſimo qui* §. 16. *longe lateque enarratur.* 18. *Quotuplex ſit filiationis probatio.* §. 19. *Argumenta*

Lot.

Loebefeliae, mulieris incertae, de qua loquitur cafus allatus, nec non Springeriae, quae et ipfa pueri matrem fe afferebat. 21. Quae fint argumenta artificialia, docetur e praxi in hiftoria antiqua 22. Ex ICtis, quo pertinent (a) nominatio (b) tractatus (c) fama, (d) externa fimilitudo, atque interna. 29) Exempla externae fimilitudinis. 30) Quid ei tribuendum fit, demonftratur (a) exemplis (b) rationibus. 35) De argumento a notis gentilitiis et genitiuis, 36) quo pertinent notulae inuftae, cicatrices &c. 37. Quid de his fignis eorumque in probando valore cenfendum fit? 38. Probandae filiationis argumentum ab affectibus. 39. De huius argumenti valore exempla practica. 40. Is affectus interdum extorquendus, interdum arte eliciendus eft. 41. Homines enim faepe naturam penitus exuunt.

CHRIST. DONATI de iure naturali quod obtinet inter parentes et liberos, Viteb. 1672.

Vid. GLAFEY *h. v.*

IOH. EICHELII diff. de iure, quo naturaliter liberi et parentes fibi inuicem obftringuntur, Helm. 1655. 4.

IOH. CHRPH. FRAVENDORFF de iniqua liberorum expoſitione, Lipſ. 1692. 4.

DAN. FRID. GERDESSEN de naturali obligatione liberorum erga parentes, Altd. 1710. 4.

IOH. WILH. LANGII diſſ. de obligatione educandi ſobolem, Hal. 1736. 4.

IOH. AVG. OLEARIVS an liberis extra periculum conſtitutis, pro vita parentum, mortem oppetere liceat? Lipſ. 1695. 4.

IOH. REGNERVS PRONIK de abdicatione liberorum, Vltraj. 1725. 4.

GEORG. PAVL. ROETENBECCIVS: an aliquando liberi maiora beneficia dare parentibus ſuis poſſint, quam acceperint? Altd. 1690. 4.

LVDERI SCHLEPII diſſ. de praeſtationibus parentum et liberorum ex officio et affectu pietatis, Vltraj. 1701. 4.

IOH. SCHMIDT de liberis ob parentum delicta non puniendis, Lipſ. 1684. 4.

CHRIST.

CHRIST. GOTTL. SCHWARTZII diſſ. de limitibus pietatis liberorum erga parentes. Altd. 1710. 4.

IOH. BALTH. WERNHER de libera facultate in eligendo vitae genere liberis permittenda, Viteb. 1715.

LIBERTAS VID. ACTIO.

IOH. WILH. BAVMERI diſſ. de nexu rerum hypothetice neceſſario, libertatem moralem non auferente. Erf. 1749. 4.

FRID. WILH. BIERLING de libertate actionum humanarum, Rint. 1739. 4.

Opuſculum laude atque commendatione dignum.

IOH. GOTHOFR. A DIESSELDORFF diſſ. de iure reſtringendi naturalem libertatem, Lipſ. 1690. 4.

Sub praeſidio Borniano habita eſt haec diſſertatio. Conf. *Noua Liter. Mar. Balth.* 1690. p. 131.

IOH. WILH. GADENDAM diſſ. de trutina foederum in ſtatu libertatis naturalis, Erlang. 1745. 4.

AVG. GOTTH. GRAFF diff. de libertate voluntatis, Lipf. 1704. 4.

CHRIST. MARTINI LEHMANNI diff. de libertate diuinae voluntatis, Lipf. 1682. 4.

FRID. NITSCHIVS de ftatu libertatis et feruitutis, Gieff. 1683. 4.

HENR. OELMANN, non omnes homines effe natura liberos &c. Regiom. 1718.

Conf. GLAFEY *h. v.*

IOH. REICHII diff. de libertate voluntatis, ad Elem. Philof. Pract. Buddei P. I. C. II. §. 1-47. Hal. 1700. 4.

IOH. CONR. RVCKERI oratio de libertatis praefidio iure ciuili, Lugd. Bat. 1742. 4.

FRID. PHIL. SCHLOSSERI diff. de genuina libertatis notione, Witt. 1725. 4.

Vitam auctoris habe in Nouis litterariis Gottingenfibus anni 1742. p. 893. fqq.

MICH. SCHREIBER de concordia imperii et libertatis, Regiom. 1701. 4.

I. A. A. STOCK Philosophisches Geheimnis, oder freymüthige Gedanken von der natürlichen Freyheit der Menschen; darinnen gewiesen wird, daß wir entweder gar keine Freyheit haben, oder, wann man das nicht leugnen könne, daß solche ein Geheimniß sey. Eißenach 1742. 8.

IOH. ALPH. TVRRETINI diss. de libertate humana iuxta lumen naturae, Geneuae 1734.

Recensum paulo vberiorem huius scripti, quo libertas humana aduersus Spinozam eiusque Asseclas defenditur, complectuntur die gründlichen Auszüge aus den neuesten Theol. Philos. ꝛc. Disputationibus. B. 3. St. 6. Nr. 4. S. 588-600.

GEORG. SAM. WAGNER de natura libertatis humanae, Lipſ. 1718. 4.

LICITVM.

IOH. BERNH. FRIESE de licentia naturali, Ien. 1679. 4.

IOH. SAM. STRYCK de iure liciti sed non honesti, Hal. 1702. 1704. 4. et vna cum opusculo de iure Sabbathi, ac de reliquiis sacramenti in

matrimonialibus, cum praefatione *Iust. Henn. Boehmeri*, Ibid. 1734. 4.

LINGVA.

CHRIST. RÖHRENSEE de regimine linguae, Viteb. 1703. 4.

CHRIST. THOMASII diss. de homicidio linguae, Hal. 1699.

Homicidium linguae auctori est crimen, quo homini per abusum linguae iactura vitae, famae, aut magnae partis bonorum moraliter infertur. Est vel *publicum* vel *priuatum* crimen, vel *manifestum* vel *occultum* seu *assassininum*. Ad hoc libelli famosi, et calumniosae delationes pertinent. Committitur dolo, vel culpa: ergo non ab infantibus et furiosis: Caeterum committi facile potest a parentibus, liberis, dominis, seruis, coniugibus, doctoribus et auditoribus. ministris ecclesiae, magistratibus, iudicibus, principibus, in omnes homines, regulariter nolentes, vel in iudicio, vel extra hoc. Illud fieri potest iudicando, denunciando, accusando, agendo, excipiendo, aduocando, testimonium ferendo. Poena huius criminis varia. Diuina Deut. 19. v. 16-21. proponitur: romana *vetus* ex lege Remnia, *noua* vero ex L. vlt. C. de Accus. et Inscript.

et

et L. vlt. C. de Calumn.' defendit. Iuris Canonici poenae huius criminis sunt vel fori externi vel interni, haeque vel spirituales vel corporales. Hodie iudex pro arbitrio suo mox corporalem, mox pecuniariam imponere potest.

LITTERAE *et* LITTERATI.

IOH. CASP. KHVNII Oratio de iure gentium, quo orbis litterarius vtitur.

EIVSDEM oratio de iure belli inter literatos.

Vtraque exstat in Eiusd. orationibus panegyricis, quae prodierunt Argentorati 1712. 4. Possent quoque huic tronti subiici duae dissertationes, altera THOMAE SIGFR. RINGII *de inspectione alienarum literarum*, altera IOH. BERNH. FRISII, *de eo, quod iustum est, circa litteras resignatas*, quarum GLAFEYVS h. v. mentionem facit, addens: Ditr. Herm. Kemmerich hat herausgegeben Martini Lutheri Schrift von heimlichen und gestohlenen Briefen, und bey solcher Gelegenheit in der Protheorie seine Gedanken über dasjenige, was bey Erbrechung und Lesung fremder, sonderlich der Minister und Gesandten Briefe Rechtens ist, eröffnet. Jena 1713.

LITVS *vide* NAVFRAGIVM.

M. GOTTHARDI FONNE, *Reualiensis*, diss. vtrum res accabussatae siue aquis submersae derelictis sint adscribendae, Lips. 1689. 4.

IAC. SCHVBACKII Commentarius de iure littoris, vom Strandrecht. Hamb. 1751. 4.

Ecce opus illud excellens, cuius primas proposuit lineas Amplissimus auctor anno 1750. Gottingae, loco disputationis inauguralis; Diuisum tria in capita, quorum primum in diuersos significatus *iuris littoris* inquirit. Quidam enim eo contineri omne ius principi circa littora competens credunt, quae notio iusto latior esse videtur. Perfecte respondet huic termino, ius percipiendi emolumenta ex littore ac, sigillatim, captandi bona naufragorum. In capite secundo ortus atque progressus huius iuris apud plerasque gentes enarrantur. In tertio, quod huius loci est, argumentis demonstratur grauissimis, repugnare captionem ac retensionem bonorum naufragorum iuribus naturali, romano et canonico, haut vero *Seruaticium*, ac praescriptionem eiusmodi rerum ab interitu liberatarum.

LO-

LOGICA.

BENED. GOTTL. CLAVSWIZ Quaeſtio: an homines omnes et ſinguli ad ſtudium logicae artificialis obligentur? Lipſ. 1718. 4.

LOGOMACHIA.

FRID. ALEX. KVHNHOLD Progr. de Logomachiis circa principium iuris naturae, Lipſ. 1723.

GOTTL. SAM. TREVERI diſſ. de logomachiis in iuris naturalis doctrina, Helmſt. 1720.

LVDVS VID. ALEA ET SORT.

IEAN BARBEYRAC, Traité du Ieu, ou l'on examine les principales queſtions de droit naturel et de morale qui ont du rapport à cette matiere, Amſt. 1709. 8.

Cum liber hic ſit in manibus plerorumque, atque Noua literaria tantum non omnia mentionem eius iniiciant ſatis prolixam, pauciſſimis hoc loco contenta ipſius indicaſſe ſufficiat. Nimirum primo ſtatim loco auctor totus in eo eſt, vt ludum ipſum neque iuri naturali, neque ſacrae ſcripturae aduerſari euincat. Quod vt extra omne po-

natur dubium, in libro fecundo naturam et indolem ludorum ita tractat, vt referat eosdem inter conuentiones, diuidatque in ludos artis, fortunae et mixtos. In ludentibus requirit pleniffimam libertatem voluntatis, aequalitatemque virium, quam pro diuerfis ludorum fpeciebus cum cura determinat. Bonam fidem in omni ludo neceffariam collocat in obferuatione regularum ludi, abftinentia a fimulatione et diffimulatione, reductione aduerfarii errantis in rectam viam, nifi ex regulis ludi error cuilibet fuus nocere debeat. Enumerat deinde ea, quae ludi obiectum effe nequeunt, quo res, ad cultum diuinum fpectantes, extra commercium pofitae, res alienae, factaque turpia referuntur. Tandem conuertit fe eius oratio ad abufus varios, qui ludorum moralitatem afficiunt, non vero obligationem ex ludo perimunt. Ita fines ludentium, veluti lucrum, vt fallatur tempus, labori ferio et vtili tribuendum, &c. moralitati obftant, licet ludus ipfe haut fit interdictus. Quam ob caufam iuftos ludorum limites ponit auctor, ac tandem refpondet ad argumenta, quae ab iis folent in medium afferri, qui ludorum abufus defendunt. Quamquam vero plerisque perplacuit hic liber, non defuere tamen, qui **Barbeyracio** cal-

calculum denegarunt ſuum, quorum ſine dubio is omnium ingratiſſimus fuit auctori, a quo recenſio huius tractatus in *Nouveau iournal des ſavans* anni 1709. profecta erat. Mala enim fide confectam eſſe eam, multaque in ea aduerſus ſe monita, nullo niti fundamento, ſentiens auctor, de hac iniquitate ac iniuria, in literis ad M. L. A. B. (abbatem Bignonium) datis queſtus eſt, ac ſeſe defendit, cumque hic in reſponſione ſua querelas Barbeyracii adprobaſſet, recenſionemque improbaſſet; tanti teſtimonio viri tutus, nil amplius regeſſit auctor. Aequiorem nactus deinde eſt in *Memoires de Trevoux* anni 1712. cenſorem IO. FRAIN DV TREMBLAI, cui bis reſpondit, in *Iournal des Savans*, et primum quidem in: *Lettre a Monſ. N. N. ſur un article de memoires de Trevoux du Mois d'Avril 1712. concernant le traité du jeu.* Deinde in: *Primiere et derniere replique a ce, que Mr. du Tremblai a dit dans les memoires de Trevoux contre le traité du jeu.* Orta quoque inter PETRVM IONCOVRTIVM, et IO. DE LA PLACETTE lis erat de moralitate ludorum fortunae, ſeu ſortis; quorum ille contra hunc et Barbeyracium, ludos in quibus dominatur fortuna, damnauerat in binis ſcriptis, altero: *lettre ſur les ieux de hazard con-*

contre Mr. de la Placette; altero: *nouvelle lettre sur les ieux de hazard pour servir de replique a la defense de Mr. de la Placette.* Hag. 1713. 8. Sed et huic satisfecit Barbeyracius in: *Discours sur la nature du sort*; quas vindicias versioni gallicae Orationum Noodtii de iure summi imperii et libertate conscientiae adiecit. In regionibus nostris B. Buddeus in suis institutionibus theologiae moralis, Barbeyracio contradixit, qui tamen, quantum scimus, nil respondit. Omnia, quae Barbeyracius pro defensione libri sui edidit, iunctim habentur adiecta, secundae eius editioni Amst. 1737. 8. adornatae, primaque longe locupletiori. De tota hac controuersia legi quoque meretur *Summe Rev. Rathlefius* in Tomo primo der Gesch. jeßtl. Gelehrten p. 39. sq. vbi integra anonymi cuiusdam inserta est epistola in laudem et defensionem Barbeyraciani libri conscripta. Germanice vertit eum, quidam IACOB WILH. LVSTIG sub titulo: Joh. Barbeyracks Tractat vom Spiel, worin die vornehmsten zum Recht der Natur und zur Sittenlehr gehörige Punkte, so Beziehung haben mit dieser Materie, untersuchet werden. Bremen 1740. 8. Neminem poenitebit legisse, lepidam huius versionis censuram, quae risum mouet, et simul prudenti consi-

lio

lio monet Lustigium, in Götting. Gel. Zeit, 1740. p. 253. sq.

LEON. BAVDISIVS de iustitia emtionis aleae. Altd. 1685. 4.

IOH. VOLCKM. BECHMANNI diss. de iure ludendi, Ienae 1668. 4.

CORN. WILH. BENNEBROECKII diss. de aleatoribus, Traj. ad Rh. 1711. 4.

IOH. WILH. ENGELBRECHT de iusto naturali ludorum in pecuniam. Helmst. 1704. 4.

FRID. ERNEST. LEHMANNI Tract. de variis ludendi generibus. Budiss. 1680. 4.

Huius scripti primas lineas duxit Lehmannus in dissertatione paulo ante nominata *de iure ludendi* anno 1668. sub praesidio Bechmanniano defensa.

IVSTI PASCHASII liber de alea seu de curanda ludendi cupiditate.

Prodiit primum 1560, recusus deinde vna cum Collectaneis de sortibus, taxillis, Chartis, Spirae 1617. 4. Conf. ILL. AVGVSTINI DE BALTHASARS *Spicil. Supplementorum ad Bibl. iurid. Lipp. Ienich.* P. I. p. 39. Pri-

mus

mus quidem hic Paſchaſius fuit, qui ludorum fortunae moralitatem diiudicare conatus eſt; ſed in generalibus ſubſtitit, eos aleae abuſus tantum adgreſſus, quorum de iniuſtitia nemo vnquam facile dubitauerit. Infirmitatem vero argumentorum ipſe Paſchaſius expertus eſt. Tantum enim abfuit, vt ipſe ludendi cupiditati mancipatus, per ea diuelli ſe ab hac conſuetudine paſſus fuerit, vt ne votis quidem, ac precibus liberari ab ea potuerit.

ANGELVS ROCCHA, *Epiſcopus Tagaſtienſis in Africa*, de vetito alearum ludo, Romae 1662. 4.

Teſtatur Barbeyracius in praefatione, Roccham argumenta ſua petiiſſe a Patribus eccleſiae. Quis vero eſt, qui neſciat, quam mediocriter hi in ſtudio philoſophiae moralis, et iuris naturalis verſati fuerint.

IO. IOACH. SCHOEPFERI diſſ. de hodierna ludorum iuſtitia. Francof. 1690. 4.

IOH. SCHMIDII diſſ. de moralitate ludorum ſcenicorum, Lipſ. 1683. 4.

Tuetur auctor, ludos ſcenicos in ſe et citra omnem circumſtantiam ſpectatos, nec bo-

bonos esse nec malos, adeoque indifferentes, quia sint capaces (vti liceat ipsius auctoris verbis) bonitatis pariter ac malitiae, atque in suo conceptu formali, neque conformitatem neque difformitatem in respectu ad rectum iudicium intellectus practici inuoluant. Si vero ludi scenici in concreto, et cum circumstantia sua ponderentur, non indifferentes eosdem esse. sed interdum honestos, interdum inhonestos, statuit auctor, qui sequentes inde elicit conclusiones: 1) *Ludi scenici, in quibus ob honestum finem thema vel sacrum, vel etiam profanum, honestum tamen, a personis probis, modo decoro, debito loco, atque tempore, tractatur, sunt moraliter boni.* 2) *Ludi scenici, qui vel ob inhonestum finem, vel de materia obscoena atque scandalosa, vel a personis scurriliter agentibus, vel indecoro modo, vel loco inconueniente, vel tempore inoportuno instituuntur, moraliter sunt mali.*

IOH. ERNEST. SEGERS diss. de ludis scenicis eorundemque et cognatorum quorundam in republica tolerantia, Regiom. 1702. 4.

Prolixam eamque adcuratam docti huius opusculi notitiam praebent *Noua Liter. Mar. Balthici,* anni 1702. p. 361-366.

IOH.

IOH. FRID. WVCHERERI Meditationes de eo, quod iustum est, circa lottarias, Ienae 1715. 4.

LVXVS.

CHRIST. SCHVBARTI diss. de eo, quod iustum est circa luxum. Lips. 1720. 4.

LYTRON.

IOH. NIC. HERTII diss. de lytro Giss. 1686. 4. et in opusc. Francof. 1700. editis.

FRANC. ERNEST. VOIGT, de Lytro incendiario, Kil. 1713. et Lips. 1719.4.

MACEDONIANVM SCTVM.

CHRIST. GOTTFR. MOERLIN, an et quatenus filii familias SCto Macedoniano vtentes, tuti sint in conscientia, Lips. 1700. 4.

MAIESTAS.

VAL. ALBERTI diss. de diuisione maiestatis in realem et personalem, Lips. 1677. 4.

IOH. LVDOV. ALEFELD de iure maiestatis in vitam ciuium ob delicta, Lips. 1721. 4.

AN-

ANDR. AMSELII Diss. de maioribus Maiestatis iuribus, Rostoch. 1682. 4.

HENNINGI ARNISAEI de tribus essentialibus iuribus maiestatis libri tres. Francof. 1610. & 1689. 4. Argent. 1635. 4. & 1636. 8.

De vita auctoris post Io. Mollerum in Bibliotheca Septentrionis eruditi ac speciatim in Hypomnematibus ad Bartholini librum de scriptis Danorum p. 233. egit auctor Bibliothecae iuris imperantium cap. II. Pos. I. §. 8. p. 93. sq.

FRANC. BALDVINVS de crimine laesae maiestatis Paris 1563. 8. & in iurispr. Rom. & Atticae Tom. I. p. 993 - 1024.

GVIL. BALL de iure regnandi, or the Sphere of Government, according to the Law of God, nature, and Nations. Lond. 1645. 4.

IOH. CHRPH. BECMANN de divino vicariatu principum. Francof. ad Viadrum 1688. 4.

IO. BECKINSAV de supremo regis imperio. Lond. 1546. 8.

GABRIEL DE BELLIS de crimine laesae maiestatis. Lugduni 1646. 4.

CHRPH. BESOLDI Diff. de maiestate in genere, eiusque iuribus specialibus. Tubingae 1625. 4.

HENR. BINNII Disp. de iuribus maiestaticis circa profana. Helmst. 1651. 4.

IAC. LE BLEV ICti Giessensis, de maiestate Dissertatio. Giessae 1666. 4.

HENR. BOCERVS de crimine laesae maiestatis. Tubingae 1606. 8.

IAC. BORNITII Tractatus duo de maiestate politica. Lips. 1610. 8.

HENR. BODINVS de reseruatis diuinae maiestatis. Hal. 1694. 4.

MATTHIAS BORTIVS de natura iurium maiestaticorum & regalium. Ien. 1614. 4.

Extat quoque in DOMINICI ARVMAEI Discursibus de Iure publico Ien. 1621. 4. Discursu 30. p. 275.

MARCI ZVERII BOXHORNII dissertatio de maiestate principum. Lugd. B. 1649. 4.

ISRAEL BRINGIVS de maiestate & praecipuis eius iuribus. Vpsal. 1631. 4.

FRIDERICI CHRISTIANI BVCHERI ius maiestatis circa tempus. Ien. 1677. 4.

JOHN

IOHN BRIDGES, *Bishop of Oxon*, Supremacy of Christian Princes over all persons thorought their dominions in all causes as well Ecclesiastical as temporal. London 1573.

Conf. *Biblioth. iur. imper. quadrip. c. II. Pos. I. §. 9. p. 95.*

HENR. CALCHOVII diss. de maiestatis & territorii iure. Marb. 1621. 4.

IOACH. CLVTENIVS de iuribus maiestatis circa religionem. Argent. 4.

Vid. *Bibl. iur. imp. quadrip. c. II. Pos. VII. §. 8. p. 163.*

HENR. COCCEII diss. de potestate summa. Heidelb. 1674. & 1705. 4.

CHRIST. MARTINI COLERI diss. de diuisione maiestatis in realem & personalem. Ien. 1686. 4.

Celebrem hanc maiestatis diuisionem tolerari posse negatur in hac opella.

HERMANNI CONRINGII diss. de maiestate imperantium. Helmst. 1648. 4. & in opp. Tom. III. p. 898-908.

IDEM de maiestate eiusque iuribus circa sacra & profana. Ibid. 1669. 4. & in opp. T. IV. p. 605-615.

IDEM de Maieſtate ciuili ibid. 1677. 4. & in opp. Tom. IV. p. 580-604.

IDEM diſſ. de ſummae maieſtatis ſubiecto, vindicato a Ioannis Figlovii ineptiis. Helmſt. 1651. 4.

ABRAH. HENR. DEVTSCHMANNVS de maieſtate. Vitebergae 1693. 4.

RICHARDI DIETERI de ſumma ſummi imperii poteſtate, quam maieſtatem appellamus decades XII. Gieſſae 1621. & Hanouiae 1614. 4.

IOH. FRID. ENGELMANNI diſſ. num in extraneum principem committatur crimen laeſae maieſtatis. Lipſ. 1675. 4.

GEORG. FRANZKII diſſ. de maieſtate in genere. Ien. 1622. 4.

IO. CHRPH. FRAVENDORFFIVS de diuina maieſtatis origine. Lipſ. 1687. 4.

ERNESTVS FRIMELIVS de maieſtate. Lignitii 1618. 4.

MARTIN. GARRATVS de crimine laeſae maieſtatis. Francof. 1587. & in Tract. Tractatuum. XI.

ALBERICI GENTILIS Diſſertatio de poteſtate principis abſoluta, & de vi ciuium in principem ſemper iniuſta. Londini 1605. 4.

IDEM

IDEM de crimine laesae maiestatis. Hanov. 1607. 8.

HENR. CHRPH. GERDESIVS de iure populi circa translationem maiestatis in principem. Altdorffii 1696. 4.

IDEM de maiestate laesa. Gryphisw. 1703. 4.

HIER. GIGAS de crimine laesae maiestatis. Venet. 1557. & Spirae 1598. in 8. & in Tract. Tract. XI.

Summo studio ac diligentia quaestiones bis centum & decem proposuit GIGAS, quarum nonnullae ad ius naturae pertinent, ex more tamen istorum temporum, citatis nempe doctorum testimoniis solutae. VINH.

THEODORVS GRASWINKELIVS de iuribus maiestatis. Hagae Com. 1642. 4.

Habetur etiam belgice conscriptus *eiusdem* libellus: *Naspoeringe van het Recht van de opperste Macht*, qui Roterodami 1667. 4. prodiit.

GEORG. GRENIVS de maiestate. Viteb. 1661. 4.

CHRIST. HELWIG. Quaenam a summa maiestate legibus definiri nequeant. Regiom. 1693. 4.

IOH. NIC. HERTII dissertatio: an summa rerum semper sit penes populum. Giessae 1683. 4.

Inuenitur quoque libellus in Auctoris opusculis. Tom. I. pag. 439.

ENOCH. HEYLANDI Diss. de legitimis iisque non violentis modis adquirendi maiestatem. Lips. 1672.

IOANNIS FRIDERICI HORNII, *Brigensis Silesii* dissertationes tres, quarum prima: *cui maiestas competat* Vitebergae 1657. secunda: *de causa maiestatis* ibidem 1659. ac tertia: *de modo habendi maiestatem* ibidem 1661. in 4. prodierunt.

VLRICI HVBERI de iure ciuitatis libri tres. Franecquerae 1672. 4.

Recusi ibidem 1684. & cum accessionibus 1694. & cum scholiis *Christiani Thomasii* Francof. 1708. 4. Lucem quoque adspexit Franecquerae 1698. huius libri compendium, *institutionum reipublicae* titulo insignitum.

ALEXANDER IRVINVS de iure regni. Lugd. Batav. 1627. 8. & 1629. 12.

Bibl.

Bibl. Iur. imp. cap. 2. pos. 1. §. 9. p. 95.

REINHARDI KOENIGII Diss. de maiestate, Giess. 1608. 4.

AVGVSTI LEMMII dissertationes duae de maiestatis origine. Witt. 1687. 4.

GVIL. LEYSERVS de crimine laesae maiestatis. Ibid. eod. 4.

NICOLAI CHRISTOPHORI LYNKERI diss. de plenitudine summae potestatis. Ien. 1691. 4.

Plenitudine notatur *perfectio* & *summitas*, tum & *ambitus* iurium omnium, imo etiam *dignitas* iuxta potestatem, & haec quoque in exercitio. Dicitur vero in *Caesare* plenitudo, quando vel *ordinarie* agit, siue assumtis *Statibus*, siue ex *reseruato*: proprie autem quando inuitis etiam Statibus quid suscipit, quod aliter res exitum inuenire non possit. Quos Auctor iunxit significatus, & Caesari Monarchiam tribuit, generalibus *argumentis*, & dehinc per *iura singula*, tum *communia*, tum *reseruata*. Haec *absoluta* est, quatenus *plenum* denotat; secus, quatenus absoluta limitatae intuitu modi opponitur. Pertinet quidem, vti ex breui eius delineatione videre est, haec scriptio maximam partem ad ius publicum

blicum imperii R. G. ob multas tamen notiones, principiaque generalia ex iure publico vniuerfali petita, infignem inter iuris naturae fcripta locum merito occupat. Confule indicem *fcriptorum, quae Lynkerianum nomen praeferunt.* Ien. 1696. 4. p. 118. fq.

CHRISTIANI LYSERI Diff. de maieftate Witt. 1650. & 1658. 4.

HECTOR GODOFREDVS MASIVS de origine imperii diuina & immediata. Hafniae 1688. 4.

Partem facit hic libellus litis olim CHRISTIANO THOMASIO ab auctore motae, quae tragicum habuit exitum. Scilicet Mafius anno 1687. Hafniae in lucem emifit librum, cui frons eft: *Intereffe principum circa religionem euangelicam*, in cuius capite quarto, omnem omnino maieftatem immediate a Deo effe, contenderat. Negauerat hanc fententiam Pufendorffius in *Iure Naturae & Gentium*; negauerat etiam Thomafius in *Inftitutionibus iurisprudentiae diuinae, Lib. 3. c. 6. §. 66. fqq.* atque Mafii argumentis in Menfe Decembri Colloquiorum menftruorum anni 1688. multo fale fatisfecerat. Qua Thomafii audacia incenfus Mafius non modo atram bilem in eum vel ipfe, vel per

Ele-

Elerum quendam euomuit in virulentissimo scripto sub nomine Petri Schippingii Lipsiae vulgato, in quo ipsi dica impietatis & laesae maiestatis scripta est, verum etiam, cum hunc libellum in commentariis menstruis anni 1689. animaduersionibus refutationibusque locupletatum recudi curasset Thomasius, irae habenis penitus laxatis, Masius, vt commentarii eius Hafniae per carnificem comburerentur, effecit. Rem omnem ordine narrauit ipse Thomasius in gemischten Philosophischen und Juristischen Händeln. 2. Th. 3. H. Hac interim ignominia motus Thomasius sub ficto Attilae Friderici Frommholdi nomine: Rechtsgegründeten Bericht, wie sich ein ehrliebender Scribent zu verhalten, wann seine von hoher Obrigkeit approbirte Schrifften auf eines fremden Befehl vom Hencker öffentlich verbrannt werden. Freyburg 1691. 4. edidit, cui opposuit Masius Aetii Dietrici Ehrenholdi vernunfftgegründeten Bericht, was von einem Scribenten zu halten sey, dessen Schrifften durch den Hencker öffentlich verbrennt. 1692. 4. Nec silentio hic praetereundae sunt turbae, quas Theologi ac Philosophi Wittembergenses olim Augustino Leysero ob eius de origine maiestatis sententiam excitarunt. Candidatus enim ille honorum

iuridicorum, anno 1707. Differtationem *de Logomachiis in iure* fcripfit, atque inter has logomachias quaeftionem, *fitne maieftas immediate a Deo?* fuo modo retulit; atque hoc fcriptum tunc temporis ipfi nullas creavit moleftias. At, cum haut multo poft, nempe anno 1712. ederet de affentationibus iureconfultorum commentationem, opinionemque de origine cuiuslibet maieftatis immediate diuina inter affentationes connumeraret, aegerrime hoc tulerunt theologi, atque in odii focietatem affumto Philofophorum ordine, coniunctis viribus Leyferi fententiam damnarunt. Qui, vt hos effugeret laqueos, dicebat, Deum proximum maieftatis auctorem effe, fi primam conftitutionem fpectes, fed fe illorum faltem ridere ineptias, qui, quoties princeps a populo eligitur, vel belli aut hereditatis iure fummam adipifcitur poteftatem, maieftatem ei ex electione, bello & hereditario iure adquiri nolunt, verum illam tanquam aulculam ex coelo defcendere, aiunt, quam fuam fententiam Calouium quoque fouiffe monftrabat. Sed furdis narrabatur fabula, aduerfarii quippe hac declaratione haud contenti, coram Rectore academico, abolitionem fcripti vrgentes, prouocationem ad regem minabantur. Quid igitur Leyferus?

Muffi-

Mussitabat, ac fumo proximam esse flammam probe sciens, post longas altercationes verso stilo, remissius egit, ac verba ad tempus & aduersariorum principia magis adcommodauit, adque Calouium testem prouocavit, qua demum transactione sese extra teli iactum posuit. Historiam litis editioni opusculi, anno 1726. praemissam, nec non specimini ad Digesta 568. insertam legere licet.

CHRIST. MASECOVII de diuinis in maiestate dissertationes duae. Regiom. 1704. 4.

DIETERICI GVIL. MATTHIAE diss. de maiestate. Erf. 1673. 4.

IOH. HENR. MELISSANDER de maiestate principum inuiolabili. Ien. 1703. 4.

OLAVS MOBERG de maiestate regia non nisi a Deo dependente. Pernauiae. 4. vid. Bibl. Iur. imp. pag. 144.

GERARDVS VAN DER MVELEN de sanctitate summi imperii ciuilis. Trajecti, 1689. & 1691. 8.

IOH. IAC. MVLLERI Dissertationes duae de maiestate Ien. 1687. 4.

Prior, quid sit maiestas, quae eius causae & partitiones, & opposita, & qui modi ad-

qui-

quirendae eiusdem; ostendit. In *posteriori* singula, ex quibus constituitur maiestas, & iura & partes percurrit auctor, atque, quomodo illorum vnumquodque ex vsu ciuitatis, adque finem eidem propositum obtinendum, summum tenenti imperium competat, docet.

PETRI MVLLERI Diss. de crimine Maiestatis Ien. 1687. & recusa ibidem 1712. 4.

HENR. MVMSEN Diss. de maiestate. Duisb. 1668. 4.

IOACHIMVS NEGELEIN de maiestate motui analoga. Altdorf. 1697. 4.

IOACHIMI NERGERI Disputationes quatuor de maiestatis crimine eiusque iure. Wittemb. 1667. 1668. & 1669. 4.

GERARD. IO. VAN OEVER de sanctitate maiestatis. Lugd. Bat. 1708. 4.

DAN. OTTONIS diss. de maiestate. Ien. 1619. 4.

Titulo *discursus de maiestate imperii & imperantis, atque utriusque iuribus* recusa extat Argent. 1623. 4. auctior cura M. W. Francof. 1664. 8. Basileae 1678. 4. & Heidelberg 1694. 8. Extat quoque in Diss. iurid. Basil. select. Volum. 1. nr. 1.

IOH.

IOH. VLR. PREGIZERI ius maieſtatis circa bellum & pacem. Tubingae 1687. 4.

SAM. RACHELII diſſertatio politica de maieſtate. Helmſt. 1664. 4.

IOH. TOBIAE RICHTERI diſſ. de maieſtate in perſona miniſtri ex odio priuato laeſa. Lipſ. 1745. 4.

CHRISTIAN. ROEHRENSEE de imperantium poteſtate libera & illimitata. Vit. 1704. 4.

SIMON. ROSENBERGII *nobilis Domini de Skogaholm & Saeby* diſp. de maieſtate eiusque iuribus. Aboae. 1662. 4.

IAC. SCHALLERI diſſ. de iuribus maieſtatis. Argent. 1658. 4.

ROBERTVS HERMANNVS SCHELIVS de iure imperii. Amſt. 1671. 4.

SAM. SCHELWIGII diſſ. de modis conſequendi maieſtatem. Witt. 1667. 4.

IO. THEODOR. SCHLECHTENTHALIVS de maieſtate. Vltrai. 1692. 4.

IOH. ANDR. SCHMIDTII diſſ. de iure maieſtatis circa leges. Ien. 1681. 4.

MARTIN SCHOOCKIVS de maieſtate Groeningae 1659. 4.

ERNESTI FRID. SCHROETERI Diſſ. de maieſtate. Ienae 1652. 4.

IOH.

IOH. SCHILDIVS de coalitione populorum. Hagae 1661. 12.

BERNH. SCHVLTZEN diff. de fummo imperio. Rintelii 1654. 4.

NIC. SCHVZE feu SCHVTTE diff. de maieftate. Roft. 1646. 4.

GEORG. SCHWARTZ de crimine laefae maieftatis. Viteb. 1679. 4.

IO. MICH. SCHWIMMERVS de iuribus maieftatis. Ien. 1672. 4.

CHRISTOPH. FRID. SEIDEL de ciuitatis origine & fummae maieftatis conftitutione. Lugd. Bat. 1718. 4.

ALGERNON SIDNEY on Government. Lond. 1704. fol.

Hunc librum in gallicam linguam verfum quoque haberi, teftatur auctor Bibl. iur. imper. cap. II. pof. 1. §. 9. pag. 95.

GABRIEL SIOEBERGII diff. de maieftate. Dorpati 1696. 4.

Habemus quoque eiusdem viri, Wexionia-Smolandi, Profefforis primum Londinenfis in Scania, deinde Dorpatienfis, orationem *de regia dignitate, eminente prae aliis rerumpublicarum formis*, Dorpati habitam

tam. Conf. *auctor Bibl. iur. imp. cap. II. pos. V. §. 2. p. 145.*

IOH. PHIL. SLEVOGT de ortu maiestatis. Ien. 1683. 4.

IDEM de modis summum imperium acquirendi. Ien. 1689. 4.

SIM. STILETI diss. de maiestate. Argent. 1658. 4.

IO. STVCKIVS de maiestate. Helmst. 1611. & 1625. 4.

ERNESTI TENZELII Programma de summo imperio, seu maiestate. Erfurt. 1717. 4.

HENR. CHRIST. TIELKE de maiestate. Rost. 1705. 4.

Recensetur haec disputatio in *Nov. litt. Mar. Balt.* eiusdem anni *mens. Sept. p. 259.*

GEORGII THEGEN diss. de maiestate in genere. Regiom. 1683. 4.

IOH. THOMAE diss. de maiestate. Ien. 1649. 4.

CHRIST. THOMASII diss. de duplici maiestatis subiecto. Lips. 1672. 4.

EIVSD. Vindiciae iuris maiestatis circa sacra. Hal. 1699. & 1713. 4.

Ver-

Versio huius scripti germanica deprehenditur in IO. GOTTFR. ZEITLERI dreyfacher Rettung des Rechts Evangelischer Fürsten in Kirchen Sachen. Francof. ad Moen. 1701. 4.

EIVSD. diss. de iniusta oppositione iurium maiestaticorum superioritatis territorialis & reseruatorum imperatoriorum. Hal. 1696. 4.

Haec dissertatio quamuis maxime sit iuris publici germanici, plura tamen complectitur de maiestate ac iuribus, quae regalia dicuntur, principia generalia & communia, ob quae iure suo hic locum occupat.

DAVIDIS VLMANNI diss. de maiestate Lips. 1671. 4.

IO. VORSTIVS de variis modis quibus summa potestas ciuitatem gubernandi ad vnum deuoluitur. Rostochii 1652. 4.

FRANC. ANT. VOGELIVS de iuribus maiestatis. Argent. 1715. 4.

FRANC. ERN. VOIGTII oratio de maiestate imperantium legibus alligata. Kil. 1732. 4.

RVDOLPH WEDEKINDI diss. iuris naturae de maiestate, vera scil. eius notione & pendentibus inde affectionibus. Gotting. 1746. 4.

Conf.

Conf. Nova litt. Gotting. eiusdem anni pag. 771. ſq.

EBERH. A WEYHE Problema regium, vtrius regni conditio melior ſit, illius, cui rex naſcatur, an eius, cui eligatur? Francof. 1615. 8.

IVST. CARL. WIESENHAVERN diſſ. de iure maieſtatis ſacrorum dirigendorum. Lipſ. 1748. 4.

IAN. DE WITT. Diſſ. Quinam habeant maieſtatem in ſocietate ciuili. Lugd. Bat. 1741. 4.

IOH. FRID. WOLFFHARTI Diſſ. de maieſtate legibus ſoluta. Viteb. 1678. 4.

CASP. ZIEGLERI de Iuribus maieſtatis tractatus academicus, in quo pleraque omnia quae de maieſtate & iuribus principis diſputari ſolent, ſtrictim exponuntur. Witt. 1681. & 1710. 4.

Prodiit primum 1668. opus, ex variis diſputationibus academicis natum, in duos diuiſum libros, quorum prior inter regalia exhibet ea, quae πρώτως τὸ κύριον afficiunt, poſterior vero in iis, quae fiſci augmento potiſſimum inſeruiunt, occupatur. Reliquas libri dotes enarrant Acta erud. Lipſienſia anni 1682. pag. 49. ſq.

MALITIA. MALVM.

GEORG. HENR. BORTZII Diff. de magnitudine & grauitate mali moralis in genere confiderati. Lipf. 1743. 4.

NICOL. ENGELHARDI Diff. de malo morali. Groening. 1748. 4.

MANIFESTA vid. *Clarigatio* & *Bellum*.

ADAM. PISEZKI A KRANICHFELD Fafciculus differtationum, ftatum politicum concernentium, de indictione, bello, induciis, victoria, pace, foederibus. Francof. 1672. 12.

MARE conf. *Navigatio*, *Naufragium*.

Inter eos, qui fcriptores de iuribus maritimis, vel aliis ad mare remque maritimam fpectantibus, collegerunt, principatum tenet IOH. ALB. FABRICIVS in libro, cui frons eft: *Hydrotheologie* oder, Verſuch durch aufmerckſame Betrachtung der Eigenſchaften, reichen Austheilung, und Bewegung der Waſſer, die Menſchen zur Liebe und Bewunderung ihres gütigſten, weiſeſten, mächtigſten

kegsten Schöpfers zu ermuntern. Hamb. 1734. 8. Postquam enim pagina 243. & sequentibus indicem exhibuit eorum, qui scriptores rerum & iurium maritimorum memorarunt, & opusculorum de iuribus maris in genere; ipsa recenset scripta adcurate, quibus iura maris, tam vniuersalia quam particularia tractantur, legesque nauticas gentium & populorum maxime celebrium; quo pertinent capita, von den auf die Rhodische sich großen Theils gründenden Seerechten der alten Römischen und Griechischen Kayser. Von dem Consolato de Mare, und dem Wisbuyschen Waater-Recht. Vom Roole des jugemens d' oleron. Von den neuern Seerechten gekrönter Häupter. Von Seerechten der Republic Holland, Venedig, Genua, der Hansee-Städte. Quibus addit opera, in quibus hae leges collectae sunt.

IOH. BARBEYRACII Defense du droit de la Compagnie Hollandoise des Indes orientales, contre les nouvelles pretensions, des habitans des paysbas Autrichiens, & les raisons ou obiections des Advocats de la Compagnie d' Ostende, a la Haye 1725. 4.

IOH. AVGVST. DE BERGER ſuccincta Commentatio de imperio maris adriatici, Caeſari, qua regi Dalmatarum ac principi Iſtriae, vt & regi Neapoleos atque Siciliae proprio. Lipſ. 1723. 4.

Dalmatiae regum iura in mari adriatico ſolide ſatis, Neapolitanorum vero non pari induſtria deducta eſſe, putat Auctor Bibl. Iur. Imp. Cap. III. Poſ. I. §. 6. p. 237.

IOH. HENR. BOECLERI Diſſ. de Minoë maris domino. Argent. 1656. & 1669. 4.

Extat hocce opuſculum libertati maris oppoſitum, in Boecleri Diſſertt. acad. Tom. 2. p. 1073. ſqq.

The Soveraignty of the British Seas, in the year 1633. proved by records, hiſtory and the municipal Lawes of this Kingdome, by Sr. IOHN BOROVGS, *ſive Burrhus*, Keeper of the records in te Towr of London, 1651. 12.

Vid. Fabricii Hydrotheol. p. 277.

MARCI ZVERII BOXHORNII Apologia pro nauigationibus Hollandorum aduerſus Pontum Heuterum, qua praecedentium ſaeculorum nauigationes, earumque iura & inſtituta, ex tabulis praeſer-

tim

tim publicis afferuntur. Prodiit cum Grotii mari libero & Paulo Merula de maribus. Lugduni Bat. 1633. 12.

HENR. COMITIS DE BüNAV diff. de iure Imperatoris atque imperii Romano-germanici circa maria. Lipf. 1744. 4.

PETRI BAPTISTAE BVRGI de dominio Reipublicae Genuenfis in mari Ligustico, libri duo. Rom. & Bonon. 1641. & Genuae 1643. 4.

CORNELII VAN BYNKERSHOEK ad legem Rhodiam de iactu, vna cum diff. de dominio maris. Hag. 1703. 8. & inter opufcula, curante *Francifco Carolo Conradi* edita. Halae 1729. 4.

Britannis ac Belgis dominium maris vicini coniunctim tribuit auctor. Conf. Act. Erud. Lipf. 1703. p. 322.

EHREGOTT DAN. COLBERGII diff. de iure nauigantium. Gryphisw. 1693. 4.

HERM. CONRINGII Diff. de imperio maris. Helmft. 1676. 4, & in Eiusd. opp. Tom. IV. p. 946. fqq.

Mare non effe liberum defenditur in hac difputatione, cui debet addi alia fiue eiusdem, fiue *Ioannis Werlhofii* differtatio de

maritimis commerciis, quae ibidem 1680. 4. prodiit.

IAC. ANDR. CRVSII *Syndici Mindensis* Commentarius Historico-philologico-iuridicus ad legem ἀξίωσις, Hanov. 1658. 8. & in Ej. opusculis Mindae 1668. 4. editis pag. 125.

CORNEL. FRANGIPANE Allegazion in iure per la Vittoria navale contro Frederico I. Imperatore, & Atto del Papa Alessandro III. per il dominio della Republica Veneta del suo Golfo contra alcuna scritture de Napolitani. Venezia 1618. 4.

Vid. Auctor Bibl. Jur. Imp. Cap. III. Pos. I. §. 6. p. 236.

SERAPHINVS DE FREITAS de iusto imperio Lusitanorum Asiatico, aduersus Grotii mare liberum. Pinciae 1625. 4.

Fabric. Hydrotheol. pag. 277. & Biblioth. Jur. imp. l. c.

ALBERICI GENTILIS Aduocatia Hispanica. Hanov. 1613. 4.

Non solum enim in huius Libri primi, capite octauo, sed etiam, vt Groeningius in Bibl. iur. gent. Europ. p. 213. testatur, peculiari

culiari de iure maris, libro, maris oras, imo vniuersum oceanum Anglicano sceptro obnoxium asseruit Gentilis, refutatus a Conringio in dissertatione laudata. Conf. Bibl. Iur. Imp. l. c. pag. 235.

IAC. GOTHOFREDVS de imperio maris ad *L. 9. D. de Leg. Rhod.* Genev. 1637. 1641. 1654. 4.

Habetur etiam in IO. HAGEMEIERI Sylloge, quo de libro mox dicetur. Caeterum Gothofredus iis accensendus est, qui maris dominium in genere asseruerunt.

THEODORI GRASWINCKELII vindiciae aduersus Petrum Baptistam Burgum, Ligustici maris dominii assertorem. Hagae 1652. 4.

EIVSDEM Vindicatio maris liberi aduersus Guil. Welwoodum, Britannici maris dominii assertorem. Hagae 1653. 4.

THEODORI GRAVERI, Amstelodamensis, diss. de mari natura libero, pactis clauso. Vltrai. 1728. 4.

IO. GROENINGII nauigatio libera. Lub. 1698. 8.

Vide *noua literaria mar. Balth.* eiusd. ann. p. 5. & ipsius auctoris *Relationes litterarias*

p. 39. Liber Groeningii, quo, quid iuris pacatis ad belligerantium commercia competat, ex immotis iuris gentium principiis se deduxisse, simulque Grotii, Puffendorfii, aliorum argumenta discussisse gloriatur ipse, primum sine auctoris nomine prodiit. Rostochii 1693. 8. Argumentum huius libri, ante in lucem quam emitteretur, Puffendorfio tum Berolini viuenti perscribendum duxerat Groeningius. Respondit iste quidem, tractatum, quem pollicebatur Groeningius, sibi mouere saliuam, sed addidit, se vereri, ne inueniat, qui contradicturi sint, suorumque dubiorum indicem quasi denunciauit; ad quae Puffendorfio pro apologia libri, quem hic nondum inspexerat, in alia epistola respondit Groeningius, qui hoc literarum commercium Bibliothecae suae vniversali p. 104 -- 112. inseruit non modo, sed & suam epistolam responsoriam recudi curauit in discursu apologetico, quem editioni secundae, suae nauigationis liberae, adnexuit.

HVGONIS GROTII mare liberum, seu, de iure quod Batauis competit ad indica commercia, dissertatio Lugd. Bat. 1609. 8.

Haec prima editio vti etiam secunda anno nempe 1611. in 8. sine auctoris nomine pro-

prodierunt; reliquis autem, velut quae Lugduni Batavorum annis 1618. 8, & Amstelodami 1632. 8. prodierunt, nomen Grotii praefixum deprehenditur. Ei quae Lugd. Bat. anno 1633. 12. vulgata est, accedunt quoque: PAVLI MERVLAE *de maribus dissertatio*, quae non tam de iuribus, quam natura & diuisione maris agit. MARCI ZVERII BOXHORNII *apologia pro nauigationibus Hollandorum aduersus Pontum Heuterum*, qui Flandrorum tantum nauigationes prae Hollandorum extollit. *Tractatus* denique *pacis mutui commercii* de an. 1495. inter Henricum VII. Angliae Regem, & Philippum Archi-Ducem Austriae, Ducem Burgundiae. Praeter alias plures huius libri editiones quae cum Grotii libro de I. B. & P. emissae sunt, memoranda hic est ea, quae cum auctoris libello de indulgentia, aequitate & facilitate extat Hagae 1686. 8. & versio belgica Lugd. Bat. 1641. 12. Grotius suos assecutus est sectatores, suosque aduersarios: illis adnumerandi *Pontanus*, *Graswinckelius*, *Groeningius* alii; in his eminent, assertores maris clausi vel pro Britannis, vt *Gentilis*, *Seldenus*, *Welwoodius*, *Bouroughius*, vel pro Lusitanis veluti *Seraphinus de Freitas*, *Bernatius*, vel pro Venetis, vtpote *Sarpius*, *Mattheacius*, *Iulius Pacius*, *Palacius*, *Franciscus de*

Ingenuis, *Bergerus*, *Fulgentius*, vel pro Genuensibus. vt *Burgus*, vel pro Belgis, verbi caussa *Westerween*, vel denique pro Britannis & Belgis iunctim, quo *Bynckershoeckius* pertinet. Quorum omnium vel iam iniecta mentio est, vel in sequentibus fiet. Potiorum de imperio maris dissertationum syllogen edidit IOACH. HAGEMEIERVS Francof. 1663. 12. Imo iam antea scriptorum de materia eadem collectio prodiit 1615. 4. Caeterum Hugonem Grotium adhuc iuuenem iura patriae suae vindicaturum scripsisse librum suum aduersus Lusitanos inprimis, qui Belgas a nauigatione & commercio ad Indos arcere conabantur, inter omnes constat.

HOGNOVII binae dissertationes de imperio in mare Regiomonti 1686. 4. prodierunt, testante *auctore Bibl. iur. imp. Cap. III. Pos. I. §. 10. p. 239.*

VLR. HVBERI Digressiones Iustinianeae & praelectiones ad Institutiones.

In illarum enim Dissertatione IV. c. 13. & 14. harum vero L. 2. tit. 1. mare seruum nec esse, nec fuisse, nec esse posse, asseruit.

FRANCISCI DE INGENVIS, Germani, Epistola de iurisdictione reipublicae Venetae

netae in mare Adriaticum scripta ad *Liberium Vincentium Bataum*, contra *Ioannem Baptistam Valenzolam* Hispanum, & *Laurentium Motinum*, Romanum. Genev. 1619 4.

Contra hanc epistolam Imperatori maris Adriatici dominium vindicare annisus est *Io. Aug. de Berger*, cuius succinctam commentationem in superioribus suo loco commemoraui.

G. CASP. KIRCHMAIERI θαλασσοκράτωρ Minos. Witt. 1698. 4.

GEORGII IACOBI LEICKHERRI dominii maritimi descriptio. Dresdae 1683. 12.

EIVSD. Commentatio de iure maritimo, *ibid.* 1685. 12.

Argumentum per XIV. capita tractatur 1) de diuisione iuris in obligatiuum & permissiuum, dominiique maris origine & definitione; 2) de probatione dominii maritimi ex iure Diuino *Genes. I. v. 26. IX. v. 2. Deut. XXXIII. v. 23. Ezech. XXVI. & XXVII. v. 3. Es. XXIII. v. 4. Psalm. LXXII. v. 10. LXXXIX.* &c. 3) de complurium gentium populorumque moribus, qui maris imperium obtinuerunt, & inde allatis testimoniis, 4) de

de probatione dominii maritimi ex iure civili romano & figillatim ex *L. 9. D. de Leg. Rhod. de iactu*, *5—8*) refponfio ad obiectiones, 9) de modis dominii maritimi adquirendi, 10) de modis retinendi eiusdem per claffem & magiftratus, 11) per actus imperatiuos, quales, iubere vela demitti, angariae, ius portus; 12) de imperandis vectigalibus, iure ftapulae & fimilibus, 13) de actibus imperii maritimi prohibitiuis, 14) & punitiuis. Compara FABRICII *Hydrotheologiam p. 272. ſq.*

CORNELII LERCKE Oratio de mari libero. Lugd. Bat. 1637. 4.

IOANNES LOCCENIVS de iure maritimo & nauali. Holm. 1651. 8. & 1652. 12.

Prodiit quoque vna cum Schoockii imperio maritimo Amft. 1669. 12. & in fcriptorum de iure nautico & maritimo collectione, quam IO. GOTTL. HEINECCIVS Halae 1739. 4. excudi curauit,

ANGELVS MATTHEACIVS de iure Venetorum & iurisdictione maris Adriatici. Venet. 1617. 4.

D. DV MAVRIER diff. fuper vetere Auftriacorum propofito occupandi maris Baltici. Paris 1644. 4.

PHI-

PHILIPPI MEDOW obſeruations concerning the dominion and ſovereignty of the Seas.

Conf FABRIC. *l. c. pag.* 277.

CLAVDII BARTHOL. MORISOTI, Galli, orbis maritimi, ſeu rerum in mari ac littoribus geſtarum hiſtoria. Diuione 1643. fol.

P. MAC. NENY Vindiciae aduerſus Batauos pro ſocietate Oſtendenſi commercia in Indiam orientalem frequentare inſtituente. Lipſ. 1724. 4. Latine & Germanice.

Vid, Journal des Sav. 1726. Menſ. Decembr. p. 436. ſqq. & FABRIC. l. c. p. 278.

JVLII PACII *a Beriga* de dominio maris Adriatici disceptatio inter regem Hiſpaniae ob regnum Neapolitanum & Rempublicam Venetam Lugduni 1619. 4. & in Sylloge *Ioach. Hagemeieri.* Frf. 1663. 12.

IOH. PALATII Leo maritimus, ſiue de dominio maris, libri duo contra Graswinckelium. Venet. 1663. 12.

IO. ISAACI PONTANI Diſcuſſionum hiſtoricarum de mari libero aduerſus Ioannis Seldeni mare clauſum Libri duo. Harderv. 1637. & 1640. 8.

Vid-

Vid. BVRCH. GOTTH. STRVVII *Bibl. antiq. an.* 1706. *p.* 494. & FABRIC. *l. c. p.* 272. *sq.*

THOMAE RIVII Hiſtoria naualis media. Lond. 1640.

In huius operis Lib. 3. c. 37. imperium maris vindicare Anglis auctor ſtudet.

CHRIST. ROEHRENSEE diſſ. de iure circa aquas maieſtatico. Witt. 1671. 4.

Contra maris libertatem directa haec diſſertatio eſt.

GEORGII PAVLI ROETENBECCII diſp. an mare dominii ſiue imperii ſit capax? Altdorfii 1699. 4.

Mari ſeruo & clauſo favet auctor.

GOTHOFREDI NICOLAI SCHLEENSTEIN Diſſ. de compendio naufragiorum. Witt. 1677. 4.

MARTINI SCHOOCKII Ius & imperium maritimum. Amſt. 1654. 12. & cum *Loccenii* iure maritimo. Ibid. 1669. 12. & in opp. *Schoockii* Vltrai. 1651. 12. & in *Hagem.* Sylloge ſaepius laudata.

Poſtquam de imperii maris neceſſitate verba fecit auctor, in veteres maris dominos inquirit, hodie Belgas dominari in eo putat, qui-

bus

bus se consiliarium praebet in suo imperio contra quosuis, praecipue Anglos, conservando tuendoque.

IOH. SCHVLZII Resolutio quaestionum miscellanearum, ex iure maritimo depromta. Gedan. 1698. 4.

CONR. SAM. SCHVRZFLEISCHII diss. maris seruitus. Witt. 1671. & 1683. & 1695. 4. ac in *eiusd. opp. hist. polit. Berolini* 1699. iunctim editis. 4. pag. 1003. sqq.

Mare certis includi finibus, atque distribui in diuersas dominiorum partes posse exemplorum multitudine ostenditur.

CHRIST. GOTTL. SCHWARZII controuersiarum iuris naturae & gentium ex historia graeca illustratarum *specimen tertium.* Altdorfii 1712. 4.

In hoc nemque dominium maris ex historia graeca illustratum inuenire licet. Conf. *Partem primam hui. Bibl. p. 390. sq.*

IOANNIS SELDENI Mare clausum siue de dominio maris *libri duo.* Londini. 1636. 12. Lugd. B. 1637. 12. & 1665. 4. iunctis *Boxhornii apologia* &c. ac *Henrici VII. Reg. Angl. & Philippi Archid.*

Austr.

Auſtr. tractatu mutui commercii &c. Extat etiam in opp. Seldeni Lond. 1726. fol. Tomo 2.

In libro *primo* Seldenus oſtendit, ex iuris naturalis atque gentium principiis mare omnibus hominibus haud eſſe commune, ſed priuati dominii atque proprietatis capax; in *ſecundo*, Regem Angliae maris circumflui, vt indiuiduae & perpetuae imperii Britannici adpendicis, dominum eſſe, multis adfirmat argumentis. Opus hoc multa eruditione ac veritate repletum eſſe, fatentur etiam ii, quibus idem neuos plures habere videtur. Neque etiam ipſe Grotius Seldenum peculiari opera refellere auſus eſt, ſed duo ſaltem contra eum epigrammata ſcripſit. Adi *Bibliothecam iur. imp. Cap. III. Poſ. I. §. 3. p. 233.*

EIVSDEM Vindiciae maris clauſi contra Graswinckelium. Lond. 1653. 4. & in Seldeni Opp. Tom. 2. p. 1415.

Conf. Bibliotheque ancienne & moderne T. 2. p. 354. & *Fabricius* l. c. p. 276. ſq.

IO. SIBRANDI Diſſ. vom Seegelſtreichen de dominio maris. Roſtochii 1674. 4.

IOHANNIS STRAVCHII Diſſ. de imperio maris; quae cum quatuor aliis ſub fronte

fronte *Dissertationum academicarum quinque* recusa est. Ien. 1674. 4.

Argumentum & summa dissertationis est, probare, quod maris naturae non repugnet proprietas, contra eos, qui a primaeua rerum communione illud huc vsque perstitisse liberum volunt. Hinc in illam pristinam communionem inquiritur *capite primo*, post haec *capite secundo* nec naturam maris, nec rationem moralem proprietati eius contrariam esse ostenditur. Quamobrem *capite tertio* imperium, quod Romani in mari habuerunt, persequitur auctor, modosque acquirendi huius imperii facit in *capite quarto* diuisionem orbis a Noachidis factam, possessionem occupantis, accessionem, ac praescriptionem. Deinde *capite quinto* ad media sese conuertit retinendi hoc imperium, puta classem, & magistratus, & (*capite sexto*) actus imperatiuos, velut submissionem velorum, angarias nauium, ac portus, qua occasione *capite septimo* de imperandis vectigalibus, & iure stapulae agitur. Ad effectus eiusdem imperii refert actus prohibitiuos (*capite octauo*) vt nempe transituro sit opus venia, nec non punitiuos (*cap. nono*) in quibus explicandis auctor multa de maleficiis in mari commissis, de piratis, de

captatione lucri ex naufragiis, mercibusque illicitis, egregie dixit.

FRANCISCVS STYPMANNVS de iure maritimo. Gryphisw. 1652. 4.

Reperitur opusculum in AHASVERI FRITSCHII *iure fluuiatico* Jen. 1673. 4. ac in HEINECCII *fasciculo scriptorum de iure nautico & maritimo nr. 1.* Agit vero *Stypmannus* in P. I. c. 5. sqq. & P. V. c. 1. & 5. de effectibus dominii maritimi sigillatim prohibitione nauigationis & piscationis, caeterum fautor ac defensor maris clausi.

IOH. CHRPH. WEGELIN de dominio maris Sueuici vulgo, *lacus Bodamici.* Jen. 1742. 4.

GVIL. WELWOODVS de dominio maris dominiique iuribus. Lond. & Hagae 1653. 4.

Est auctor in assertoribus maris clausi pro Anglis.

ABRAHAMI WESTERWEEN dissertationes duae de iure quod competit societati priuilegiatae foederati Belgii ad nauigationem & commercia Indiarum orientalium. Amst. 1724. 4.

Huic

Huic scripto dedit occasionem societas Indica, ab Imperatore in Belgio Austriaco stabilita. A qua societate Belgium foederatum cum sibi suoque commercio damnum imminere sentiret, quamuis olim, exigente vtilitate sua, maris libertatem defenderet, nunc tamen, pro tempore & re sua seruum idem & clausum esse contendebat. Quamobrem WESTERWEEN tunc temporis Consiliarius societatis Indicae Amstelodamensis, aduersus incolas Belgii Hispanici, quod diximus, scriptum edidit. Refutare eum iubebantur BOWENS, Professor Louaniensis, & NENNY, Fiscalis Bruxellensis, cuius *Vindiciae aduersus Batauos* in antecedentibus relatae sunt. Quibus tamen vindiciis alias iuris Belgio foederato competentis anno 1724. opponi curauit Dominus HOP Belgii foederati apud Anglos Legatus. Consulendus hic est auctor *Biblioth. Iur. imp. pag. 238.* qui etiam alius scripti mentionem fecit, quod insignitum titulo: Ausführliche Behauptung des denen Innwohnern der Oesterreichischen Niederlande zustehenden gerechtsames und Priuilegii nach Indien, auch Africa zu schiffen, und daselbst freye Handlung zu treiben, oder gründliche Wiederlegung der Schein-Gründe, so bisanhero an Seiten der Republique Holland und der daselbst befindlichen

Ingenuis, *Bergerus*, *Fulgentius*, vel pro Genuensibus. vt *Burgus*, vel pro Belgis, verbi causa *Westerween*, vel denique pro Britannis & Belgis iunctim, quo *Bynckershoeckius* pertinet. Quorum omnium vel iam iniecta mentio est, vel in sequentibus fiet. Potiorum de imperio maris dissertationum syllogen edidit IOACH. HAGEMEIERVS Francof. 1663. 12. Imo iam antea scriptorum de materia eadem collectio prodiit 1615. 4. Caeterum Hugonem Grotium adhuc iuuenem iura patriae suae vindicaturum scripsisse librum suum aduersus Lusitanos inprimis, qui Belgas a nauigatione & commercio ad Indos arcere conabantur, inter omnes constat.

HOGNOVII binae dissertationes de imperio in mare Regiomonti 1686. 4. prodierunt, testante *auctore Bibl. iur. imp. Cap. III. Pos. I. §. 10. p. 239.*

VLR. HVBERI Digressiones Iustinianeae & praelectiones ad Institutiones.

In illarum enim Dissertatione IV. c. 13. & 14. harum vero L. 2. tit. 1. mare seruum nec esse, nec fuisse, nec esse posse, asseruit.

FRANCISCI DE INGENVIS, Germani, Epistola de iurisdictione reipublicae Venetae

netae in mare Adriaticum scripta ad *Liberium Vincentium Batauum*, contra *Ioannem Baptistam Valenzolam* Hispanum, & *Laurentium Motinum*, Romanum. Genev. 1619 4.

Contra hanc epistolam Imperatori maris Adriatici dominium vindicare annisus est *Io. Aug. de Berger*, cuius succinctam commentationem in superioribus suo loco commemoraui.

G. CASP. KIRCHMAIERI θαλασσοκράτωρ Minos. Witt. 1698. 4.

GEORGII IACOBI LEICKHERRI dominii maritimi descriptio. Dresdae 1683. 12.

EIVSD. Commentatio de iure maritimo, *ibid.* 1685. 12.

Argumentum per XIV. capita tractatur 1) de diuisione iuris in obligatiuum & permissiuum, dominiique maris origine & definitione; 2) de probatione dominii maritimi ex iure Diuino *Genes. I. v. 26. IX. v. 2. Deut. XXXIII. v. 23. Ezech. XXVI. & XXVII. v. 3. Es. XXIII. v. 4. Psalm. LXXII. v. 10. LXXXIX.* &c. 3) de complurium gentium populorumque moribus, qui maris imperium obtinuerunt, & inde allatis testimoniis, 4) de

de probatione dominii maritimi ex iure civili romano & sigillatim ex *L. 9. D. de Leg. Rhod. de iactu*, *5—8*) responsio ad obiectiones, 9) de modis dominii maritimi adquirendi, 10) de modis retinendi eiusdem per classem & magistratus, 11) per actus imperatiuos, quales, iubere vela demitti, angariae, ius portus; 12) de imperandis vectigalibus, iure stapulae & similibus, 13) de actibus imperii maritimi prohibitiuis, 14) & punitiuis. Compara FABRICII *Hydrotheologiam p. 272. sq.*

CORNELII LERCKE Oratio de mari libero. Lugd. Bat. 1637. 4.

IOANNES LOCCENIVS de iure maritimo & nauali. Holm. 1651. 8. & 1652. 12.

Prodiit quoque vna cum Schoockii imperio maritimo Amst. 1669. 12. & in scriptorum de iure nautico & maritimo collectione, quam IO. GOTTL. HEINECCIVS Halae 1739. 4. excudi curauit,

ANGELVS MATTHEACIVS de iure Venetorum & iurisdictione maris Adriatici. Venet. 1617. 4.

D. DV MAVRIER diss. super vetere Austriacorum proposito occupandi maris Baltici. Paris 1644. 4.

PHI-

PHILIPPI MEDOW obſeruations concerning the dominion and ſovereignty of the Seas.

Conf FABRIC. *l. c. pag.* 277.

CLAVDII BARTHOL. MORISOTI, Galli, orbis maritimi, ſeu rerum in mari ac littoribus geſtarum hiſtoria. Diuione 1643. fol.

P. MAC. NENY Vindiciae aduerſus Batauos pro ſocietate Oſtendenſi commercia in Indiam orientalem frequentare inſtituente. Lipſ. 1724. 4. Latine & Germanice.

Vid, Journal des Sav. 1726. Menſ. Decembr. p. 436. ſqq. & FABRIC. l. c. p. 278.

JVLII PACII *a Beriga* de dominio maris Adriatici disceptatio inter regem Hiſpaniae ob regnum Neapolitanum & Rempublicam Venetam Lugduni 1619. 4. & in Sylloge *Ioach. Hagemeieri.* Frf. 1663. 12.

IOH. PALATII Leo maritimus, ſiue de dominio maris, libri duo contra Graswinckelium. Venet. 1663. 12.

IO. ISAACI PONTANI Diſcuſſionum hiſtoricarum de mari libero aduerſus Ioannis Seldeni mare clauſum Libri duo. Harderv. 1637. & 1640. 8.

Vid-

Vid. BVRCH. GOTTH. STRVVII *Bibl. antiq. an.* 1706. *p.* 494. & FABRIC. *l. c. p.* 272. *sq.*

THOMAE RIVII Hiſtoria naualis media. Lond. 1640.

In huius operis Lib. 3. c. 37. imperium maris vindicare Anglis auctor ſtudet.

CHRIST. ROEHRENSEE diſſ. de iure circa aquas maieſtatico. Witt. 1671. 4.

Contra maris libertatem directa haec diſſertatio eſt.

GEORGII PAVLI ROETENBECCII diſp. an mare dominii ſiue imperii ſit capax? Altdorfii 1699. 4.

Mari ſeruo & clauſo favet auctor.

GOTHOFREDI NICOLAI SCHLEENSTEIN Diſſ. de compendio naufragiorum. Witt. 1677. 4.

MARTINI SCHOOCKII Ius & imperium maritimum. Amſt. 1654. 12. & cum *Loccenii* iure maritimo. Ibid. 1669. 12. & in opp. *Schoockii* Vltrai. 1651. 12. & in *Hagem.* Sylloge ſaepius laudata.

Poſtquam de imperii maris neceſſitate verba fecit auctor, in veteres maris dominos inquirit, hodie Belgas dominari in eo putat, qui-

bus

bus se consiliarium praebet in suo imperio contra quosuis, praecipue Anglos, conseruando tuendoque.

IOH. SCHVLZII Resolutio quaestionum miscellanearum, ex iure maritimo depromta. Gedan. 1696. 4.

CONR. SAM. SCHVRZFLEISCHII diss. maris seruitus. Witt. 1671. & 1683. & 1695. 4. ac in *eiusd. opp. hist. polit. Berolini* 1699. iunctim editis. 4. pag. 1003. sqq.

Mare certis includi finibus, atque distribui in diuersas dominiorum partes posse exemplorum multitudine ostenditur.

CHRIST. GOTTL. SCHWARZII controuersiarum iuris naturae & gentium ex historia graeca illustratarum *specimen tertium.* Altdorfii 1712. 4.

In hoc namque dominium maris ex historia graeca illustratum inuenire licet. Conf. *Partem primam hui. Bibl. p. 390. sq.*

IOANNIS SELDENI Mare clausum siue de dominio maris *libri duo.* Londini. 1636. 12. Lugd. B. 1637. 12. & 1665. 4. iunctis *Boxhornii apologia* &c. ac *Henrici VII. Reg. Angl. & Philippi Archid. Austr.*

Austr. tractatu mutui commercii &c. Extat etiam in opp. Seldeni Lond. 1726. fol. Tomo 2.

In libro *primo* Seldenus ostendit, ex iuris naturalis atque gentium principiis mare omnibus hominibus haud esse commune, sed priuati dominii atque proprietatis capax; in *secundo*, Regem Angliae maris circumflui, vt indiuiduae & perpetuae imperii Britannici adpendicis, dominum esse, multis adfirmat argumentis. Opus hoc multa eruditione ac veritate repletum esse, fatentur etiam ii, quibus idem neuos plures habere videtur. Neque etiam ipse Grotius Seldenum peculiari opera refellere ausus est, sed duo saltem contra eum epigrammata scripsit. Adi *Bibliothecam iur. imp. Cap. III. Pos. I. §. 3. p. 233.*

EIVSDEM Vindiciae maris clausi contra Graswinckelium. Lond. 1653. 4. & in Seldeni Opp. Tom. 2. p. 1415.

Conf. Bibliotheque ancienne & moderne T. 2. p. 354. & *Fabricius* l. c. p. 276. sq.

IO. SIBRANDI Diss. vom Seegelstreichen de dominio maris. Rostochii 1674. 4.

IOHANNIS STRAVCHII Diss. de imperio maris; quae cum quatuor aliis sub fronte

fronte *Differtationum academicarum quinque* recufa eft. Ien. 1674. 4.

Argumentum & fumma differtationis eft, probare, quod maris naturae non repugnet proprietas, contra eos, qui a primaeua rerum communione illud huc vsque perftitiffe liberum volunt. Hinc in illam priftinam communionem inquiritur *capite primo*, poft haec *capite fecundo* nec naturam maris, nec rationem moralem proprietati eius contrariam effe oftenditur. Quamobrem *capite tertio* imperium, quod Romani in mari habuerunt, perfequitur auctor, modosque acquirendi huius imperii facit in *capite quarto* diuifionem orbis a Noachidis factam, poffeffionem occupantis, acceffionem, ac praefcriptionem. Deinde *capite quinto* ad media fefe conuertit retinendi hoc imperium, puta claffem, & magiftratus, & (*capite fexto*) actus imperatiuos, velut fubmiffionem velorum, angarias nauium, ac portus, qua occafione *capite feptimo* de imperandis vectigalibus, & iure ftapulae agitur. Ad effectus eiusdem imperii refert actus prohibitiuos (*capite octauo*) vt nempe tranfituro fit opus venia, nec non punitiuos (*cap. nono*) in quibus explicandis auctor multa de maleficiis in mari commiffis, de piratis, de

captatione lucri ex naufragiis, mercibusque illicitis, egregie dixit.

FRANCISCVS STYPMANNVS de iure maritimo. Gryphisw. 1652. 4.

Reperitur opusculum in AHASVERI FRITSCHII *iure fluuiatico* Jen. 1673. 4. ac in HEINECCII *fasciculo scriptorum de iure nautico & maritimo nr. 1.* Agit vero *Stypmannus* in P. I. c. 5. sqq. & P. V. c. 1. & 5. de effectibus dominii maritimi sigillatim prohibitione nauigationis & piscationis, caeterum fautor ac defensor maris clausi.

IOH. CHRPH. WEGELIN de dominio maris Sueuici vulgo, *lacus Bodamici.* Jen. 1742. 4.

GVIL. WELWOODVS de dominio maris dominiique iuribus. Lond. & Hagae 1653. 4.

Est auctor in assertoribus maris clausi pro Anglis.

ABRAHAMI WESTERWEEN dissertationes duae de iure quod competit societati priuilegiatae foederati Belgii ad nauigationem & commercia Indiarum orientalium. Amst. 1724. 4.

H Huic

Huic scripto dedit occasionem societas Indica, ab Imperatore in Belgio Austriaco stabilita. A qua societate Belgium foederatum cum sibi suoque commercio damnum imminere sentiret, quamuis olim, exigente vtilitate sua, maris libertatem defenderet, nunc tamen, pro tempore & re sua seruum idem & clausum esse contendebat. Quamobrem WESTERWEEN tunc temporis Consiliarius societatis Indicae Amstelodamensis, aduersus incolas Belgii Hispanici, quod diximus, scriptum edidit. Refutare eum iubebantur BOWENS, Professor Louaniensis, & NENNY, Fiscalis Bruxellensis, cuius *Vindiciae aduersus Batauos* in antecedentibus relatae sunt. Quibus tamen vindiciis alias iuris Belgio foederato competentis anno 1724. opponi curauit Dominus HOP Belgii foederati apud Anglos Legatus. Consulendus hic est auctor *Biblioth. Iur. imp. pag. 238.* qui etiam alius scripti mentionem fecit, quod insignitum titulo: Ausführliche Behauptung des denen Innwohnern der Oesterreichischen Niederlande zustehenden gerechtsames und Priuilegii nach Indien, auch Africa zu schiffen, und daselbst freye Handlung zu treiben, oder gründliche Wiederlegung der Schein-Gründe, so bisanhero an Seiten der Republique Holland und der daselbst befindli-

chen Indianischen Compagnie solchen zuwieder aus verschiedenen Friedens-Schlüssen, Verträgen und Urkunden hervorgebracht Lipsiae anno 1724. sub prelo sudauit.

SAM. FRIDER. WILLENBERG de eo quod iustum est circa excursiones maritimas vom Recht der Caperey. Ged. 1711. 4.

RICH. ZOUCHAEI Descriptio iuris & iudicii maritimi. Oxon. 1640. 4.

MATER.

IOH. FRID. COLLING de obligatione matrum proprio lacte alendi liberos. Lips. 1709. 4.

De indecoro virorum obstetricandi officio, & de obligatione matrum lactandi infantes proprios, qua occasione per rationes physicas, morales & medicas demonstratur, nec propriam matrum, nec infantum vitam periclitari, si puerperae virorum obstetricantium & feminarum nutricum auxilio valedicant. Paris. 1708. 8.

Opusculum hoc gallice conscriptum sub rubro: *de l' indecence aux hommes d' accoucher les Femmes &c.* cuius contenta ex inscriptione, quam latinis praepofuimus verbis, facile perspicitur, recensetur atque com-

commendatur enixe in *Actis Erud. Lipſ. 1705.* Quamuis enim (habentur ibidem verba) negandum haud ſit, & nutricum apud puerperas auxilium, & obſtetricandi officium a viris hac arte peritis in partu difficili adminiſtratum, locum inuenire aliquando, & vſum habere laudabilem, non minor tamen in vtroque abuſus apud delicatas cum primis ac timidiuſculas feminas. Hinc laudandum maximopere Cl. autoris noſtri inſtitutum, quo ſepoſitis omnibus praeconceptis opinionibus in vtriusque neceſſitatem inquirit, & hoc quidem matronarum quarundam pietate & modeſtia conſpicuarum inſtinctu, quae ſufficientem hac de re inſtructionem pro ſaluanda conſcientia ſua deſiderarunt.

MATRIMONIVM vid. *coniugium, diſpenſatio, nuptiae.*

Hochangelegene und bishero vielfältig beſtrittene Gewiſſens-Frage, nemlich: ob jemand ſeines verſtorbenen Weibes-Schweſter, ſonder Uebertretung göttlicher und natürlicher Geſetze in wiederholter Ehe zu heyrathen berechtiget, ordentlich auf dem in der Fürſtlichen Reſidentz zu Oettingen den 10. Octobr.

 1681.

1681. gehaltenen Colloquio ergangene Wechsel-Schrifften, Responsa und hochvernünftige Iudicia, nach höchsten Fleisses überlegten Rationibus, und hierüber gefaßten Grundschlüssen erörtert. 1682. 4.

Die gerettete Ehre der Ehe mit der verstorbenen Frauen Schwester, aus göttlichen und natürlichen Rechten behauptet, und seiner Christlichen Gemeine zum Unterricht, wieder einen benachbarten unzeitigen Eyferer entworffen. 1717. 8.

Autor huius opusculi fuit *Goezius*, Halberstadiensium sacrorum Antistes, cui Prussiae rex matrimonium cum defunctae vxoris suae sorore permiserat. Directum imprimis contra *Kettnerum*, qui variis calumniis ea propter insectatus esse dicitur *Goezium*. Munitum est opusculum responsis nonnullis matrimonio *Goezii* fauentibus. Conf. *Ill.* LIENICHEN *Bibl. iurid. real. P. I. p. 364.* & *huius bibl iur. nat. & gent. p. 87.*

Gedanken über die Heyrath mit seiner verstorbenen Frauen leiblichen Bruders leiblichen Tochter.

Inve-

Inueniuntur in den Oberlausitzischen Beyträgen zur Gelehrsamkeit und deren Historie P. II. Sect. XXVI. p. 401-416. Anmerckungen über diese Gedancken deprehenduntur ibidem Sect. XXVII. p. 417-420. nec non literae Sect. XXIX. p. 449-456, & ad has, responsiones S. XXX. p. 465-476. Conf. IENICHENIVS *ibid. in Suppl. & Emend. p. 275.*

Drey Responsa einer berühmten theologischen Facultät, eines vornehmen Theologi, und vornehmen ICti, daß es iure diuino nicht verboten sey, seines verstorbenen Weibes Schwester zu heurathen. Quae videris in FABRI **Staats-Cantzley.** P. II. p. 150-170.

Gründliche Untersuchung, ob vermöge des göttlichen Gesetzes erlaubet ist, daß jemand seiner verstorbenen Frauen Schwester heurathen darff 1737.

Complectitur haec scriptio responsum, quo facultas theologica Marpurgensis matrimonium cum defunctae vxoris sorore legibus diuinis contrarium esse, anno 1718. tuita est.

HENNING. ARNISAEVS de iure connubiorum. Argent. 1636. 4.

F. L. E. G. von B kurze doch unpartheyische und gründliche Reflexiones über ein Helmstädtisches Responsum iuris, darinnen zwey Quaestiones validitatem pacti domus illustris libertatem circa matrimonia constringentis betreffende erörtert worden. 1723. 4.

Autor est *Fridericus Ludouicus Nobilis Dominus de Berger.*

ERNESTI AVGVSTI BERTLINGII diss. de gradibus prohibitis secundum ius naturae. Ien. 1743. 4.

Doctissimus Bertlingius in hac, quam praeside Schuberto propugnauit dissertatione mathematica demonstratione prohibitionem iuris naturalis matrimonii in linea recta probare nititur.

GEORGII BEYERI Disp. de dispensatione matrimonii. Lips. 1698. 4. & *in opusc. Lips. 1723. 4. nr. XI.*

HENR. BODINI disputatio iuris moralis & ciuilis de restringenda libertate matrimonii ineundi. Halae Magd.

Cum

Cum maris & feminae coniunctio, extra omne dubium ad ius naturae, & eius obligatio ad omnes pertineat homines, non immerito in dubium vocatur, an haec naturalis non tantum libertas, sed & obligatio, facto hominis adimi vel restringi possit? cum experientia testetur, non obstante naturali ad cohabitationem coniugalem instinctu, tribus tamen potissimum modis, libertatem matrimonii ineundi refrenari, vbi nimirum promissione Deo facta, sub poena amittendae illius gratiae matrimonium abiuratur, quod votum castitatis vocatur, vel spontanea promissione quis se ad coelibatum alteri obligat, vel superioris iudicisue auctoritate sub certa poena matrimonium alicui interdicitur; circa haec singula quid iuri seu naturali seu ciuili conueniat, in hoc libello academico ordine examinatur.

EIVSDEM Errores communes circa matrimonium. ibid. 1696. 4.

IDEM de coniugio illicito. ibid. 1703.

GVIL. HIER. BRVCKNERI Diss. de iure principis & imprimis statuum imperii protestantium circa causas matrimoniales. Jen. 1714. 4.

CHRISTOPHORI IOACHIMI BVCHOLZII Responsum iuris pro matrimonio

nio principis cum defunctae vxoris forore contracto. Rint. 1652. 4.

Refutarunt hoc, quod auctor nomine facultatis iuridicae dederat Rintelensis, responsum MICHAEL HAVEMANNVS ac AEGIDIVS STRAVCHIVS, *ille* quidem γαμολογία. *Stadae* 1656. 4. *Assertione responsi Mosis contra matrimonium cum defunctae vxoris sorore. Francof.* 1660. 4. & *Defensione responsi contra matrimonium cum defunctae vxoris sorore.* Giessae 1664. 4. *hic* vero imprimis *Tractatu*, daß das Gesetz Mosis, du solt deines Weibes Schwester nicht nehmen, noch feste stehe, Wittenb. 1669, 4. Quibus tamen pro defensione responsi Rintelensis scripta exire iussit, quae sequuntur: *Assertio responsi Rintelensis* Rint. 1659. 4. *Examen assertionis responsi non* Mosis *sed* Mich. Havemanni. Bremae 1662. 4. *Vindiciae secundum dispensationem matrimonii.* 1669. 4. Kehrab der kurzen Erinnerung und Berichts Herrn D. Aegidii Strauchs zu Wittenberg, so weit er die löbliche Juristen Facultät zu Rinteln, und mich C. J. Bucholtzen darinnen ganz unschuldig beschuldiget und verläumdet. 1669. 4. Gründlicher Beweiß, daß der Kehrab Strauchischer Erinnerung und Bericht noch fest stehe, und D. C. I. Bucholtz von D. Aegidio

dio Strauchen zur Ungebühr und unschuldig verläumdet worden. Rint. 1669. 4. Abgenöthigte Remonstration der elenden Ignorantz und groben Schmähsucht D. Aegidii Strauchii samt gründlicher Ablehnung der mir von ihm verläumderisch beygemessenen Versteckung. Rint. 1669. 4.

JO. JAC. BVRLAMAQVI diss. de matrimonio. Genev. 1731. 4.

THOM. CAIETANVS de coniugio regis Angliae cum relicta fratris sui. Lugd. Bat. 1545. 8.

HENR. COCCEII diss. de coniugio inaequali personarum illustrium. Heidelb. 1687. 4. & recusa 1714. 4.

IDEM de Lege morganatica. Francof. ad Viadr. 1695. 4.

SERVAAS VAN DE COPPELLO diss. de coniugio in statu naturali. Lugd. Bat. 1743. 4.

Eunuchi coniugium die Capaunen Heyrath, hoc est, scripta & iudicia varia de coniugio inter eunuchum & virginem iuuenculam anno 1666. contracto, T. T. a quibusdam supremis theologorum collegiis petita, postea hinc inde collecta ab HIERONYMO DELPHINO C. P. Halae 1685. Jenae 1730. 4.

Con-

Conſtat inter omnes, famoſiſſimum illud matrimonium eunuchi, *Bartholomaei de Sorliſi* cum XVI. annorum virgine *Dorothea Eliſabetha Lichtweria* contractum ac per ſpadonis mortem demum diſſolutum, quantos excitauerit motus, quam multa eaque in diuerſa de eiusmodi coniugii moralitate abeuntia iudicia ac reſponſa eius occaſione in dias luminis auras exierint; quorum, quotquot ei, qui ſub Delphino latet, obuenerunt, copia in hac habetur collectione. Pro coniugio hoc vel ſaltem eius tolerantia faciunt Reſponſum Conſiſtorii Lipſienſis primum menſ. octobr. 1663. (nr. 2. p. 14.) Decretum Electorale d. 28. Aug. 1667. (nr. 3. pag. 16.) Reſponſum Facultatis theologicae Regiomontanae. (d. 17. April. 1668. nr. 7. p. 47.) Reſponſum Theologorum Gryphiswaldenſium d. 24. May. 1668. (nr. 8. pag. 85.) Sententia Conſiſtorii Lipſienſis menſ. Maio 1668. (nr. 9. p. 89.) Aſſertio D. Bulaei (nr. 10. p. 90.) Judicium auf das ſogenannte Examen der VIII. rationum contra Aſſertionem (nr. XII. p. 126.) Contra vero iſtius matrimonii moralitatem militant, idque damnant: Reſponſa ordinis Theologorum Gieſſenorum d. 17. Octobr. 1667. (nr. 4. pag. 18.) Argentoratenſium d. 8. Nov. 1667. (nr. 5. p. 32.) Jenenſium d. 25. Febr.

Febr. 1668. (nr. 6. p. 37.) Examen rationum, quae pro coniugio Spadonis adducuntur, f. Refutatio Assertionis D. Bulaei (nr. 11. p. 104.) Gegenantwort auf die wieder das Examen angemerckte notas (nr. 13. p. 128.). Alia iudicii superioris censura (nr. 14. p. 130.) Theologisches Bedencken D. G. über die Ehe eines Eunuchi und jungen Weibes-Persohn.

NIC. MYLERI AB EHRENBACH Gamologia personarum illustrium. Stutgardiae 1661. & 1664. 4.

CHR. GOTTL. EHRENHAVS de matrimonio duarum feminarum sexu masculino simulato, inito. Erfurt. 1729. 4.

NIC. EINERT de imperio vxoris in familia. Lipf. 1684. 4.

IOH. GEORG. ESTORIS Responsum ad quaestionem: ob derjenige, so seiner leiblichen Mutter Bruders nachgelassene Wittib geschwängert hat, diese heyrathen könne? habetur in *eius* auserlesenen kleinen Schrifften. Giessae 1734. P. I. p. 572.

Nihil iuris diuini humanique obstare principi, quo minus, de quo quaerebatur, matrimo-

trimonium indulgere possit, in hoc responso demonstratur.

HENR. FREDERS gründliche Erörterung der Frage: ob ein Mann seine Frau zu schlagen berechtiget sey? mit einer Vorrede von der Herrschafft des Mannes über die Frau; worauf sich solche gründe, wie weit sie sich erstrecke, und ob also die Weiber mit unter das vierte Gebot gehören; dem Druck übergeben von M. A. L. M. Jen. 1734 8.

Auctor est M. *Adam Lebrecht Müller.* Vid. IENICHEN *l. c. in Suppl. p. 272.*

GERH. FELTMANNVS de matrimonio impari. Bremae 1691. 4.

IOH. BERNH. FRIESE Disp. de conventione matrimonii morgenatica. Ien. 1697. 4.

DOMINICVS GALESIVS de iure ecclesiae in sanciendis legibus matrimonium impedientibus & dirimentibus. Romae 1679. 4.

Autor *Bibl. iur. imp. pag. 170.*

GEORGII CHRISTIANI GEBAVERI Diss. de matrimonio cum auunculi vidua. Gottingae 1737. 4.

Post-

Poſtquam auctor in capite *primo* generalia matrimonii praemonuit, eius ſynonima, auunculi ac viduae notiones euoluit, atque, iuxta primam coniugii inſtitutionem, matrimonium fuiſſe indiſſolubile, genere vero humano poſt lapſum protoplaſtorum corrupto Moſen primum conceſſiſſe diuortia, apud romanos initio frequentiſſima, a Iuſtiniano reſtricta, docuit, ad rationes in capite *ſecundo* tranſit eorum, qui matrimonium cum auunculi vidua permittunt, ac recenſet eas conſanguinitatis & affinitatis ſpecies, ob quas matrimonium Leuit. XVIII. & XX. expreſſis verbis probibitum eſt. Multi ſunt ex Theologis & ICtis qui non ſolum perſonas ibi memoratas, verum gradus etiam prohiberi ſtatuunt, vtentes regula generali, a paritate gradus ad paritatem rationis concludentes, reliqua ſententiae ſuae argumenta, a parentali reſpectu, ab eo quod abſurdum eſt, a veterum auctoritate, Rabinorum adſenſu, inprimis Karaeorum explicatione petentes, quique adeo nec diſpenſationem inuenire locum, vbi idem genus, imo reſcindendum tale matrimonium opinantur, quorum magna pars grauiter invehit in eos, quibus matrimonium cum vidua auunculi permiſſa eſſe videtur, in quibus Schneidewinus, Beuſtius, Thomaſius-

que

que habentur. Quae omnia ab auctore ordine narrantur, indice tam Theologorum quam ICtorum summa conspicuorum laude, ac Ordinis ICtorum Wittenbergensium responso verbotenus inserto, locupletata. In capite *tertio* rationes pro matrimonio cum auunculi vidua adducuntur, quae fere in facultate a Deo homini data contrahendi cum quacunque femina, ad quam omnes casus expresse non excepti pertinent, in rationis disparitate, in graduum numeratione in V. T. incognita, in diuersitate denique inter patrui atque auunculi viduam sitae sunt, quae non solum solidissimis ad argumenta contraria responsionibus, sed etiam auctoritate summorum & theologorum & ICtorum roborantur illustranturque. Quibus cunctis coronidis loco in capite *quarto* exempla matrimonii cum auunculi vidua contracti collegiorum praeiudiciis nixa, ac facultatis iuridicae Gottingensis responsum accedunt.

IOACH. GERDESII Tabula iuris diuini & humani graduum matrimonii prohibitorum ἁρμονικῶς exhibens synopsin cum notis breuibus Doctori Henrico Rhanio inscriptis, edita Rostochii 1638.

Huic scripto pro matrimonio compriuignorum contra *Sam. Bohlium*, *Theologum* Rosto-

Rostochiensem edito, *Balthasar Kansdorfius*, Pastor deinceps Stettinensis opposuit correctionem Tabulae iuris diuini & humani pro vindicandis SS, philologica Hebraica veritate, & irrefutabili *tractatu Bohliano*, Rostochii 1638. excusam. Adi MOLLERI *Cimbr. litt. Tom. 2. p. 222.*

ANDREAE GOETSCHII Diss. de vinculo matrimonii ob legem consanguinitatis turpi vel honesto. Hal. 1705. 4.

EIVSD. Disp. de vinculo matrimonii ob legem affinitatis turpi vel honesto. Ibid. 1706. 4.

NIC. HEMMINGII Tr. von Ehestand und von der Ehescheidung. 1585. 8.

vid. *huius Bibl. P. I. p. 139.*

JOH. NIC. HERTII diss. de matrimonio instaurato & conscientiae. Giessae 1702. 4. & in opusc. Vol. 2. Tom. 3. p. 229.

Prima operis *pars* de matrimonio agit instaurato, quo designat auctor illud matrimonium, quod solutum diuortio postea inter easdem personas redintegratum est. Ex qua parte tractatio praecipue quaestionis, *an & quando ex iure diuino matrimonium*

instaurari possit? nostrum ad scopum pertinet. *Secunda Pars* tota est huius loci, in qua quippe sententiis eruditorum de moralitate matrimonii conscientiae diuersis ordine relatis, talem maris & feminae coniunctionem, neque iuri naturae, neque sacrae scriptutae aduersari docetur, ac sententiae secus existimantium exploduntur; Vltimo loco, quibus conditionibus matrimonium conscientiae ad leges imperii relatum admitti possit, dispicitur, regulaque traditur hunc in modum: vt matrimonium conscientiae in imperio nostro valeat, non modo requiritur, id tantum inter duos cum voto & intentione perpetuae ac indiuiduae consuetudinis iniri, nec liberorum natiuitatem in eo impediri, sed & illud contracturos, vel superiorem non recognoscere, vel saltem superioritatis territorialis esse compotes, qui legibus imperii & constitutionibus ecclesiasticis concubinatum vetantibus, derogare possit.

EIVSDEM disp. de matrimonio putatiuo. ibid. 1690. 4. & in opusculis. Vol. I. Tom. I. pag. 348.

Quamuis haec disputatio non sit tota iurisprudentiae naturalis, bona tamen eius pars egregiam hanc disciplinam illustrat, quo refe-

referas, *diuiſionem matrimonii* in ſimulatum, verum, praeſumtum, & putatiuum, *ſpecies varias matrimonii putatiui*, velut: perſonati mariti: coniugis matrimonium diſſimulantis, atque ignorantem ad nuptias pertrahentis: coniugis poſt diſſolutum per rem iudicatam matrimonium alio matrimonio copulati; coniugis de morte coniugis falſo perſuaſi, alias nuptias ineuntis: conſanguineorum aut affinium inter ſe: liberi cum ſerua, fidelis cum infideli, nuptias contrahentium: Ethnici vel Muhamedani, Chriſtianam religionem, quacum matrimonium eius pugnat, profeſſi; *formam eſſentialem* matrimonii putatiui, quae in bona fide ex iuſta ignorantia reſultante ſita maxime eſt; *effectus*, qui ſequentibus includuntur regulis: *inſunt putatiuis nuptiis, quae inſunt veris iure communi: quae vero ex priuilegio aut ſingulari iure tribuuntur, ad nuptias putatiuas non pertinent.* Nec illa, quae auctor de ſolutione huius matrimonii in §. 39. & ſequentibus diſputat, & ea, quibus mutationem putatiui in verum matrimonium probat, a iuris naturae habitu aliena ſunt.

CONR. PHIL. HOFFMANNI Diſſ. de aetate iuuenili contrahendis ſponſalibus ac matrimonio idonea, vt & de annis,

quibus quis sub poena matrimonium inire teneatur. Regiom. 1721. 4.

EIVSD. Tractatus de matrimonio sexagenarii cum quinquagenaria, senis cum iuuencula; cui annexa tactatio de notabilioribus circa nuptias contrahendi temporibus. Regiom. & Lips. 1722. 4.

EIVSD. Commentatio de notabilioribus delictorum matrimonialium temporibus. Ibidem 1726. 4.

Tria haec opuscula cum cura esse scripta, atque curiosas vilesque complecti quaestiones pertractatas, iudicat IENICHENIVS in *Suppl. ad Bibl. iurid. pag.* 274.

IAC. ANT. IACOBI diss. de fide vxoris erga maritum. Lips. 1715. 4.

I. A. K. Theologisches Bedencken: ob ein Wittwer seines verstorbenen Weibes Schwester, oder dieser ihre Tochter nach dem göttlichen Gesetze heurathen könne? Gotha 1724.

ABRAH. KAESTNER de matrimonio copula carnali & sacerdotali consummato ob dolum adhibitum annullando. Lips. 1727. 4.

IO.

IO. CHRPH. KOEHLERVS de matrimonio illuſtri ex ratione ſtatus. Lipſ. 1676. 4.

IO. WILH. LANGII diſſ. de obligatione vtriusque ſexus ad matrimonium. Hal. 1736. 4.

IOH. LAVNOIVS, *Doctor Sorbonicus* de iure ſecularium principum Chriſtianorum in ſanciendis impedimentis matrimonium dirimentibus. Pariſiis 1675. 4.

Refutatus auctor a *Dominico* GALESIO *de iure eccleſiae in ſanciendis legibus matrimonium impedientibus & dirimentibus*, de quo libello in antecedentibus actum, edidit ibidem 1677. indicem erratorum libri Galeſiani. Caeterum LAVNOII *Regiam in matrimonium poteſtatem*, quae Pariſiis 1674. 4. prodiit ſub cenſuram quoque vocauit, ac in eam obſeruationes ſcripſit anonymus quidam, quem *Iacobum Leullierium* fuiſſe putat MYLIVS *in Bibl. Anon. & Pſeudon. P. I. p. 940.* Lucemque adſpexit *Traité pacifique du pouvoir de l' Egliſe & des princes ſur les empechemens du mariage*, cuius auctor *Ioannes Gerbaiſius* fuiſſe dicitur. Vtrique (a *Iacobo Boileau*, teſtante *Mylio p. 726.*) ſatisfactum eſt libro, cuius frons eſt: *Traité des Empechemens du mariage, ou l' on fait*

voir, que le Droit, qu' ont les Rois, ou les Princes d' en établir a l' egard de leurs sujets n' a pû leur etre ou par violence, ou par pieté, par un Professeur en Theologie, Cologne 1691. 8. IENICHEN *l. c. p. 274.*

HENR. LINCKIVS de matrimonio lege Salica seu ad Morganaticam contracto, von der Vermählung zur lincken Hand. Altd. 1676 4.

CHRIST. LOEBERI de legibus naturae secundariis, ad leges matrimoniales de incestu Leuit. XVIII. propositas commentatio moralis. Ien. 1702. 4.

IOH. PETR. DE LVDEWIG Dissertatio de matrimoniis principum per procuratores. Halae 1724. 4. & 1736. 4.

Licet auctor maxime ostenderit habitum matrimonii per procuratorem contracti ad iura peregrina, romanum scilicet & canonicum, & iura patria, praecipue publica, paucissimis iuris naturae principiis obseruationibusque interspersis, vtilitatem tamen & iucunditatem afferre poterit, decorum gentium moratiorum in hoc connubiali negotio receptum discere volentibus.

GODOFREDI VICTORIS MOEHRINGII Dissertationes binae de connubiis principum. Viteb. 1702. 4.

IOH.

IOH. GOTHOFR. MOERLIN de connubiis inaequalium. Lipſ. 1721.

Conf. GLAFEY. *Bibl. iur. nat. & gent. p. m. 365.*

PETR. MüLLERVS de matrimonio abſentium. Jenae 1685. 4.

IOH. IOACH. MüLLERI, *Archiuarii & Secretarii Vinarienſis*, Diſpenſations-Recht in verbottenen Ehen der Churfürſten, Stände ꝛc. Jen. 1706. 4.

IOH. CAROLI NAEVII Diſſertatio de matrimonio ad morganaticam. Witt. 1684. 4. inter eius diſſertationes ibidem 1702. 4. iunctim editas, locum occupat ſeptimum.

Capita libelli quartum, quintum & ſextum pro re noſtra inprimis ſunt, in quibus de matrimonio legitimo, ac pacti morganatici iuſtitia & aequitate plura ſunt dicta haud aſpernabilia.

HERMANNVS NOORDKERK de matrimoniis ob turpe facinus, quod peccatum ſodomiticum vocant, iure ſoluendis. Amſt. 1733. 8.

GEORGIVS NICOLAVS OCKEL de matrimonio cum infideli iuri naturae contradicente. Roſtochii 1706. 4.

IOH. PHIL. PALTHENII de marito reginae, dissertationes binae Gryphiswaldiae 1707. 4. recusae.

IVLIANVS PELEVS de solutione matrimonii ex causa frigoris. Paris. 1602. 8.

CHRIST. MATTH. PFAFFII diss. in legem Diuinam Leuit. 18. v. 6: de non appropinquando ad carnem carnis suae ad reuelandam nuditatem. Tubingae 1733. 4.

Recensetur in den gründlichen Auszügen aus den neuesten theologischen rc. Disputationibus I. B. III. St. n. 1. p. 207-217.

IOH. PHIL. PRIOR de matrimonio ad Morganaticam contracto. Argent. 1671. 4.

PETRVS MARCELLVS RICCIVS de matrimonio ad morganaticam donationem contracto von der Vermählung zur lincken Hand. Argent. 1703. & 1714. 4.

Totam fere hanc disputationem ex Myleri Gamologia exscriptam esse, affirmat auctor *Bibl. iur. imp. p. 307.*

CHR. ROEHRENSEE de connubiis illustrium. Witt. 1682. 4.

Corpus iuris matrimonialis: Von Ursprung, Anfang und Herkhomen des heyli=

heyligen Ehestandts, was der seye, wie er fürzunemen, anzufahen, und christlich zu volnfüren, auch von allerley zweifelichen, verhinderlichen und disputirlichen Fällen, so sich vor und in demselben auf mancherley Wege zutragen, genannt: Ehesachen, ein gründlicher Bericht aus dem Göttlichen, Natürlichen, Keyserlichen und Bäpstischen Rechten, auch etlicher nammhafften gelehrten Theologen Büchern vor viel Jahren zusammen gezogen durch ERASMVM SARCERIVM, und jetzt mit mehr Schrifften, so newlicher Zeit von diesem Handel außgangen, erweitert und gemehret, wie solches aus nachfolgender Verzeichnuß zu ersehen, und nemlich: Fürst Georg von Anhalt, *D. Martinus* Luther, *H. Phil. Melanchton*, *D. Iohann Pommer*, H. Jo. Brentz, *D. Georg Maior*, H. Martin Bucer, H. Henrich Bullinger, *D.* Melchior Kling, *M. Ottho* Körber, *M.* Johann Ireneus, *M.* Ant. Corvinus, etlicher hohen Schulen sampt der Zürcher Ehegerichts-

ordnung. Alles jetzt aufs newe sampt einem fleißigen newen Register, und allerley nutzbarlichen Zusetzen zugericht, und an Tag gegeben. Franckf. am Mayn 1569. fol.

Prodiit primum 1552. deinde *Isleb.* 1656. f. quae editio describitur a FABRICIO in *Historia bibliothecae suae* P. II. pag. 359. sq. vbi etiam lis auctori a *Nicolao Melchiore Klingio* mota, & eius defensio a *Bruckneró* suscepta enarratur. Vitam *Sarcerii* delineat *Fabricius l. c. Mollerus* in *Cimbr. litt. Tom. II. p. 759. sq.* & *Seelenius* in *Athen. Lubec. P. IV. p. 43. sq.*

ELIAE SCHNEEGASSII Diatriba de coniugio, iure naturae & lege diuina prohibito priuigni cum priuigna, duorum fratrum cum duabus fororibus, patris & filii cum matre & filia, inter vitricum & viduam a priuigno relictam, inter viduum relictum a defuncta priuigna & defunctae priuignae nouercam. Rost. 1693. 4.

IO. SCHVLTZII diss. de eo, quod non vetat lex, vetat fieri pudor, in matrimonio constituendo. Gedani 1690. 4.

GA-

GABRIELIS SCHWEDERI Positiones selectae de matrimonio ad morganaticam, vulgo: Vermählung zur lincken Hand. Tubingae 1684. 4. recusae Altorfii sine anni mentione, & inter auctoris Dissertationes iunctim editas. Tom. I. pag. 116-138.

EIVSD. Diss. de impedimentis matrimonii, Tubingae 1707. ac in eadem collectione l. c. pag. 1217-1260.

PETRVS SCHWENNER de matrimonio senum, Regiom. 1703. 4.

IOH. DAV. SCHWERTNERI Diss. de matrimonio foeminae imperantis cum subdito. Lips. 1686. 4.

Praestruxit auctor regulam generalem, *dari nempe matrimonia, neutri coniugum in alterum indulgentia imperium*, cui tanquam fundamento omnia fere reliqua, quae hic traduntur, imposita esse deprehendas. Quare cum nemo simpliciter ab vsu matrimonii, adeoque etiam non femina imperans possit arceri, nullus facile dubitauerit, quin matrimonium cum ea a subdito initum sit verum atque legitimum, siquidem illi omnes cuiuslibet matrimonii partes conueniunt essentiales, quo communio animorum atque corpo-

corporum *exclusiua*, ius corporum, quod violatum efficit adulterium, pertinent; licet ea, quae accidentalia matrimonii habentur, velut communio dignitatis maritalis, obedientia vxoris, sustentatio, imperium mariti, dos, & id genus alia in tali matrimonio exulent. Quae omnia auctor latius pertractauit.

AEGIDII STRAVCHII Tr. daß das Gesetz Mosis, du solt deines Weibes Schwester nicht nehmen, noch feste stehe. Witt. 1669. 4.

Conf. supra vocem: BVCHOLZ.

IOH. SAM. STRYKII diss. de matrimonii iure & institutione, Hal. 1707. 4.

In *capite primo*, quod de matrimonii iure agit, auctor doctrinae de matrimonio incertitudinem & corruptionem conqueritur, & vtriusque causas in defectu certae normae, natura matrimonii a paucis intellecta, studio assentandi, praeiudicio auctoritatis, praxi opposita iuri deprehendisse sibi videtur. Huic igitur malo vt paretur medela, iura matrimonialia ad principia sua esse contendit reuocanda, neque tamen ex iure canonico, neque romano, neque ex consensu docto-

doctorum, vel praxi consistoriorum, moribus gentium, alioue iure humano, sed ex iure naturali petenda, quae naturalia praecepta cum non sufficiant, ad ius diuinum positiuum vniuersale, quod ab iniquis obtrectationibus vindicare satagit, ac primitiuae ecclesiae praxin recurrendum esse putat. Quibus praemissis ad pertractandam originem & institutionem matrimonii eiusque progressum se conuertit; quamobrem in *capite secundo* primum originem ac institutionem matrimonii diuinam defendit, deinde, quae ratio fuerit matrimonii post lapsum hominum & quomodo Christus & Apostoli verum matrimonium restaurare allaborauerint, exponit, subiiciens singulis meditationibus consectaria certa, quae instar principiorum essent, quae matrimonium ineuntes, iudicesque in causis matrimonialibus decidendis sequerentur.

EIVSD. diss. de fine matrimonii. Hal. 1708. & 1739. 4.

Ex institutione diuina triplicem esse matrimonii finem auctor asserit, eumque *primum* mutuum adiutorium seu auxilium, id quod ex institutione ipsa matrimonii, locis S. S. variisque testimoniis elicitur, duosque *secundarios* procreationem sobolis nempe, ac scortationis euitationem, haud vero libi-

dinis

dinis exstinctionem. Ex quibus principiis deducuntur officia, quae matrimonium inire volentibus pro diuersitate finis incumbunt diuersa, & fines matrimonii falsi, licet innumerabiles, ad quatuor tamen genera rediguntur, *adquisitionem* puta *honorum & dignitatum, diuitiarum causam, conseruationem* per liberorum procreationem *bonorum, nominis, & splendoris familiae, libidinis* denique *extinctionem.* Prout ergo in genere negotiorum hominum iustitia vel iniustitia ex eorum fine diiudicatur, ita, cum homines in matrimonio quaedam cum brutis communia habere possint, quaedam hominibus propria, quaedam fidelibus & christianis peculiaria, non dubitauit auctor matrimonium pro diuerso eius scopo in *bestiale, rationale* & *iustum* seu *christianum* diuidere; vbi tamen monet, matrimonia bestialia, ac rationalia, licet peruersa, in foro tamen legitima atque valida esse.

ELIAE AVGVSTI STRYKII diss. de matrimonio ex ratione status, von Staats-Heyrathen. Kil. 1700. & Viteb. 1733. 4.

Primum de hoc matrimonio principia tradit generalia caput; in tribus autem sequentibus, exhibitis huius matrimonii variis speciebus, de eo vel prohibito vel restricto agitur,

gitur, & an ex ratione status, matrimonium dissolui possit, disquiritur.

EIVSD. Diss. de matrimonio praesumto. Kilonii 1690. 4.

Quatuor constat capitibus, quorum *primum* de matrimonio praesumto in genere, *secundum* de personis in eo viuentibus, *tertium* de liberis ex eo natis, *quartum* de iure magistratus circa tale matrimonium agit. Primum caput magnam partem est huius loci, in quo auctor matrimonium praesumtum definit, *mutuam promissionem maris & feminae de consensu coniugali sibi inuicem praestando, concubitu confirmatam.* Ex qua descriptione variae deciduntur quaestiones, nec inutiles nec iniucundae, v. gr. an sola sponsalia, vel appellatio mariti & vxoris, familiaritas, amplexus, oscula, datio annuli, sola carnalis copula matrimonium praesumtum inducant? porro num ex concubitu, quem sponsalia iocose inita, vel vi metuque extorta, vel conditionata, vel soli de sponsalibus tractatus antecesserunt, matrimonium colligi possit?

ELEVTHERII TAXIMENIS Vernunfft- und Schrifft-mäßige Gedancken von nahen Heyrathen über Leuit. XVIII.

XVIII darinn allerhand Irrungen in dieser Sache abgewiesen, hergegen aus richtigen Gründen eine richtige Entscheidung aller und jeder nach dem göttlichen Gesetz verbotenen Matrimonial-Fälle gewiesen wird. Zuerst auf Verlangen eines nach Gesetz und Zeugniß urtheilenden vornehmen Mannes, wegen einer besondern Streit-Frage priuatim entworffen; hernach aber auf dessen Gutfinden, allen denen, die in dieser Sache Bedencken und Scrupel haben, zum besten, auf eine etwas bequemere Art eingerichtet, und publique gemacht von I. K. (IO. KOCHIO) Hannover 1734. 4.

In fine totius operis conspectus exhibetur satis idoneus.

CHRIST. THOMASII diss. de validitate coniugii inuitis parentibus contracti, & per benedictionem sacerdotis depositi consummati. Lips. 1689. 4. & in *Vol. Diss. Lipsiensium. nr. XVII. p.* 1153. Lips. 1695. 4.

Quae in hac disputatione ad iurisprudentiam diuinam seu naturalem seu positiuam pertinent, haec fere sunt. Secundum iuris natura-

naturalis principia liberos in ſocietate cum parentibus viuentes ad nuptias quas inire volunt, requirere oportet horum conſenſum, quo neglecto nuptiae non quidem ſunt nullae, a parentibus tamen reſcindi poſſunt. Quae parentum poteſtas eo magis extra dubitationem auctori poſita eſſe videtur, quo certius ſit, Deum legibus poſitiuis hac de re nihil ſanxiſſe.

EIVSD. Diſſ. de fundamentorum definiendi cauſas matrimoniales hactenus receptorum inſufficientia. Hal. 1698. recuſa ibidem 1740. 4.

In matrimonii materia inutilia tractari, vtilia negligi vel obiter tangi a Pontificiis, Reformatis, Lutheraniſque ſcriptoribus, in principio ſtatim monetur, neque hoc mirum eſſe, cum cauſarum matrimonialium iudices moderatoresque iuſta diſtituti fundamento, hypotheſibus aut falſis aut quaeſtionibus ſolvendis non ſufficientibus concluſiones ſuas ſuperſtruant, quibus hypotheſibus minus ſufficientibus accenſentur ſequentes: *de iure naturae ſtatui integritatis accommodando*, ſiquidem non ſine ratione dubitetur, an in ſtatu integritatis futurum fuiſſet matrimonium: *Periculoſum eſſe quaerere in dictamine rectae rationis ius naturae*, item, *aſſerere*

id esse cordibus hominum insitum: Fundamentum iuris naturae esse conuenientiam cum ordine & fine creaturarum, post lapsum tamen istum ordinem creaturarum difficillime & non nisi per vmbram cognosci: Inseruire tamen eiusdem cognitioni octo gradus amoris scholasticorum, Dei nempe, animae nostrae; animae proximi, amorem vniuersi; vitae nostrae, vitae proximi, bonorum nostrorum, bonorum proximi. Post igitur quam variis monstrauit argumentis auctor, has & si quae sunt similes, hypotheses adeo parum aut nihil ad decidendas matrimoniales causas quaestionesque conferre posse, vt potius ineptissimis conclusionibus saepe praebeant occasionem; in matrimoniorum causis necesse statuit esse, vt praeter ius naturae etiam iuris diuini positiui vniuersalis habeatur ratio; atque negat hunc iuris naturalis defectum suppleri per pudorem quendam naturalem, cuius vtpote fictitii solam allegationem hic tacitam esse confessionem ignorantiae Christiano indignam, omnemque pudorem in causis connubiorum ex lege sola descendere opinatur. Tandem auctor vberiorem genuinorum quibus causae matrimoniales nituntur fundamentorum demonstrationem, ac aliorum immisceri solitorum sed

spu-

spuriorum discussionem alio tempore daturum se esse spondet,

EIVSD. Bedencken: ob ein Geistlicher mit guten Gewissen seiner verstorbenen Ehefrauen Schwester heurathen, und der Landes-Herr dergleichen Heurathen zulassen könne? Extat in *eiusd.* auserlesenen juristischen Händeln P. II. p. 256-294.

PETRI ELIAE TRAVTMANNI Acta curiosa in puncto nullitatis matrimonii *Tullii* & *Tulliae*, welches, ob sie gleich zwölf Jahr im Ehestande gelebet, und ein Kind mit einander gezeuget, dennoch ob defectum liberi consensus pro nullo declariret worden. Halle 1714. & 1735. 4.

Ex hac congestione omninm quae in iudicio huius matrimonii causa peracta sunt, apparet, defectum consensus liberi in femina tempore etiam insequente neque expresse neque tacite emendatum, potiusque constantissima dibiti coniugalis denegatione continuatum, adeoque perpetuum, iudices, vt hoc matrimonium iudicauerint nullum, permouisse. Vide die aufricht. und unparth. Gedancken über Journale. St. 17. p. 615.

IOH. WOLFG. TRIERI Programma de pudore naturali in contrahendis matrimoniis inſpiciendo. Francof. ad Viadr. 1737. 4.

GOTHOFREDI VALANDI Diſſ. de legis connubii quae Leuit. XVIII. v. 11. ex gentium iure refertur, genuino ſenſu. Francof. ad Viadr. 1652. 4.

Ex Valandi ſententia locus iſte vnice pertinet ad nuptias priuigni cum nouercae filia, quam poſt matrimonium cum patre priuigni initum ex alio viro peperit.

IOANNIS CHRISTOPHORI WAGENSEILII Bedencken, ob ein Chriſt mit gutem Gewiſſen ſeines verſtorbenen Weibes Schweſter = Tochter zur Ehe nehmen könne? Altorff 1705. 4.

Affirmando Wagenſeilius reſpondit. Euolue hic Tentzels Curieuſe Bibliothec, 2. fach. 3. Repoſitor. p. 181.

IOH. BALTH. WERNHERVS de poteſtate principis circa nouas nuptias malitioſo deſertori ſtatim poſt ſententiam concedendas. Witt. 1708. 4.

EIVSD. Diſſ. de redintegrando matrimonio, ibid. 1713. 4.

EIVSD.

EIVSD. diſſ. de obligatione matrimoniali ſecundum legem naturae. Lipſ 1698. 4. & inter Eius Diſſertt. iuris naturalis Diſſ. X.

SAM. FRID. WILLENBERGII diſſ. de oneribus matrimonii Gedan. 1702. 4.

EIVSD. diſſ. de matrimonio imparium Ged. 1717. recuſa 1734. 4. & in *Sel. iur. matrim.* p. 338-378.

EIVSDEM diſſ. de matrimonio conſcientiae. ibid. 1719. 4. recuſa ſub titulo commentationis de matrimonio conſcientiae, Gallis, Mariage de conſcience Jenae 1741. Habetur quoque in eiusd. *ſel. iur. matr.* p. 302-338.

Dignum opus perlectione curata. Nos interim ex eo, quae cum iuris naturalis doctrina arctius cohaerent ab auctore excellenter diſputata per indicem quaſi repraeſentabimus. Conſcientia eſt argumentatio hominis de actionibus ſuis ad legem relatis, vt earum hinc aut prauitatem aut bonitatem colligat. Quia igitur ponit legum factorumque vel faciendorum notitiam, in conſequentem & antecedentem recte diuiditur. Obligat in prohibitis, licet quae agit pro peccatis non habeat. Cuilibet relinquenda

conſcientiarum libertas in rebus intellectualibus doctrinarum & religionis, in actionibus tamen communem tranquillitatem reſpicientibus male ad libertatem conſcientiae prouocatur. Matrimonium conſcientiae eſt coniugium occulta coniugum fide, de qua aliis non conſtat, in finem veri coniugii contractum, vt coniuges indiſſolubili vinculo ſibi inuicem cohabitent, ſed de mutua fortuna non aequaliter participent, neque liberis ex ſe natis iura aliorum liberorum permittant. Argumenta quibus motus auctor hoc matrimonium iuri diuino conuenire credit, haec ſunt: inſunt ei omnia matrimonii ſubſtantialia: ſacerdotalis benedictio non eſt iuris diuini: concubinatus olim in eccleſia permiſſus erat: conſenſus & auctoritas virorum doctorum. Quamuis vero non iure diuino vniuerſali, tamen lege eccleſiaſtica matrimonium conſcientiae prohibitum eſt. Ne tamen quis quaerat, cui vſui haec de iuſtitia eius cuncta ſint prolata? ſapienter monet auctor vſum huius doctrinae conſiſtere in iuſta cognitione iuris prohibitiui, deinde, vt quis intelligat, vtrum in caſu prohibito ſuperioris diſpenſationi locus eſſe poſſit.

EIVSD. Selecta iuris matrimonialis, hoc eſt fundamentorum decidendi cauſas matri-

matrimoniales, variorumque matrimoniorum, maxime irregularium expositio. Hal. 1720. 4.

Lucubrationes, quas haec selecta complectuntur, agunt de fundamentis decidendi causas matrimoniales: de monogamia, de polygamia, de matrimonio virgineo, de matrimonio conscientiae, de matrimonio imparium, de matrimonio ad morganaticam contracto, de matrimonio amazonico, de secundis nuptiis quinquagenariorum coniugum, de matrimonio simulato. Constat inde, quibus ex supra a nobis laudatis Willenbergii opusculis possessor horum selectorum carere possit.

IAC. GABR. WOLFFII Rechtliches Gutachten über die Zuläßigkeit der Ehe mit der verstorbenen Frauen Schwester, in welchem dieselbe nach hinlänglichen Gründen behauptet, und wieder mancherley Einwürffe bescheidentlich gerettet worden, bey Gelegenheit einer anderweitigen hohen Reichsfürstl. Vermählung im Jahr 1732. ertheilet. Halle 1736. 4.

IOH. HENR. WOLFARTI Tractatio iuridica de matrimonio ad morganaticam, eiusque speciebus. Hanouiae 1736. 4.

Schediasma hoc, methodo, quae mathematicorum esse solet, conscriptum tres in partes sectum est, quarum *prima* matrimonium ad morganaticam ita expendit, vt simul ea, quae omnibus speciebus communia sunt, complectatur. In *secunda* notio matrimonii huius ipso iure talis euoluitur, indicantur porro casus, in quibus illud contrahitur, ac demonstratur, non omne matrimonium impar seu inaequale pro matrimonio ad morganaticam ipso iure tali habendum esse, additis iis tamen, quae huic ad morganaticam matrimonii speciei propria sunt. *Tertia* pars alteram talis matrimonii speciem sistit, & clarissime, vt auctor in praefatione gloriatur, monstrat, quaenam personae illud matrimonium non ipso iure, sed pacto tale, inire possint, & quae ab eo arceantur. Negari nequit, omnia ea, quibus magnae saepe molis repleta esse videmus volumina, in paucis hisce foliis scite congregasse autorem.

L. B. DE WOLZOGEN diss. de connubiis infantum. Ien. 1724. 4.

Conf. *Stollius* Hist. der jurist. Gel. c. VI. §. 67. p. 447.

GOTTFR. ZAPFIVS de distantia coniugum ratione cognationis. Ien. 1659. 4.

MELCH. ZEIDLERI Disquiſitio de polygamia, vt & de matrimonio cum defunctae vxoris ſorore. Helmſt. 1698. 4.

IAC. ZENTKIVS de matrimonio ad morganaticam. Regiom. 1692. 4.

MEDIATOR
v. Arbiter.

HENR. COCCEIVS de Guarantia pacis. Francof. ad Viadr. 1702. 4. ac in EIVSD. *Exerc. Tom. II. nr. 31,*

EIVSDEM diſſ. de officio & iure Mediatorum pacis. ibidem 1702. 4.

Pax feliciſſimus humanae ſocietatis ſtatus, bellum omnium lerna malorum. Naturae igitur & ſocietati humanae nil conuenit magis, quam lites & bella componere; a quo componendi ſtudio inprimis Romani laude digni ſunt. Hodierni Europae populi chriſtiani mediator vel eſt generalis vel ſpecialis. Hic intelligitur, qui inter principes intercedit, isque inuitis partibus ſe ingerere nequit, nec ad arbitrium cogi, ſed a ſemel recepto recedere poteſt. Arbiter vel cauſam iure decidit, & eſt inſtar iudicis, vel amicabili tranſigit compoſitione, cui ſimilis mediator eſt. Qualis niſi a ſtudio partium

remotus & inter eas medius esse nemo potest: quare ob eandem causam mediator in tractatu pacis Neomagiensis mutabatur. Mediatio impropria est, quando per ministros pax componitur, nihil enim est dubii quin haec absque mediatore pangi possit. Latiori tamen sensu mediatores quoque dicuntur ministri principum, qui pacis componendae causa conueniunt. Priuati rarius fiunt mediatores, non quasi non liceret, sed quia non expedit. Ad iura mediatorum eminentiora, inuiolabilitas ac praecedentia prae reliquis legatis pertinent, e contrario ad varia tenentur peculiaria officia, quae scilicet ex medii necessitate fluunt. Processus mediatorum tribus paene consistit partibus, quarum *primam* praeliminaria constituunt, in quae incidere solent quaestiones 1) *de loco conuentus*, qui esse deberet quidem medius, sed saepius alterutrius partis esse solet: 2) *de mandatis & litteris salui conductus*, ex quibus haud raro lis oritur & mora tractandi; quas tamen binas quaestiones extra tractatuum locum finiri videmus; 3) *de termino* seu *tempore congressus*, quae res plerumque in ipso congressu deciditur. *Altera* processus *pars* est ipsa causae tractatio, quae aliquando scriptis, aliquando promiscue procedit. In omni pace duo capi-

ta

ta sunt distinguenda, grauaminum puta & amnestiae. Per illa intelliguntur querelae, quae bello causam dedere, per hanc pactum de damnis durante bello illatis, estque duplex, vel de reparando vel de remittendo. Mediatoribus non solum causae principalis, sed & omnium eorum, quae ad pacem procurandam promouendamque pertinent, administratio incumbit. *Vltima* mediatorum processus *pars* in pacis conclusione occupata est, vbi variae quaestiones deciduntur, verbi causa; an subscriptio mediatorum necessaria sit? an hi praemium accipere possint? an specie mediationis suae causae prospicere queant? an interpretatio rei dubiae in pacis instrumento mediatoribus competat? an ad Guarantiam teneantur? vtrum si plures sint, quod ab vno gestum est, irritum fieri possit: onera mediationis quem ferre oporteat? Finitur officium mediatorum 1) poenitentia tam arbitri quam partium 2) morte mediatoris 3) variis vel mediatorum vel partium factis 4) mutato denique vel mediatoris vel partium statu. Haec omnia a Cocceio, prolixe, ordine, solide, prudenter disputantur.

IOANNES PAVLVS FELWINGER de Mediatoris officio & requisitis. Altorfii 1676. 4.

IOH.

IOH. CONR. HOFFMANNI oratio de praecipuis legati pacificatoris ſeu mediatoris requiſitis ac virtutibus. Altorfii 1697. 4.

PHILIPPVS MüLLERVS de mediatore. Jen. 1688. 4.

GOTTLOB. FRID. SEELIGMANNI diſſert. de iis, qui in pacificationem ſe interponunt. Lipſ. 1678. 4.

SAM. FRID. WILLENBERGIVS de arbitris belligerantium. Ged. 1706. 4.

MEDICVS.

GEBH. CHRIST. BASTINELLER de medico ex voluntate aegroti perperam curante. Witt. 1719. 4.

IAC. GERING, Quantum liceat medico ignorantia, errore & malitia aegri in eiusdem ſalutem vti. Lipſ. 1718. 4.

GEORG. LVD. DE KORNATOWSKI Epiſtola de valida emtione venditione inter medicum & aegrotum celebrata. Lipſ. 1739. 4.

TOB. IAC. REINHARTI diſp. de eo, quod circa homicidium medici eiusque poenam iuſtum eſt. Erf. 1728. 4.

WILH.

WILH. HVLDARICI WALDSCHMIDII differt. qua disquiritur, an medicis impune occidere liceat. Kil. 1704. 4.

Sciagraphiam opellae vide si placet in Nov. Litt. Lubec. Mens. Mart. 1705. pag. 93. sq.

MELANCHOLIA.

CHRISTOPH. ANDR. REMERI diss. de imputatione actionum ex melancholia prouenientium. Trai. 1710. 4.

SAM. STRYCK de dementia & melancholia. Francf. ad Viadr. 1672. 4.

MENDACIVM.

IOH. GEO. ABICHT Diss. de mendacii bonitate & malitia. Lips. 1699. 4.

Quoties verba, vel silentium, vel veritatem, vel mandacium, communis vel propria vel alterius tranquillitas vel aequalitas vel pactum requirit, toties loquendum vel tacendum vel veritatem dicendam, vel mentiendum esse, auctor statuit, suamque sententiam exemplis ex sacro codice depromtis illustrasse sibi videtur.

ALBERICI GENTILIS Disputationes duae quarum altera de actoribus & specta-

ctatoribus fabularum non notandis, altera de abusu mendacii agit. Hanov. 1599. 8.

CONSTANT. MüLLER de mendacio. Ger. 1691.

vid. GLAFEY *Bibl. iur. nat. & gent.* *p. 366.*

SAM. PETRI disputatio philosophica de vera mendacii & falsiloqui differentia. Witt. 1745. 4.

Videantur de hac disputatione pluribus die Auszüge aus den neusten Theol. Philosoph. und Philolog. *Disputt. ann. 1746. pag. 102 - 115.*

IO. IOACH. RICHSHOFFERI Positiones inaugurales de mendacio eiusque poena. Arg. 1669. 4.

Inquisiuit primum auctor, in varios, qui respondere solent mendacii termino significatus, quibus quaestionem: *num aliquando sine peccato liceat falsum dicere?* subiecit, ad quam affirmando respondendum tunc esse iudicauit, quando mendacium ad vitae defensionem necessarium est. Breuiter deinde varia mendaciorum lustrauit genera, sigillatim quae *complementosa*, *simulatoria*, *promissoria*, *politica*, *artificialia ad eruendam* veri-

veritatem, & *iocosa* adpellauit, quorum *primum* non improbauit, a *secundo* abhorruit, *tertium* reiecit, *quarto*, si fraudem vel laesionem tertii non contineat, sed ad bonum publicum directum sit, locum concessit, *quintum* vtilitatem suadere opinatus est, *vltimum*, quippe ad vrbanitatem accedens proxime, quin licitum sit, non dubitauit. Quibus pertractatis indicem exhibuit haud iniucundum eorum, qui ex legibus humanis mendacii poenas luunt, cuius partem faciunt, per mendacium principis rescriptum impetrantes, pretii participandi causa venundari se passi, in ius vocatum dolo eximentes, aduocati & procuratores mentientes, calumniatores pecuniam accipientes vt alicui iniquum negotium faciant, vel ne faciant, minores, se maiores qui dicunt, mendaces iudices & litigatores, vasalli feudi qualitatem dissimulantes, mensor falsum dicens modum, aliique plures.

IACOBI SAVRINI *Ecclesiastae Hagensis* Commentatio de mendacio.

Inserta est Tomo I. a pagina inde 322. auctoris Commentationum a *Petro Roques* continuatarum, ac a *Friderico Eberhardo Rambachio* in germanicam linguam versarum annotationibusque conditae doctrinae plenis loca-

locupletatarum; quae versio hanc de mendacio disputationem in *Parte secunda* p. 123. sqq. sistit. Prodierunt autem istae Commentationes Saurinianae sub titulo: *Discours historiques, critiques, theologiques & moraux sur les Evenemens les plus memorables du Vieux & Nouveau Testament*, quae in *Actis Erud. Lips.* 1741. *Mens. Jun.* p. 346. cum cura recensentur. Ab antiquis temporibus virorum sententiae doctorum de bonitate vel prauitate mendacii nunquam non diuersae fuerunt. Nemo tamen, quantum constat, in improbando mendacio eo rigoris progressus est, quo Diuus *Augustinus*, quippe qui in binis scriptis altero *de mendacio* anno 395, altero *contra mendacium ad Consentium* anno 420. pro virili probare allaborauit, nullum posse in sacro Codice monstrari locum, in quo mendacium probetur vel laudetur, nunquam esse circumstantiam posse, quae mendacii peccatum excludat. Hinc ne ad haereticos quidem explorandos technis simulationeque vti quem sine peccato posse credidit. Quid! quod & tunc mentiendum non esse statuit, cum mendacio vel totius generis humani interitus auerti, vel homo a peccatis reuocari, vel ab infernis liberari posset. Quam Augustini pietatem forte non male impiam dixeris. Inter eos, qui tempo-

temporibus insequentibus nulla ratione mendacia & falsiloquia toleranda esse adseruerunt, *Bernardus* atque *Placette* eminent. Quam rem ordine dixit laudatissimus RAMBACHIVS *l. c. pag. 140.* Vt autem eo revertamur, vnde Augustinus nos deduxit, nominat SAVRINVS *Grotium*, *Puffendorfium*, *Grauesandium* & alios viros, pietatis ac doctrinae gloria magnos, qui mendacium certis casibus tolerabile esse docuerunt, quorum argumenta veritatis magnam habere speciem ipsi videntur. Vi namque horum argumentorum haud improbe dici posse putat auctor, mentiri seu in perniciem suam vel alterius meditato aliud cogitare, aliud concipere verbis, vel iureiurando veritatem dissimulare, nunquam licere; contra ea, falsiloquio, quo salus societatis vel aliorum promouetur, periculumue grauius auertitur, nec societatem nec pacta de commercio mutuo inita violari; in vrgente necessitate itaque sitam esse exceptionem; nemini esse in conscientiam meam tale ius, quo ad aperiendam ipsi veritatem licet exitiosam, me cogere possit; ea non esse silentio premenda, quae alteri vtilitatem afferunt, ad gloriam Dei augendam conseruandamque conferre aliquid possunt; alia vero his contraria esse tacenda, dissimulanda, mo-

deranda, paucis, in falsiloquium inflectenda. His argumentis exemplis, quae in sacris literis de falsiloquio deprehenduntur, firmatis opponit ea, quae in alteram partem proferri solent, quorum potissima eiusmodi sunt: Deus mendacia absque vlla vetuit limitatione: non sunt facienda mala, vt inde bona fiant, cum actio mala, ob effectum, quem sortitur, bonum, bona euadere nequeat: inter veritatem & mendacium medium est nullum: permissione mendacii hominum societas turbatur, disrumpitur: mendacium saepissime nocet, rarissime prodest: euentuum istorum, qui permittant & prohibeant mendacia, fines regi non possunt; etsi forte accidere posset, vt tueri quis ipso mendacio veritatem valeat, tamen & tunc mendax male aget, quia si mendacium toleratur, pia fraus, miracula simulata sine peccato fient: si mentiri quandoque liceret, Deum quoque mentiri posse sequeretur. Postquam auctor omnia, quae contra haec argumenta moneri iure possunt, ingenue fassus est, vtramque sententiam probe ponderatam aequa lance stare, neutramque alteri latum vnguem cedere putat. Quae cuncta eum in finem ab auctore dicta sunt, vt adpareat, hunc conscientiae casum difficilem, ac nodum velut

inex-

inexplicabilem in medio relinquendum, ac vtramque de mendacii *moralitate* sententiam, quae summorum virorum suffragia nacta est, tolerandam potius, quam iniuriis belloque persequendam esse. Sed tantum abest, vt felici exitu gauisum optimum *Saurini* consilium, vel ipse voti pii compos factus sit, vt potius haec de mendacio commentatio ingentes motus excitauerit, quos inter medios, pius auctor acerbe afflictus diem obiit supremum.

JO. DAV. MICHAELIS von der Verpflichtung der Menschen die Warheit zu reden. Göttingen 1750. 4.

Verba data opera eum in modum concepta, vt secundum regulas hermeneuticas explicata non nisi falsas suppeditare possint notiones, auctori nomine mendacii seu falsiloquii veniunt. Distant igitur a mendacio simulatio & falsiloquia iocosa, cum ista esse possit fine verbis ex regulis bonae interpretationis falsas ideas praebentibus, haec vero non fallendi sed oblectandi animo proferantur. Omnis mendacia generis esse illicita statuit auctor, duobus argumentis vsus, quorum alterum in generis humani situm est infelicitate ex medacii permissione ori-

unda, quippe quae vinculum, gratiamque societatis humanae, & congressionum familiarium tollat necesse est, porro, qua posita in iis, quorum cognitio testimoniorum fide nititur, nunquam ad aliquem certitudinis gradum peruenire licet, per quam denique omnem pactorum obligationem exulare oportet, siquidem verbis de consensu veraque animi sententia alterius certi nunquam esse possumus. Alterum argumentum ex pacto integrarum gentium veluti tacito, quo verba cogitationum nostrarum signa quibus notiones constanter respondeant, sunt stabilita, quodque quilibet, verba ad alios faciens, init, sponte sua fluit; cuius vero pacti fides mendacio laeditur. E contrario simulationem non illicitam esse, tolerarique posse asserit auctor; cum enim simulationes sint actiones, quarum vt signorum cogitationum nostrarum, nullae dantur notiones determinatae certaeque; ex quibus tamen alius falsas de cogitationibus simulantis conclusiones elicere potest, consequens est, vt per eas neque genus humanum reddatur infelix, neque vinculum pacti rumpatur. Vltimo loco docet auctor, qua ratione etiam simulatione verbis coniuncta vti liceat.

IO. MART. SCHROETER de mendacio & in ſpecie eo, quod in foro punitur. Lipſ. 1732. 4.

IO. LVD. SCHVMANNVS de mendacio officioſo, iocoſo, & pernicioſo. Erf. 1703. 4.

ERN. TENZELII Diſſ. de mendacii effectu in iure. Frf. 1713. 4.

BALTH. CONR. ZAHNII Tr. de mendacio. Colon. 1662. & 1686. 4.

METALLVM.

IO. CASP. BARTHELII Diſſ. de iure fodiendi metalla. Herbip. 1731. 4.

DAVID GOTTLOB. DIEZ de probatione deſertionis metallifodinarum. Lipſ. 1727. 4.

ID. de prouentibus partium metallicarum. Ibid. 1729. 4.

IOH. EISENHARTHI Tractatus de regali metallifodinarum iure & partibus metallicis, cui praemittitur: Kurze Fürſtellung des im heiligen Röm. Reichs Teutſcher Nation und benachbarten Königreichen hergebrachten Berg-Regals. Helmſt. 1681. 4.

Conf. *Ienich.* in Supplem. ad Bibl. iurid. &c. p. 279.

HENR. LAVR. GOECKELII Diss. de regali fodiendi nitrum. Altd. 1740. 4.

CASP. HENR. HORNIVS de regali metallifodinarum iure. Witt. 1703. 4.

NIC. CHRPH. LYNCKERI Diss. de iure minerarum. Jen. 1695. 4.

FRID. VLR. PESTELII Exercitatio de communione perpetua metallifodinarum inter constatus imperii durante quantumvis venae omnes in alterius recesserint territorium. Rint. 1737. 4.

Summa dissertationis eo redit: omnes res ab initio fuerunt nullius, hinc occupationi non diuisioni dominiorum exordium tribuendum est. Pactum quidem de perpetua communione seruanda inter priuatos non obtinet, iuri tamen necessario naturali non aduersatur, igitur inter status imperii obligatorium est. Consultius quidem videtur, vt partes communi consensu a communione recedant, inuita tamen altera parte condominus Imperii Status eandem deserere nequit. Argentariis comprehenduntur omnes metallifodinae, quae merito inter regalia referuntur, cum tamen apud Roma-

Romanos fuerint pars fundi. Fuerunt olim inter reſeruata Caeſaris connumeratae, hodie vero earum dominium ex territoriali ſuperioritate fluit. Inita metallifodinarum ſocietate, cum ſociorum neuter poſſit ab ea recedere niſi altero conſentiente, conſequens eſt, vt & alter altero inuito poſſit inquirere in fodinas, in cuiuscunque ſociorum territorio deprehenſas, quoniam alias pactum communionis redderetur irritum ac nullius efficaciae. Omnes ac ſingulae metallifodinae tam detectae quam detegendae, inita generali earum communione, ſunt intelligendae, neque ſecundum genuinam vocis huius, quae generaliſſima eſt, interpretationem, neque ſecundum naturam negotii, cum ſit vna eademque ratio futurarum & praeſentium fodinarum, illae poſſunt excludi.

IO. IAC. SAVRII Diſſ. de iure metallorum regalibus recte adſcripto. Argent. 1736. 4.

GOTTFR. STRAVSSII Diſſ. de iure principis circa fodinas metallicas. Witt. 1668. 4.

SAM. STRYCK de iure principis ſubterraneo. Francof. ad Viadr. 1685. 4.

GOTTL. GER. TITIVS de iure metallorum. Lipſ. 1695. 4.

METATA.

DAN. CLASENIVS de immunitate metatica, von Einquartirungs-Freyheit. Helmſt. 1677. 4.

HENR. HAHNII Diſſ. de hoſpitatione militari. Helmſt. 1645. Et in EIVSD. Diſſertt. ſel. iur. p. 634-688. 4.

AVG. LEYSERI Diſp. de metatis. Helmſt. 1718. 4.

HENR. LINCKII Diſſ. de metatis. Altd. 1675. 4. & in AHASV. FRITSCHII Exercitt. var. iur. publ. Vol. nov. P. II. p. 487-510.

DAV. MEVIVS de metatis & epidemeticis: Gryph. 1633. 4.

IER. REVSNERI Diſſ. de hoſpitatione militari. Witt. 1643. 4.

IOH. FRID. RHETII diſſ. de hoſpitatura. Francof. ad Viadr. 1666. 4.

GVIL. HIERI SOEMMERING de immunitate metatorum reali. Erf. 1699.

IENICH. in *Bibl. iur. real. p. 370.*

IO. STEINECKEN de iure metatorio. Baſ. 1680. 4.

MAT-

MATTHIAE STEPHANI Diſſ. de metatis ſiue hoſpitatione militari. Gryph. 1633. 4.

GEORG. CHRIST. STIRN de iure metatorum vel hoſpitationibus militum. Extat in pentade. Stutgard. 1664. Conf. IENICH. *l. c.*

IOH. OTTO TABOR de metatis & epidemeticis. Argent. 1645. 4. & in opp. Lipſ. 1688. fol.

IO. CHRPH. WALTHERI Tr. de iure metatorum vel hoſpitationibus militum. Norimb. 1647. 4. in germanicam verſus linguam inſcriptione donatus: Vom Einquartirungs-Recht. Frkf. u. Leipz. 1735. 4.

METHODVS.

Chriſtoph Heinrich Amthors Methode, deren ſich ein Lehrer bey Erklärung des Natur- und Völcker-Rechts bedienen kan. Conf. MOLLERI *Cimbr. litt. Tom. 2. p. 36-38.*

MATTH. STIERIVS de ſtudio & natura iuris vniuerſi. Rudolſt. 1663. 12.

IOH. BALTH. WERNHERI Diſpp. duae de methodo genuina leges natu-

rales & gentium inueſtigandi. Lipſ. 1698. 4.

METVS.

IVST. HENN. BOEHMERI diſſ. de exceptione metus iniuſti in ſtatu naturali & ciuili. Hal. 1720, recuſa. ibid. 1730. 4.

Quatuor abſoluitur capitibus opuſculum *primo* de metu iniuſto, *ſecundo* de exceptione metus iniuſti ex iure ciuili, *tertiò* de hac exceptione ex iure canonico, *quarto* de eadem in ſtatu naturali, ſpeciatim ex iure publico vniuerſali, *quinto* de exceptione metus iniuſti ex iure publico Romano-germanico; quorum tamen primum & quartum imprimis huius loci ſunt.

GVIL. HIER. BRVCKNER de promisſione per vim extorta. Jen. 1690. 4.

IO. FRANC. BVDDEI diſſ. de metu comparationis ad *Caii Corn. Taciti* Annal. L. I. c. 76. Hal. 1701. 4.

Summa diſſertationis haec eſt: metum comparationis in Tiberio notat Tacitus §. 1. Comparatione virtutes & vitia magis eluceſcunt §. 2. ad eam vt recte ſe habeat, quid requiratur. §. 3. Cauſa diuerſitatis & errorum in comparationibus & iudiciis. §. 4. Quae

Quae omnia testimoniis veterum comprobantur. §. 5. Ansam hinc arripuerunt sceptici iudiciorum nostrorum certitudinem in dubium vocandi. §. 6. Ex allatis euincitur, quod populus comparans principem cum antecessore, vix vnquam in iudiciis suis satis sibi constet. §. 7. Quousque dare aliquid opinioni populi princeps possit. §. 8. Iustas praegnantesque causas habet princeps, ad iudicia populi cum aliis ipsum conferentis, attendendi. §. 9. Conferri interdum princeps cum successore ministrisque suis potest; vbi simul de huius comparationis effectibus agitur. §. 10-12. Tacitus locutus est de comparatione cum antecessore. §. 12. An fas principi sit, suae existimationis habere rationem. §. 13. An consultum sit eidem, libellos famosos & scripta satyrica generoso contemtu negligere §. 14. Comparationis metus vituperabilis euadit, si in eo sit, qui cupiditatibus suis seruit, vti ex eodem capite existimationis neglectus recte reprehenditur. §. 15. Periculosum est, succedere principi per ignauiam ad omnia delicta conniuenti. §. 16. Comparationis metus an & quousque in auaros cadat. §. 17. Suspicio cum metu comparationis interdum coniuncta est, ab eodem tamen differt. §. 18. Ambitiosi quousque comparationem metuant.

§. 19.

§. 19. Quo pacto comparationis metus ab aemulatione differat. §. 20. Aemulationem semper vituperabilem esse, contra Boeclerum probatur. §. 21. Et ad rationes in contrarium afferri solitas respondetur. §. 22. Invidia qua ratione a metu comparationis & aemulatione diuersa sit, simulque istam nunquam esse indifferentem contra Cartesium adseritur. §. 23. 24. & 25. Quando igitur metus comparationis reprehensione dignus sit summatim indicatur, speciatim vero ad conditionem agentis respiciendum esse docetur. §. 26. Illicitus hic metus etiam euadit, si limites omnibus positos affectibus transgrediatur. §. 27. Augeri potest eius prauitas per effectus, inter quos primum refertur turpissima hypocrisis §. 28. alter effectus iniqua antecessorum obtrectatio habetur. §. 29. Tertius inepta imitatio. §. 30. Quartus odium erga alios, item antipathia bonorum & malorum. §. 31. Quintus interdum accedit occultatio conspectus publici euitatio. §. 32. Metus comparationis laudabilis & vituperabilis discrimina indicantur. §. 34 Remediaque contra hunc praescribuntur. §. 35.

ANTONII CABREROS DE AVENDANO Delineatio methodica de metu. Matriti 1634. f.

CHRIST.

CHRIST. MICH. FISCHBECKII Diſſ. de promiſſionibus iuratis metu extortis. Witt. 1701. 4.

NIC. HIER. GVNDLINGII liber ſingularis de efficientia metus tum in promiſſionibus liberarum gentium, tum etiam hominum priuatorum, auxiliisque contra metum. Hal. 1711. 4. & in Exercitt. acad. Tom. II. nr. 2.

MARTINVS HERBSTIVS de moralitate eius, quod metus cauſa factum eſt. Jen. 1678. 4.

AVG. LEYSERI Diſſ. de metu. Helmſt. 1717. 4. & inter Meditationes ad Digeſta LVIII. ſpecimen.

Continet meditationes, quae ſequuntur I. Metus iuſtus eſt, etſi malum non in continenti immineat, ſed longius adhuc abſit. II. Metus, quem minae nullae praeceſſerunt, vanus eſt. III. Aliquando tamen ſine minis iuſtus eſſe poteſt, ſi ſcilicet de periculo imminente aliunde certo conſtitit. IV. Metus poenarum, quo magiſtratus coniuges diſcordes ad conciliationem & transactionem ineundam adigit, iuſtus eſt. V. Is, cui per metum legitimum promiſſio extorquetur, ſeruare eam debet, tametſi ante

te solemniter protestatus sit, se nolle obligari. VI. Princeps, qui metu inductus cum ciuibus suis paciscitur, obligatur.

PHIL. PETR. LILIENTHALII Diss. de principio obligationis & non obligationis pacti per metum extorti. Gryphisw. 1736. 4.

GOTTFR. LVD. MENCKENII Diss. de restitutione in integrum ob metum. Lips. 1705. 4.

Bona dissertationis pars varia iuris naturalis illustrat capita. Metum namque libertati naturali contrarium esse, & consensum intellectum ponere ac voluntatem probatur, probataque exemplis eorum, qui nec intelligunt nec volunt illustrantur egregie. Ex quibus deinde concluditur, obligationem vi metuque contractam ipso naturali iure nullam esse. In primaeuo rerum statu homines ignari fuerunt imperii, & bonorum extitit communio. Apprehensio tamen tribuit occupanti ius, quod non retinuit relinquens illam; metu vero de possessione pulsus, illam sibi vi restituere poterat, ac ad factum vi obligatus sibi rursus relictus, illud non praestabat. Proprietate introducta, rerum possessores, earum domini facti, pactis

pactis specialibus alios sibi, seque aliis obligarunt. Vnde in agentes contra pactum, metumque adhibentes, ipsi animaduertebant. Interim, obligationi per metum constitutae ex interuallo satisfaciens, iure se restitui non desiderat. Ordinatis tandem ciuitatibus, & sublata se proprio marte restituendi facultate, iudex, nullam eiusmodi obligationem esse, declarat. Quibus omnibus cum cura disputatis auctor viam parauit ad restitutionem in integrum a praetore metus causa concessam, quam auctor ex iuris romani placitis, adhibitis tamen subinde in consilium iuris naturalis praeceptis, in luce collocauit.

PETR. MVLLERVS de securitate metuentium. Jen. 1680. 4.

GOTTFR. OHM de culpa agentium ex metu. Lips. 1702. 4.

IOH. FRID. RHETII Disp. de metu. Francof. ad Viadr. 1673. 4. & *in Dissertt. Vol. II. d. 9.*

IO. IVSTINI SCHIERSCHMIDII Diss. de pacto metu extorto, iusto & iniusto. Lips. 1733. 4.

IO. FRID. SCHROETERI diss. de metu. Jen. 1654. 4.

SAM.

SAM. FRID. WILLENBERGIVS de metu reuerentiali. Ged. & Lipſ. 1712. 4.

GEORG. ANDR. WVLFER de metu potentiae. Altd. 1712. 4.

MILES : MILITIA

vid. *Bellum.*

Le Soldat, ou, le Metie de la guerre, conſideré comme le metier d' honneur: avec un Eſſai de bibliotheque militaire par Ms. de *** Francf. 1743. 8.

Habetur huius operis verſio germanica cum acceſſionibus; Der Soldat, oder der Kriegs-Stand, betrachtet als der Stand der Ehre, theils aus dem Franzöſiſchen des Verfaſſers, theils aus deſſen anderweitigen Aufſätzen vermehret, und auf das neue herausgegeben. Franckf. 1744. & 1751. 8. Delineatur liber in *Novis litter. Gottingenſibus* anni 1744. p. 150, vbi haec: Der vortrefliche Verfaſſer dencket als ein Philoſoph, dem die Religion den Verſtand aufgeklärt, und das Herze gebeſſert. Er ſiehet das im Kriegs-Weſen herrſchende Böſe und unordentliche mit Mitleiden an, und beweiſet ſich durchgängig als einen in der Sittenlehre, Natur-Recht, und Kriegs-Weſen ungemein erfahrnen gottſeeligen

ſigen, in alten und neuen- ſchönen Schriff- ten beleſenen und ſehr beredten Mann.

PETRVS ANTONIVS BECHMANNVS de Excubiis. Altorffii 1723. 4.

LVDOLPHVS PETRVS BENCKENDORFFIVS de delectu militum coacto. Witt. 1705. 4.

HENR. BODINI Diſſ. de obſequio militum in defendendo praeſidio. Hal. 1701. recuſa ibidem 1739. 4.

Foecunditas materiarum, quibus haec diſſertatio ſcatet, praeſtantiſſimarum, facit, vt omnia in compendium aegerrime cogantur. Saliuam tamen lectori vt moueamus, ex ea quosdam flores decerpamus. Belli calamitatum innumerarum, pacisque fructuum vberrimorum breui facta mentione, ſempiternam pacem optandam eſſe magis, quam ſperandam, hinc belli neceſſitatem docet auctor. Ex quibus principiis prono conſequitur alueo neceſſitas atque vtilitas obſequii militaris, de qua vtraque caput primum agit. In hoc etenim, praemiſſis obſequii, militis & praeſidii notionibus, praeclare demonſtratur, rempublicam nec militibus carere poſſe, nec praeſidiis; omnibus quidem incumbere ſubditis defendendae munitionis

officium, in primis tamen ac peculiariter militibus, interque hos prae omnibus loci praefecto, nec solam fatorum infelicitatem sufficientem praebere excusationem. Post haec, peracta obsequii tanquam potissimae in milite virtutis probatione, quaestiones discutiuntur grauissimae, vtilissimae, vt ecce: vtrum miles exceptionem metus opponere possit? vtrum pax ad quam quis metu fuit coactus, seruanda sit? An pertinax resistendi studium in milite sit puniendum? num milites puluerem nitratum Castello sublicere, & sic mortem sibi accelerare queant? Quid si hoc ipsis non imperatum? aut si erronea conscientia tale quid fecerint? Quid si defensio facta in loco minus idoneo ad resistendum? vtrum tale propricidium in se sit crimen? vtrum defensio praesidii sit licita in bello manifesto iniusto, aut, de cuius iustitia subditus conscientiam habeat dubiam? vtrum praefectus arcem tradere debeat, si sigillum domini videt, aut absentis mandatum accipit, aut si dominus in captivitate hoc iubet. In *capite secundo*, quod de violati obsequii poenis inscribitur, primum occupat locum iustitiae rigoris militaris disciplinae probatio, quam delictorum quibus fides & obsequium violatur, eorumque poenarum pertractatio sequitur, quorum

in

in numero *feditio*, *deditio* dolofa vel culpofa, *malitiofa defertio*, *murorum* feu *vallorum transcenfio*, *excubiarum intermiffio*, & *intempeftiua collocutio* habentur; in fine eminentia quaedam ignauorum & timidorum exempla militum proferuntur. *Tertium caput* potiffimas militum excufationes circa deditionem, quae prae iuris duritie, aequitatem faepe fuadent, quo extrema neceffitas, ac principis difpenfatio pertinent, complectitur.

IO. FRANC. BVDDEI Diff. de officio imperantium circa confcribendum militem. Hal. 1700. 4. & in eiusdem *felectis iur. nat. & gent.* ibid. 1704. 8.

Breuiter narrantur incommoda, quae hodiernam confcriptionem militum comitari vel fequi folent, quibus iure propitio medela quaeritur. Caufae deinde, propter quas militum confcriptio procedit difficulter, inueftigantur, quarum prima in effeminatis fubditorum moribus quaeritur, fimulque, neminem bonum ciuem effe nifi virtuti deditum docetur. Alia difficultatis huius caufa inde accerfitur, quod ftipendia militibus non adcurate perfoluantur; item, quod aeternae illorum falutis nulla ferme

ratio haberi soleat. Tractat quoque auctor quaestionem, num imperans subditos de iustitia belli dubitantes, vel de eius iniustitia certos ad militiam subeundam cogere queat? certisque sub limitationibus affirmat, eam vero militis coactionem, quae pro seculi moribus regnat, humanitati & prudentiae aduersari opinatur. Explosis denique argumentis auctoris sententiae obstantibus, praecepta quibus militum lectio reddi possit, legibus diuinis, saluti reipublicae, singulorumque aptior, traduntur pia, prudentia, saluberrima.

FRANC. DE CESPEDES dubia conscientiae militaria. Mediol. 1643.

vid. IENICH. *Bibl. iur. real. p. 373.*

HERM. CONRINGII Diss. de militia lecta, mercenaria, & socia. Helmst. 1663. 4. & in Opp. Conr. Tom. V. p. 1053-1060.

CHRPH. LVD. CRELLII Diss. de iure militis auxiliarii apud gentes liberas, & in S. R. I. Witt. 1737. 4.

GEORGIVS FRIDERICVS DEINLINVS: an, & quatenus ciues ad arma pro Republica capienda cogi possint? Altdorffii 1719. 4.

IOH.

IOH. STEPH. DANCKII kurzer Entwurff des Krieg-Rechtes. Franckf. an der Od. 1725. 4.

GEORGIVS ACACIVS ENENCKEL de priuilegiis militum & militiae. Francof. 1607. 4.

Consule *auctorem Bibl. iur. imp. Cap. III. Pos. IV. §. 12. p. 276.*

IOH. WILH. ENGELBRECHTVS de officio militantium in expeditionibus bellicis. Helmst. 1705. 4.

IO. HENR. ERNESTI diss. de officio transfugarum militandi aduersus partes desertas. Lips. 1693. 4.

Bibl. iur. imp. l. c. p. 276.

IVL. FERRETVS de re disciplina, item iustitia militari; & poenis desertoribus infligendis. Venet. 1575. fol.

AHASV. FRITSCHIVS de transitu militari sine noxa instituendo. Jen. 1674. 4. & in El. Exercitt. iur. publ. Volum. noui Parte II. p. 353-442.

EIVSDEM miles peccans. Osterodae 1682. 12.

IOH. ANDR. FROMMANNI Diss. de commissariis militaribus von Kriegs-Commissarien. Tubingae 1704. 4.

IO. PETR. DE LVDEWIG iura valetudinarii seu militum emeritorum. Hal. 1706. 4.

PETR. MüLLERI Diss. de Stipendiis militum Jen. 1691. 4.

EIVSD. Diss. de Copiis auxiliaribus Statuum imperii, von der Reichs-Hülfe, recusa Halae 1721. 4.

CHRIST. ROEHRENSEE de milite, cive & extero. Witt. 1705. 4.

IOH. EVERH. RöSLERI Diss. de obligatione militum. Tubingae 1707. 4.

Diuidit auctor militum officia in Ducibus, praefectis, militibusque gregariis *communia*, & singulis *propria*. Ista vel rempublicam, vel hostes, vel alios quoscunque non hostes respiciunt. Illorum praecipua sunt, fortitudo, prudentia, fidelitas, obedientia. Officia erga hostes prohibent infinitam in hostem saeuitiam, iubent vt iis, qui arma non sumserunt, nihilque nocuerunt, parcatur, vetant denique stupra violenta omniaque crudelitatis genera. Officia erga non hostes auctor ex Luc. III. v. 14. petiit.

petiit. Propria ducum officia auctori funt, vt milites praecipue bono exemplo ad pietatem & probitatem reuocent: vt difciplinam militarem obferuent ftricte: vt ftipendia adcurate perfoluant: vt militem diligenter ac tempeftiue exerceant, & ad tolerandos militiae labores firment: ne hofti temere iugulandos obiiciant Duces bellici milites fuos, fed quoad fieri poteft, fanguini eorum parcant: vt milites reipublicae faventes conferuent, non vero eos fibi aduerfus rempublicam concilient: ante praelium eloquentia militari animos eorum confirment: poft praelium fortes laude & praemiis, ignauos & perfidos poenis afficiant. Militibus gregariis officia funt propria, vt reipublicae & praefectis promiffam fidem praeftent, imperata, alacri animo, prompte, accurate, fortiter, exequantur, ftationem denique fuam mafcule defendant.

IOH. IOACH. SCHOPFER de milite defertore. Roft. 1698. 4.

FRID. SCHRAGIVS de conductione & confcriptione militum. Argent. 1696. 4.

SAM. STRYCKII diff. de tranfitu militum. Francof. ad Viadr. 1675. 4.

EIVSD. Commentatio de prouisione militum von Unterhaltung der Miliz. Hal. 1702. 1738. 4.

Inquisiuit auctor solicite docteque in rationem legum romanarum sustentandi militem, tam in castris quam hybernis, non quidem ideo, vt doceret duces militum hodiernos, quid ipsis faciendum sit, quippe quibus, ex auctoris sententia, ominosa illa verba: *raison de guerre*, iustum saepe reddit, quod iustitiae alias consentaneum non est, verum vt ostenderet, latitare etiam in iure romano remedia, militiae ita prouidendi, vt functionibus publicis subeundis par sit. Negari non potest, romanos, victus atque amictus militum eam habuisse rationem, quam iuris naturae, sigillatim, publici vniuersalis praecepta inculcant, romanis igitur de militum alimonia legibus praestantissimam hanc iurisprudentiae partem ita illustrari posse, vt earum sanctiones, ad fontem suum reuocatae euincant, quam amica comes, ratio naturalis prudentiae romanae fuerit.

IOH. SAM. STRYCKII Diss. de militia lecta prouinciali. Hal. 1705. & recusa. Witt. 1735. 4.

De

De militia prouinciali in genere, eiusque conſcriptione, ducibus, conſeruatione, foro, diſciplina, vtilitate ac vſu multa diſputantur egregie.

BVRC. HENR. TILEMANNVS de conquiſitione militum. Jen. 1691. 4.

BALTH. TILESII diſſ. de redemtione militum captiuorum. Regiom. 1706. 4.

STEPHANI WAGAE diſſertt. duae de natura & conſtitutione iuris militaris. Regiom. 1738. 4.

IDEM de iis quibus ius belligerandi competit. Ibid. eod.

CHRIST. WILDVOGEL de praeda militari. Jen. 1713. 4.

SAM. FRID. WILLENBERGII diſſ. de militia auxiliari. Ged. 1715. 4.

IOH. IOACH. ZENTGRAVIVS de milite voluntario ad *Hug. Grotii L. III. de I. B. & P. cap. 20. §. 31.* Arg. 1687. 4.

MINISTER.

IVST. HENNING. BOEHMERI doctrina de iure principis circa dimiſſionem miniſtrorum. Hal. 1716. recuſa ibid. 1734. 4.

Qui hanc propugnauerat commentationem Boehmero praeside, PHILIPPVS ADOLPVS *de* MVNCHHAVSEN, paucis, post, hebdomadibus ipse praeses eruditorum disquisitioni submisit *Doctrinam de iure ministrorum exigendi a principe dimissionem* denuo Halae 1734. 4. excusam. Vtraque dissertatio in hac materia principem facile locum tenet, commendanda vehementer iis, qui iura & obligationes principum & ministrorum circa horum dimissionem non ex peregrinis legibus, sed iuris naturalis, atque publici principiis discere volunt.

AHASV. FRITSCHII Minister peccans, seu de peccatis ministrorum principis, conscientiae ipsorum excutiendae inseruiens. Tractatus. Jen. 1674. & 1675. 8.

IO. CHRIST. HOMMELIVS de sponsionibus ministrorum. Ifen. 1723. 4.

HENR. ERN. KESTNERI diss. de ministris principum. Rint. 1720. 4.

AVGVSTINI LEYSERI Minister principis delinquens, olim in Academia Iulia, quae Helmstadii est, tribus disputationibus, nunc iterata editione in lucem productus. Witt. & Lips. 1735. 4.

Tres

Tres huius operis partes sunt, quarum PRIMA dissertationem *de falsis delictis ministrorum principis* anno 1719. habitam inter Meditationes Leyserianas speciminis 570. locum occupantem, SECVNDA disputationem *de veris ministrorum principis delictis* eodem anno propugnatam, Meditationibusque, vt 571. specimen, insertam, TERTIA denique, commentationem *de foro ministrorum principis delinquentium* anno 1721. publicae disquisitioni expositam, eamque inter meditationes loco speciminis 80. relatam, complectitur. Triga haec exercitationum academicarum, teste ipso Leysero in praefatione libro praemissa, plausum in aulis & academiis inuenerunt, ac tam celeriter dissipatae sunt, vt binos post menses librario nullum exemplum superesset. Postea vel centies de noua editione procuranda interpellatus, procurauit eandem, sed non eo, quo ab initio constituerat, modo. Voluerat enim, & promiserat etiam nonnullis, facere accessiones; nec negat auctor in laudata praefatione, se aliquas iam parasse, ac multum materiae ad plures alias collegisse. Verum tutius reputauit, nihil eorum publicare, cum actae sint post primam editionem in multis Europae aulis fabulae, istis, quas memorauit, simillimae, ipseque illas in scenam

nam produxisse videri, hocque ipso maximam sibi inuidiam & ingentia odia conflare posset. Caeterum silentio praetereundum non est, scripsisse quoque Leyserum exercitationem *de foro ministrorum principis* in genere, quae specimen in meditationibus ad Pandectas 79. facit, quamque cum illa de foro ministrorum delinquentium confundi non oportet.

EIVSDEM diss. de poenis ministrorum principis delinquentium. Witt. 1735. & in Meditt. ad Pand. spec. 75. Vol. VIII. p. 910-946.

SEVERINI CHRISTIANI OLPII diss. de ministrissimo Jenae habita, inuenitur quoque in EIVSD. Dissertationibus academicis, quarum prima de ratione status, altera de nobilitate, tertia de ministrissimo, Jenae 1667. vulgatis. Recusa separatim est Magdeburgi 1673. 8.

Videtur huius Dissertationis auctor ipse respondens, *Wilhelmus* scilicet *Schroeterus*, sub cuius nomine extat in der Fürstlichen Schatz- und Rent-Cammer p. 463. Lips. 1713. 8.

IOH. IOACH. SCHÖPFER de culpa lata ministri status. Rostoch. 1719. & Lips. 1721. 4.

BVRC.

BVRC. GOTTH. STRVVIVS de ministrissimis. Jen. 1712. 4.

SAM. STRYCKII de obligatione principis ex facto ministri. Francf. ad Viadr. 1682. 4.

IAC. THOMASII diss. de Ministrissimo. Lips. 1668. 4.

CHRIST. THOMASII diss. de officio principis euangelici circa augenda salaria & honores ministrorum ecclesiae. Hal. 1707. & 1729. 4.

CHRISTIANVS WILDVOGEL de negligentia ministri principem non obligante. Jen. 1711. 4.

SAM. FRID. WILLENBERGIVS de officio ministri ecclesiae erga condemnatos ad mortem. Ged. 1718. & 1732. 4.

MINOR.

ANDREAE HOIERI dissertatio iuris publici vniuersalis de eo quod iure belli licet in minores. Hafniae 1735. 4.

Auspicatus est auctor hac dissertatione nouam iuris vniuersalis & publici professionem ipsi primo in vniuersitate Hafniensi a Regia maiestate demandatam: materiam a paucis tactam, nouoque aptam officio, principiis Grotii,

Grotii, Puffendorfii, ac Thomafii innixus auctor, docte & affabre pertractauit.

CHRIST. SCHVLZIVS de delictis puerorum. Altorffii 1683. 4.

MIRACVLVM.

MARTIN. HASSEN de obligatione hominis naturali ad credenda miracula, Witt. 1728. 4.

MISERICORDIA.

BESOLDVS in quantum homini non liceat effe mifericordi. Lipf. 1708.

Conf. GLAFEY Bibl. Jur. nat. & gent. *p. 369.*

PETR. MüLLERI Difp. de eo quod iuftum eft circa mifericordiam. Jen. 1679. 4.

IOH. FRID. RHETII Diff. de mifericordia intempeftiua. Francof. ad Viadr. 1660. 4. & in El. *Difputt. acad. Vol. I. Diff. 2.*

MODERAMEN.

vid. *aggreffor*, *defenfio*, *tutela.*

IVL. FRID. CARRAY de iure pugnae & moderamine inculpatae tutelae. Baf. 1609. 4.

IAC.

IAC. DOMINICI Diff. de moderamine inculpatae tutelae. Lugd. Bat. 1722. 4.

ABR. BREBERENG VAN DYCK Diff. de moderamine inculpatae tutelae. Vltraj. 1727. 4.

IOH. EICHELIVS de tutela inculpata. Helmst. 1665. 4.

IOH. EISENHARTI Diff. de moderamine inculpatae tutelae. Helmst. 1692.

CORN. s'GRAVESANDE diff. de moderamine inculpatae tutelae. Lugd. Bat. 1728. 4.

IOH. DAN. VON MITHOFEN diff. de moderamine inculpatae tutelae. Lugd. Bat. 1705. 4.

GEORG. OBRECHTI Tractatus de defensione necessaria. Argent. 1617. 4.

HENR. RAVENSTEYN Diff. de moderamine inculpatae tutelae. Lugd. Bat. 1734. 4.

CHRPH. PHILIPP. RICHTER de defensione necessaria extraiudiciali. Jen. 1665. 4. Extat quoque in ZANGERI & aliorum opusculis de exceptionibus cura HENR. CHR. SENCKENBERGII collectis. Francof. 1733. 4. p. 560-581.

PEDRO

PEDRO TIERENS diss. de moderamine inculpatae tutelae. Lugd. Bat. 1706. 4.

FRID. GOTTL. ZOLLERI Diss. de moderamine inculpatae tutelae adultero competente. Lips. 1748.

Recensetur in den Leipz. gel. Zeitungen 1748. pag. 824.

MONARCHIA.

vid *Princeps*, *Rex*.

MONETA.

Bedencken über die Frage: ob eine Herrschafft ihr Müntz-Regal nach heutiger Manier anrichten, und wohl führen lassen könne, nebst einem Vorschlage, wie mit guten Nutzen Reichs-Thaler zu schlagen d. a. 1677. Inuenitur in *Io. Christ. Lunigii* sel. script. illustr. p. 333-342.

Conf. IENICH. in *suppl. ad Bibl. iur. Lipen. pag. 287.*

GEORG. AGRICOLA de pretio monetae. Basil. 1556. f.

IO. AQVILA de potestate & vtilitate monetae. Col. 1551. Norimb. 1542. 4.

IO.

IO. WOLFGANG. AVR. Diss. de iure monetarum. Bas. 1617. 4.

HENR. BOCERI TRACTATVS de iure monetarum. Francof. 1614. 8.

IAC. BORNITIVS de nummis in republica percutiendis. Hanov. 1608.

Conf. IENICH. *Bibl. iur. real. p. 378.*

IO. HENR. BOCRISIVS de regali monetae, in specie mitra bicorni in Episcopis Germaniae, huius regalis criterio. Lips. 1739. 4.

CHRIST. IO. FEVSTELII Diss. de iure monetandi. Lips. 1740. 4.

Christian Gilberts Theologische Frage, ob Christliche Evangelische Obrigkeiten um ihres eignen Nutzens willen die Münz von Zeit zu Zeiten mit guten Gewissen schlechter und geringer können machen lassen? Magd. 1621. 4.

MELCHIORIS GOLDASTI *ab Haiminsfeld* Catholicon rei monetariae, seu leges generales de rebus numariis & pecuniariis. Francof. 1620. & 1662. 4.

ANTONII HANFMANNI Resolutiones de re monetaria, eiusque summis regalibus. Extant in Conradi *Biermanni*

Iur. Publ. Tom. III. nr. vlt. p. 754. Francf. 1618. 4.

Conf. Bibl. iur. imp. Cap. II. P. XI. §. 12. p. 224.

IOH. KIZELIVS de iure monetarum cum notis Antonii Freudenbergii. Marb. 1632. 4.

IOH. GEORG. KRVLLIVS de regali monetarum iure. Jen. 1667. 4.

GEORGII GVILIELMI KüHLEWEIN Ius monetarum. Lipf. 1664. 4.

Ex Latii iure atque imperii Receſſibus adhibitis in conſilium Horatio aliisque Poetis latinis veteribus, haurire partim, partim illuſtrare ius monetarum auctor ſtuduit.

BARTHOLOM. REVSNERI Diſſ. de monetae natura & requiſitis in genere, eiusque temeratorum poenis. Witt. 1608. 4.

CHRPH. PHIL. RICHTERI Diſp. de iure monetarum. Jen. 1643. 4.

PAVLI FRANCISCI ROMANI Diſſ. de paracharagmo. Lipſ. 1672. 4.

CHRISTIANI GODFRIDI SPRINGSGVTHI Diſſ. de principis circa monetam cura. Witt. 1702. 4.

SAM

SAM. STRYCKII Diss. de temeratoribus iuris monetandi. Hal. 1697. 4. & in EIVSD. Dissertt. Hal. Vol. I. Diss. 15.

MICH. WENDELERI Diss de iure Maiestatis circa monetas. Witt. 4.

Conf. *Bibl. iur. imp. pag. 224.*

MONOPOLIVM.

IAC. BVRCKHARDI Diss. de monopoliis. Basil 1700. 4.

FRID. GERDESII Disp. de monopoliis. Gryphisw. 1671. 4. & in EIVSDEM *Opp. Tom. II. pag. 108-130.*

MICH. FRID. LEDERERI Diss. de monopoliis. Witt. 1672. 4.

IOH. MITZELIVS Regiomonti nulla anni mentione facta *de monopoliis* disputationem edidit.

IOANNIS FLORENTIS RIVINI Progr. an monopolia toleranda sint in rebus publicis. Lips. 1739. 4.

IO. FRIDEM. SCHNEIDERI princeps monopola. Hal. 1708. 4.

GOTTH. SCHüTZE: an monopolia in republica sint toleranda. Witt. 1701. 4.

NICOLAI THILENII Diss. de monopoliis. Gissae 1686. 4.

Est haec dissertatio commentariolus ad Tit. XVIII. Reformationis politicae 1548.

GEORGII WERNERI Diss. de monopoliis. Helmst. 1664. 4.

CASP. ZIEGLERI Diss. de iure constituendi & prohibendi monopolia, & concedendi rescripta moratoria. Witt. 1667. 4.

MORALIA. MORALITAS

v. *actio.*

IOH. CHRPH. BECMANNI doctrina moralis de natura moralium. Francof. ad Viadr. 1679. 4.

IO. CONR. BIRCKENSTOCK Diss. de obligationibus & actionibus, illarum natura, vi, potestate, atque effectu, cum ex placitis iuris ciuilis, tum ex principiis iuris nat. & gentium. Erf. 1735. 4.

GVIL. HIER. BRVCKNERVS de causa morali. Jen. 1678. 4.

IOH. HENR. PHIL. FENNER diss. qua theoria actionum humanarum exhibetur. Sect. I. Gottingae 1750.

Vid.

Vid. noua literaria Gottingensia anni 1750. nr. 33. vbi auctoris ratio philosophandi, iudicium & modestia laudantur.

IOH. CASP. KLEIBERTI Diss. de caussa morali. Lips. 1689. 4.

POLYC. LYSERVS: vnde actionum moralitas dependeat. Lipf. 1678. 4.

TOB. NADLERI Exerc. de actionibus indifferentibus per principium rationati explosis. Alt. 1750. 4.

IOH. ANDR. PLANERI Paradoxa moralia. Witt. 1702. 4.

Inter paradoxa moralia refert auctor sequentia: actio est causa virtutis & virtus est causa actionis: voluntas non est libera: appetitus fertur in incognitum: voluntas appetit malum: voluntas non est mediorum: intellectus & voluntas sunt mouens & motum: actus eliciti sunt imperati: actus vitiosus est peior habitu: virtus non consistit in medio: vitia contra & secundum naturam sunt.

PROFE Exerc. de vinculo cognitionis & actionis. Alton. 1751. 4.

IOH. GEORG. ROESERI diss. de consensu gentium in moralibus. Sedini 1703. 4.

Recensetur in *Nov. Lit. Mar. Balt. 1704. p. 44. sqq.*

IO. SCHELWIG de fonte moralitatis. Lipſ. 1694. 4.

SAM. STRIMESII origines morales, ſeu Diſſertationes aliquot ſelectiores, vera moralium fundamenta complexae. Francof. ad Viadr. 1679. 8.

Recenſum huius opuſculi exhibuit BEYER in *Not. auct. iurid. Spec. III. p. 23. ſqq.*

G. TVRNBVLLI Theſes de morum doctrina, chriſtianaque philoſophia.

Faciunt adpendicem *Elementorum Heineccianorum Iur. Nat. & Gent.* a TVRNBVLLO in anglicam linguam translatorum, ac Londini 1742. 8. editorum.

MATTH. VALVMBIVS de moralitatis primo directiuo. Jen. 1676.

Vid. GLAFEY *Bibl. iur. nat. & gent. p. 370.*

VALENT. VELTHEMII moralitas merae cognitionis. Jen. 1675.

IDEM *l. c.*

IOH. BALTH. WERNHERI diſſ. de apodictica moralium certitudine. Partem facit

facit EIVSD. Dissertationum & Programmatum iur. nat. iunctim editorum Witt. 1721. 8.

Id in hac dissertatione agitur, vt ostendatur, ius naturae indubiis niti demonstrationibus, hoc fere ratiocinio: *produxit me Deus, vt conseruarer, igitur praecepit ea, quae ad hanc conseruationem necessaria sunt, & vetuit, quae eidem repugnant.* Variae praeterea iuris ciuilis decisiones deductis ex principiis iuris naturalis probantur argumentis.

EIVSDEM diss. de moralitate simulationis aulicae. Jen. 1698. 4.

Auctoris sententia est, quoties vita innocentis seruari, aut aliud quod insigne bonum non alia via, quam per dissimulationem veritatis procurari potest, eam nihil turpitudinis continere, sed potius laudem mereri; extra culpam nos constitui, quamuis ex sermone ad alium directo, tertius forsan falsam opinionem concipiat, quia obligatio ex sermone respiciat ius in eo, quocum loquimur, integrum esse principi mentem suam gestibus aut verbis tanquam velo quodam contegere, quoties alter cogitata ipsius noscendi neque perfectum ne-

que imperfectum ius allegare potest; Postquam auctor de iure principis simulandi ministris & hostibus verba fecit, inquirit in officia ministrorum circa simulationes, quae respiciunt vel actiones cum principe, vel ipsorum inter se, cum aliis. In primo casu statuitur abesse debere omnem simulationem, nisi in ea ipsius principis, & hinc reipublicae commodum delitescat; in secundo, exuere licebit simplicem frontem, quoties alicuius interest, verum occultari sine alterius detrimento. Vltimo loco quaedam de vrbanitatis aulicae deliciis proferuntur.

CHRIST. SIGISM. WOLFFII diss. de moralitate anatomes circa animalia viua occupatae. Lips. 1711. 4.

IO. LIBORII ZIMMERMANNI diss. de actionum humanarum moralitate nec non de obligatione iuris, legibusque stricte dictis. Jen. 1728. 4.

MORES vid. *Consuetudo & ceremonia.*

Historia moris ciuilis & aulici 1687. 12.

Auctor perhibetur *Wagenseilius* Conf. *Bibl. iur. imp. Cap. III. Pas. V. §. 15. pag. 297.*

HENR.

HENR. COCCEIVS de iudicio morum. Heidelb. 1679. 4. Et in Exercitt. V. I. nr. 35.

IAC. GERINGII Diss. quantum gentes moribus suis obligentur. Lips. 1716. 4.

Consule huius *Bibl. iur. nat. & gent. Part. I. p. 98.*

AVGVST. LEYSERI diss. de consuetudine. Helmst. 1713. 4. & in *Meditt. ad Pand. Sp. IX. Vol. I. p. 88. sqq.*

Haec disputatio licet maxime iuris ciuilis placita tradat, tamen digna, quo inter iuris naturae scripta locum occupet, cum ex ea iuris scripti prae non scripto praestantiam, infelicitatem rerum publicarum, quae tantum iure non scripto vsae sunt, miseriam denique seculi aurei, quale veteres describunt, discere liceat.

IO. IOACH. SCHOEPFERI diss. de verbis honoris, von Complimentiren. Rost. 1700. 4.

PHIL. RICH. SCHROEDER de iure morum. Regiom. 1719. 4.

CHRIST. THOMASIVS de iudicio seu censura morum. Hal. 1702. & 1723. 4.

In *capite primo*, quo ſtatus controuerſiae figitur, monuit auctor, iudicium morum aptius cenſuram appellari, coërcere facta licita ſed non honeſta, id eſt non decora, neutiquam vero ad iudicium morum cenſuram eccleſiaſticam, quae per ſolam fit increpationem, cenſuram philoſophorum & comoediam pertinere. Quibus praemiſſis ſtatus controuerſiae hunc in modum proponitur: *vtrum reipublicae, potiſſimum chriſtianae, vtile & proficuum ſit, ſi magiſtratus creetur ea potentia inſtructus, vt actiones ciuium indecoras, maxime autem irritamenta turpium & flagitioſarum voluptatum praebentes, lege tamen poenali non notatas, pro lubitu ſuo regulis proceſſus communibus haud obſeruatis, ſed ex ſola conſcientia, nota ſua & cenſura determinet, ac notatos ignominia tali afficiat, quae effectum etiam ciuilem, etſi effectui rei iudicatae imparem, habeat?* atque interiectis in *capite ſecundo* obſeruationibus de cenſoribus romanorum hiſtoricis & politicis, in *capite tertio*, cenſuram morum reipublicae non expedire, rationibus grauiſſimis ab actionibus legum determinationem non recipientibus, a perſonis cenſura notandis, ab ipſis cenſoribus, eorumque numero, a modo, tempore, fine denique cenſuram hanc exercendi petitis concluditur, ac in fine ſcriptio-

nis aliud remedium emendationis idque melius & praeſtantius ſuadetur nempe *bonum exemplum.* Si enim, vt verbis Thomaſii vtamur, principes & optimates virtuoſe viuant, cenſore nullo erit opus; ſi minus, vel mille cenſores nihil proficient.

EIVSD. diſſ. de morum cum iure ſcripto contentione. Hal. 1701. 4.

CHRIST. WILDVOGELII diſſ. de iure manus dextrae. Jen. 1700. & 1714. 4.

MORGANATICA vide *matrimonium.*

MORS: MORTVVS. vid. *defunctus.*

GEORG. EHRENFR. BEHRNAVERI diſſ. de reſurrectione mortuorum ex principiis philoſophicis non demonſtrabili. Lipſ. 1703. 4.

Commemorari ſolet haec diſſertatio in iuris naturae ſcriptis; quo iure quaue iniuria, ex ſumma eius cognoſce, quam ipſis, quoad eius licet, auctoris verbis ſubiiciemus. Non quaeritur in ea, an mortuorum reſurrectio ex ratione, ſeu principiis philoſophicis illuſtrari, vel probabilitate incruſtari; ſed,

an apodictice, tum quoad rem, tum quoad modum demonstrari, hoc est, argumentis probari queat, iis, quibus non possit non ratio assentari? Id quod negatur, ab auctore, quoniam libera Dei decreta a priori demonstrari nequeunt, a posteriori resurrectio probari non potest, ac de eius effectu nullo constat; porro quia philosophus de animae immortalitate certus non est, argumenta pro resurrectione ex lumine rationis, non sunt demonstrantia, imo resurrectio principiis philosophicis repugnat. Ex his namque, quod semel periit, numero idem nunquam redit, a priuatione ad habitum regressus non datur. In parte dissertationis altera refellit auctor argumenta suae contraria sententiae, quae ab homine & totius creatione, hominis appetitu perfectae beatitudinis, testimonio philosophorum, consensu omnium gentium, Dei prouidentia & iustitia, diuina omnipotentia, a seminis, terrae mandati, germinatione, principiorum essentialium positione, plantarum resurrectione, aliisque his similibus deriuari solent.

GOTTFR. BöTTNERI diss. de viuentium erga mortuos obligatione. Lips. 1702. 4.

Capi-

Capita, *primum* de viuentibus, qui mortuis obligantur, *secundum* de iis mortuis quibus viui obligantur, *tertium* de obligatione ipsa, qua mortuis viuentes tenentur, agunt.

EIVSD. diss. de eruditis studiorum intemperie mortem sibi accelerantibus. Lips. 1704. 4.

THOMAS FORSTMANN de trito illo: de mortuis & absentibus non nisi bona. Jen. 1699. 4.

Johann Ludolph Majohls Pflichten bey verstorbenen Menschen aus Gründen der Vernunfft erörtert. Jena 1743. 8.

Vid. die Hamb. Berichte 1743. *p.* 725.

IOH. BVRC. MENCKEN, de officio humanitatis mortuis exhibendo. Lips. 1700. 4.

GOTTFR. OLEARIVS de morte non metuenda. Lips. 1700. 4.

THEOD. IO. QVISTORPII Commentatio de non competente homini vitae necisque iure in semetipsum. Rost. 1742. 4.

IO. GOTTHELFF ROSAE diss. de trito illo: de mortuis non nisi bene. Jen. 1715. 4.

Pro-

Prouerbium hocce, quod ab auctore ita redditur clarius: *de mortuis semper honeste dicendum aut scribendum est*, ad officia iuris naturae non pertinere probatur, ob sublatam cum morte obligationem, quia volenti non fit iniuria, propter veritatis propagationem, necessitatem vitandi praeiudicium, & timiditatis suspicionem, veritatis historicae necessitatem, libertatem iudicandi omnibus hominibus natura concessam, ob exempla denique in sacris literis passim occurentia. Limites igitur iustos huic prouerbio ponere auctor allaborauit.

IOH. SCHMIDII diss. de poena in mortuos. Lipf. 1677. 4.

Describit auctor huius poenae naturam, eiusque iustitiam secundum iuris naturalis praecepta adserit.

SAM. STRYCKII diss. de iure principis circa mortuorum iudicium. Hal. 1694. Dissertt. Vol. I. D. 5.

SAM. FRID. WILLENBERGII diss. mortem non omnia soluere. Ged. 1734. 4.

CHRPH. HENR. ZEIBICHIVS quid liceat in hominum demortuorum corpora. Witt. 1700. 4.

MV-

MVNIMENTVM
vid. *Fortalitium.*

Bedencken von Schädlichkeit der Festungen und dem wieder das Natur- und Völcker-Recht laufenden Gebrauch des Pulvers. Frcff. 1748. 4.

Singulare caput facit in Domini de LOEN scripto: Der Soldat oder Abhandlung von dem Kriegs-Stande aus dem Französischen des Herrn von Loen. Frcff. 1751. 8. *vid. supr. pag. 176.*

NATHANAEL FALCKIVS, an obsessa vrbs extrema pati debeat, si sciat auxilia sibi haud submissum iri? Witt. 1691. 4.

CHRISTIAN ROEHRENSEE de obsidionibus. Witt. 1683. 4.

IO. IOACH. SCHOEPFERVS de officio praefecti castelli ad extrema obligati. Rost. 1702. 4.

Summaria huius diss. exhibentur in *Nov. Lit. Mar. Balth. anni 1702. pag. 6.*

IOH. STRAVCHIVS de retinendae possessionis imperiorum iure belli adquisitorum munimentis, tam romanis quam nostratibus vsurpatis. Jen. 1666. 4.

CONR.

CONR. THEODORICI Discursus de munitionibus & propugnaculis. Gieß. 1608. 4.

IOH. MICH. ZENTGRAVIVS de iure circa obsidionem. Argent. 1709. 4.

MVNDVS.

MARTINVS HASSEN de obligatione hominis naturali ad statuendum hunc mundum omnium possibilium esse optimum. Witt. 1734.

DAVID VOGEL. an creatio mundi ex lumine narurae demonstrari queat. Regiom. 1704. 4.

NATVRA

MATTH. MECKE de officio hominis erga naturam inferiorem. Jen. 1693.

Conf. GLAFEY. *Bibl. iur. nat. & gent. pag.* 371.

NAVFRAGIVM & NAVIGATIO

vid. *Litus*, *mare*.

NECESSITAS.

VALENT. ALBERTI, quid reipublicae in casu necessitatis liceat. Lips. 1669. 4.

IOH.

IOH. CHRPH. ASSVM, telum necesſitatis, paupertatis & impoſſibilitatis. Halae Suev. 1640. 4.

IAC. FRID. BRACHT de iure paupertatis in caſu neceſſitatis. Jen. 1719.

v. GLAFEY. *Bibl. iur. nat. & gent. p. 372.*

Joh. Chriſt. Claproths Verſuch vom Nothrecht oder fauore neceſſitatis.

Extat in EIVS Sammſ. Juriſt. Philoſ. und Crit. Abhandlungen III. Stück. 3. Abh. In hoc opuſculo paragraphus 1218. KOEHLERI Exercitt. iur. nat. ſub examen vocatur, huiusque ſententia ſolide ac modeſte refutatur. Conf. *noua litt. Gotting. anni 1743. p. 326. ſq.*

AHASVERI FRITSCHII praeſidium neceſſitatis contra legem, ſeu de iure neceſſitatis. Jen. 1661. & in EIVSD. *Sylloge var. Tractatt. iur. publ. & priv. Ien. 1666. 4. p. 577-616.*

IOH. CONR. VAN HASSELT diſſ. de extrema neceſſitate. Lugd. Bat. 1729. 4.

PETR. HOMFELD neceſſitas exlex. Jen. 1675. 4.

CHRIST. GOTTFR. IOHNII Diff. de neceſſitate, vel iure quod neceſſitas conſtituit. Argent. 1673. 4.

Si pauca excipias iuris naturalis dogmata, quid *leges humanae* vrgente neceſſitate ſeu publica ſeu priuata, vel iubeant, vel permittant, docet auctor.

IVST. THEODOR. KRAVSSII Diff. de neceſſitate. Alt. 1671. 4.

THEODOR LAVDIEN de canone trito: neceſſitas non habet legem. Reg. 1713.

GLAFEY *l. c. p. 372.*

IOH. MARTIN. LEHMANN de iure neceſſitatis. Lipſ. 1682. 4.

CASP. MATTH. MVLLERI Diſp. de neceſſitate ius in res alienas concedente. Roſt. 1695. 4.

SIM. NIC. ORTHII Diſp. de eo quod iuſtum eſt circa actus quosdam neceſſitatis. Giſſae 1711. 4.

Capite I. generalia thematis principia tractantur. Cap. II. de actibus neceſſitatis circa ius naturale & diuinum reuelatum eſt actum, Cap. III. quid circa quosdam actus neceſſitatis iure gentium obtineat, proponitur. Caput

put denique IV. quosdam necessitatis actus circa ius publicum in Imperio Germanico subiungit, omissis actibus necessitatis ex iure ciuili dependentibus,

MATTH. GEORG. SCHROEDER de casibus extremae necessitatis. Lips. 1715.

HENR. SIVERTZ de nonnullis quae ob necessitatem licita falso iudicantur. Lips. 1696.

GLAFEY *l. c. p. 372.*

IOH. SAM. STRYCKII Diss. de iure necessitatis. Hal. 1712. & 1738. 4.

Facultatem in statu extremae necessitatis contra legem agendi, quam auctor ius necessitatis vocat, in iure diuino & humano fundari auctor in primo capite probauit. Cum vero necessitas licitum reddat, quod illicitum est, multique magno hoc imbecillitatis humanae patrocinio abuti videantur, capite secundo de illicita necessitatis allegatione actum est. Sed non sufficit allegasse, cum non sit iuris, sed facti. Hinc capite vltimo necessitatis probationem auctor persequitur.

CAROL DE VERDVN de necessitate legem non habente. Lugd. Bat. 1740. 4.

PAVLI WAGNERI Tractatio iuridica, qua regula: *necessitas non habet legem*, ex iure naturali, ciuili, & canonico accurate explicatur. Francof. & Lipſ. 1725. 4.

NEVTRALITAS.

Reponſe a la lettre de Mſr. de B. touchant la queſtion, ſi un prince peut en recevoir & proteger un autre, chaſſé par ſes ennemis, ſans faire tort a la neutralité. Lipſ. 1736. 4.

Auctor eſt IOH. GVIL. DE GOEBEL ſi vera eſt MYLII ſententia in *Bibl. anon. & pſeud. P. I. p. 688.*

IOH. ARNDII diſſ. de licita medii loci occupatione. Roſt. 1712. 4.

CHRISTOPH. BESOLDVS de iure foederum. Extat in EIVSD. *Differtt. faſc. I.* Argent. 1623. 4.

IOH. HENR. BOECLERI diſſ. de quiete in turbis, ſeu neutralitate, ad Grotii Lib. III. c. 11. n. 8.

Adiecta eſt auctoris *Commentationi in Hug. Grot. de I. B. & P. Gieſſae 1687. 8. pag. 186-224.* Sed & cum KEMMERICHII diſſertatione *de neutralitate* coniuncta in lucem prodiit

Boe-

Boeclerianum opus sub titulo: *Dilucidationes iuris publici de neutralitate, prouti illa inter gentes liberas atque imprimis inter ordines S. R. I. vsitata est.* Adiecta est praefatio de neutralitatis commodis & incommodis. Jen. 1747. 4. de qua *noua litt. Gotting.* eiusdem anni pag. 287. sq. consuli merentur.

IACOBI CARPOVII Reflexions sur le Droit de la neutralité. a Weimar. 1744. 4.

Diiudicatur hoc programma scholasticum in *Nou. litt. Gotting.* eiusdem anni *pag. 806.* sq.

CHRISTIANI GOTOFREDI FRANCKENSTEINII Dissertatio prior, de his qui neutras in bello partes sequuntur. Lips. 1687. 4.

Quamquam IACOBVS LE BLEV *de foederibus*, IOH. WILH. NEVMAYERVS, ALB. HENR. VOSSENHOELIVS, IOH. HENR. BOECLERVS aliique ante FRANCKENSTEINIVM eandem sibi materiam sumserant pertractandam, eorum tamen laboribus a suo se reuocari instituto auctor passus non est. Boeclerus namque, eo iudice, nihil aliud, quam rem ab antecessoribus dictam, mutatis saltem verbis exhibuit; Neumayerus vero & le Bleu de ar-

gumentis, quibus *neutralitas* suaderi vel dissuaderi soleat, potissimum soliciti fuerunt, quibusnam autem neutras sequi partes concessum sit, quae istorum officia sint, & quid vicissim in eos liceat, leui digito attigerunt. Partitus auctor ita est laborem suum in duas partes, vt in prima, quibusnam liceat aut vtile sit, medios inter bellantes se gerere, & quaenam eorum sint officia, tradatur, in secunda, quae in medios liceant, inuestigetur. Illam haec disputatio complectitur, alteram partem alii loco & tempori auctor destinauerat, quod consilium num exitu gauisum sit, me latet. Caeterum, IACOBVM AVGVSTVM FRANCKENSTEINIVM quoque *de neutralitate* dissertationem Lipsiae publicasse, GLAFEYVS in *Bibl. iur. nat. & gent. p. 372.* & *auctor Bibl. iur. imp. p. 289.* affirmant.

DIET. HERM. KEMMERICHII diss. de neutralitate statuum imperii R. G. in bello imperii, Jen. 1735. 4.

Haec dissertatio, vt supra est monitum, cum Boecleri opusculo iuncta Jen. 1747. 4. recusa est.

IOH. WILH. NEVMAYR von Ramsla von der Neutralität und Assistentz, oder Unpartheylichkeit und Partheylich-

lichkeit in Kriegs-Zeiten. Erf. 1620. Jena 1631. 4.

ALB. HENR. VOSSENHOELEN Diss. de neutralitate. Alt. 1673. 4.

NOMEN.

MATTH. FRID. BECK von Verwandlung des Nahmens. Augsp. 1683. 8.

CAROLI FRID. NVERENBERGERI Tentamen vtilitatis cognominum honorificorum ex sociali hominum natura demonstrandae. Lips. 1748. 4.

NOTORIVM.

FRID. VLR. PESTELII diss. de cauta adplicatione doctrinae de notorio in iure naturae. Rint. 1720. 4.

NOVITAS.

IOH. IAC. LEHMANN de eo quod iustum est circa nouitates. Jen. 1712. 4.

NOXA.

HENR. OTTO MENCKE de aequitate legum romanarum circa animalium noxae deditionem. Lips. 1710. 4.

NVNDINAE.

IOH. GEO. AVERBACHII diff. de nundinis. Erf. 1685. 4.

AHASV. FRITSCHII diff. de regali nundinarum iure. Jen. 1660. 4. & in Syll. var. Tractatt. iur. publ. & priuati. p. 214-372.

HENR. PETR. HABERKORNIVS de nundinis. Giff. 1670. 4.

CHRIST. LYSERI difp. de iure nundinarum. Witt. 1654. 4.

IOH. IAC. A RYSSEL Diff. de nundinis. Erf. 1692. 4.

GOTTFR. SCHNEIDER de nundinis. Witt. 1649. 4.

IOH. THOMAE diff. de nundinis. Jenae 1650. 4. & cum *Ryffeliana* recufa. Hal. 1724. 4.

vid. IENICH. Bibl. Lipen. iur. p. 398.

NVPTIAE vid. *matrimonium*.

FRID. ALB. AEPINI diff. de focietatis nuptialis in ftatu integritatis neceffitate. Roft. 1701. 4.

HENR. SIGISM. MARQVART de nuptiis illuftrium perfonarum. Jen. 1691.

PHIL.

PHIL. SAVRINI diss. de nuptiis consobrinorum. Lugd. Bat. 1731. 4.

O.

OBEDIENTIA vid. *obsequium.*

IOH. KLEINII diss. de inobedientia impuni. Rost. 1700. 4. & in eiusdem Dissertt. acad. p. 1273 - 1420.

Recensetur haec dissertatio in Nov. Litt. Mar. Balth. anni 1700. pag. 326. sqq. cuius auctor *Herm. Henr. a Dorne* perhibetur in MOLLERI *Cimbr. litt. Tom. I. p. 140.*

IOH. PHI. PALTHENII Progr. de obedientia passiua. Gryph. 1709. 4.

OBLIGATIO vide: *collisio* & *officium.*

IOH. VAN ALPHEN de causis obligationum. Lugd. Bat. 1675. 4.

IAC. ADELVNG diss. de verae obligationis natura & vsu. Jen. 1727. 4.

Natura auctori est id, quod in re quadam deprehendimus inesse, vt tamen neque eius sit proprietas, neque eidem accidat. Obligatio vero est qualitas moralis, qua voluntas imperio alterius subiecta, per ius illius

imperandi, legesque ferendi, quod necessario postulat obsequium, efficacius adstricta est, vt hac ratione illud facilius agat, omittatque, quod lex praescripsit agendum, aut intermittendum, atque sic ipsius legis prouehat finem. In voluntate nostra versatur obligatio, cadens caeterum in homines tantum, non etiam bruta; cuius obligationis forma est, quod voluntas efficacius adstricta sit per ius alterius imperandi, legesque ferendi, quod necessario postulat obsequium. Proximus obligationis finis est adcurata legis obseruatio; lex vero nos ad eas tantum obligat actiones, quae a voluntatis libertate suscipiuntur. Quibus ex principiis eliciuntur conclusiones sequentes: in Deum nulla cadit obligatio: omnis summorum imperantium obligatio est a Deo, adeoque illi legibus humanis non obligantur: non possumus ipsi nobis hanc imponere necessitatem, neque aequalis obligare potest aequalem: in consiliis nulla est vis obligandi.

IO. VOLK. BECHMANNI Disp. de obligationibus. Jenae 1655. 4.

Fontes ac diuisiones obligationis, quas ius romanum aperit, in hac dissertatione explicantur.

EIVSD.

EIVSD. de obligationum confusione & resuscitatione. Ibidem 1664. 4.

IDEM de obligatione impuberis. Ibidem 1676. 4.

Praemissa verborum significatione, obligationes impuberum ex contractibus atque delictis, secundum Quiritium maxime placita, exhibentur.

FRID. BEHMERI vsus philosophiae circa emendandam iurisprudentiam in specimine singulari de accurata obligationis definitione. Berol. 1742. 4.

Haud magnifice de hoc specimine sentit SENICHEN in *Supplem. ad* Bibl. iurid. Lipen. pag. 303, Recensum eius exhibent *Noua litt. Gotting.* eius anni *pag. 239. sq.*

HENR. BODINI diss. de obligatione forensi iuris diuini. Hal. 1696. 4.

FRANC. IVL. CHOPII Philosophia iuris de potestate ac obligatione. Lips. 1650. 4.

CAR. MATTH. DAEGENERI diss. de naturali impuberum obligatione. Lips. 1721. 4.

IO. EICHELIVS de iure quo naturaliter liberi & parentes sibi inuicem obligantur. Helmst. 1655. 4.

IDEM

IDEM de confusione obligationum. Ibid. 1671. 4.

IOH. ANDR. FROMMANNI diff. de obligatione naturali. Tub. 1676. 4. & in El. Differtt. n. X.

CAR. GOESSELII diff. de obligationum collisione. Traj. 1718. 4.

NIC. HIER. GVNDLINGII Philosophia JCtorum veterum de obligatione in diem sub examen vocata, extat in *Gundlingianis* P. VI. nr. III. pag. 47 - 61.

GEORGII REICHARDI HAMMERI diff. de obligatione ex iure pietatis. Altd. 1674. 4.

HENR. HILDEBRAND de obligatione forensium ex iure statutario. Altd. 1698. 4.

AD. FRID. HOFFMANNI diff. de iurium & obligationum collisione. Hal. 1728. 4.

IO. IAC. KOLBIVS de obligatione parentum erga liberos. Marp. 1698. 4.

CHRISTOPHORI KREMBERGKII disp. de obligationibus in genere. Witt. 1620. 4.

SIM. HENR. MVSAEI disp. de obligatione perfecta. Kil. 1708. 4.

HENR. NEVENHAN de obligationibus in genere. Jen. 1622. 4.

IOACH.

IOACH. ERNESTI PFEIFFERI diss. de obligatione hominis ad imitationem Dei, rationis & scripturae consensu firmata. Jen. 1738. 4.

FERD. REBELLVS de obligationibus iustitiae, religionis, & charitatis. Lond. 1508.

Conf. IENICH. *Bibl. iurid. Lipen. pag. 401.*

CAR. OTTON. RECHENBERGII Diss. de remissione obligationis & officii von Erlassung der Pflicht. Lips. 1726. 4.

Natura, quam auctor praestabilivit, & ordo obligationum volunt, vt durante adhuc obligatione aut officio, actus illi contrarius saluo iure haud suscipi queat. Igitur si quando actus eiusmodi obligationi contrarius ab obligato sit subeundus, quod vel publica omnium salus, vel priuata eius & vera vtilitas eundem efflagitet, tamdiu susceptio illius erit suspendenda, quamdiu ius obligantis obstat, nec remissio obligationis ab eodem conceditur. Contra vero, vbi ius obligantis non obstat, vel quod desit in obligatione legali imperium, vel quod impossibilitas quaedam physica vel moralis monstret, nullum ius obligandi adesse, nec remissio obligationis ab obligante

soli-

ſolicite procuranda, aut actus ante remiſſionem obtentam celebratus pro iniuſto aut inualido habendus erit. Quae principia ab auctore in §. IX. prolata ſponte veluti ſua in has abeunt regulas: *actus obligationi contrarius ante relaxationem eius ſuſcipi nequit: qui vero obligationi contrarius non eſt, abſolutione ſeu relaxatione non indiget.* Quamobrem in genere remiſſionem obligationis & officii toties ſuperuacaneam circa actum peragendum exiſtimat auctor, quoties 1) vel nulla adeſt obligatio, 2) vel quae adfuit, expirauit, vel 3) quae adhuc adeſt, ad actum, qui contrarius videri poſſet, non pertingit. Ad has igitur regulas tanquam lapidem lydium reuocari quaeſtionem de officii relaxatione ſemper oportere ſuadet auctor, ſuamque ſententiam notiſſimis in iure exemplis, quibus illa relaxatio vrgeri ſolet, perluſtrat, quae docent, ſaepe, ſed male, in foro relaxationem exigi ſuperuacaneam, atque negligi neceſſariam. Haec diſputatio eo enixius commendanda eſt, quo difficilior & intricatior materia eſt, quo altiores vulgi praeiudicia radices egerunt, & quo minus omnibus, quae hac de re incidere quaeſtionibus ſoluendis pares eſſe videntur leges poſitiuae, quo denique magis generalis doctrina obligationis ex vniuerſali

iurisprudentia, quam particulari explicanda est. Conferenda praecipue hic sunt, quae auctor in §. XXVIII. sapienter monuit.

CHRISTOPH. ANDR. REMERI Tractatus de vero ex iure romano, statui Germaniae attemperato obligationum valore, qui naturam & fundamenta obligationis iuxta Iuris naturalis ductum plene exhibet, ex his Romanorum dispositiones in hac materia aestimat, quousque autonomia status earum receptionem ad nostra iudicia, velut normam, transtulit, ex Romana & Germanica historia expendit, & integrae materiae indolem a vulgaribus erroribus ex obsoleto iure & tricis romanis natis, purgatam cum auctoris diss. inaugurali *sectione prima* repraesentat, *sectione secunda* adplicationem huius sententiae exemplis contractuum XXII. capitibus illustrat, simulque in quo statutum Hamburgicum a iure Romano in his materiis abit, cum locuplete indice demonstrat, Hamb. 1714. & 1731. 4.

Recensum huius voluminis vide in den aufrichtigen und unpartheyischen Gedancken über die Journale L. I. P. XI. adde MOLLERVM Cimbr. litt. Tom. II. p. 713.

HEN-

HENNINGII RENNEMANNI Commentatio de iure obligationum circa conventiones. Erf. 1658. 4.

CASP. A RHEDEN de causa obligandi primoque modo cognoscendi ius naturae. Bremae 1715. 4.

GOTTFR. WEICHARD. RING de acquisitione obligationis ex promissione alterius nomine nostro a tertio acceptata iuri naturae contraria. Franc. ad Viadr. 1727. 4.

IOH. EBERH. RöSLER de obligatione. Tubing. 1717. 4.

HENR. SARTORIVS de obligationibus imperfectis. Marp. 1629. 4.

HENR. SCHMERHEM de obligationibus earumque causis in genere. Helm. 1631. 4.

HENR. MELCHIOR SCHüTTEN de collisione obligationum. Erf. 1742. 4.

ANT. SCHVLTINGII diss. de naturali obligatione. Lugd. Bat. 1683. 4.

BERNH. SCHVLZII diss. de obligationibus in genere. Rint. 1661. 4.

HENR. ERNEST. SEEBACH fontes obligationum principales. Witt. 1705. 4.

IO. PHIL. SLEVOGTIVS de obligatione naturali ex conuentione turpi. Jen. 1681. 4.

CHRPH. STAENDER de obligatione possibili ad rem impossibilem. Jen. 1686.

GOTTFR. STRAVSSII diss. de obligatione mere ciuili. Witt. 1673. 4.

EIVSD. diss. de obligatione subditorum erga principem. Ibid. 1668. 4.

CONR. GVIL. STRECKER de vera & genuina indole obligationum in genere. Erf. 1728. 4.

GEORG. ADAM STRVV de natura obligationum. Jen. 1659. 4.

IOH. SAM. STRYCKII diss. de obligatione antidorali. Hal. 1703. 4.

CHRIST. THOMASII philosophia iuris in doctrina de obligationibus & actionibus ostensa. Lips. 1682. 4.

GOTTL. SAM. TREVERI Progr. de Commento obligationis perfectae quasi ex contractu. Gottingae 1740. 4.

IOH. WOLFG. TRIER de conflictu obligationum. Francf. ad Viadr. 1739. 4.

IOH. BALTH. WERNHER de modo obligationem hominum qua talium mu-

tuam scientifice demonstrandi. Lipf. 1666. 4. & inter Differtt. iur. nat. Witt. 1721. 8. Diff 2.

Ex principio iuris naturae primo sequentia eius praecepta demonstrare laborauit auctor: quemuis hominem, vt aeque hominem, seu tanquam naturaliter tibi aequalem tracta: promissa alteri animo te obligandi facta, fideliter exple: obligationi, quam tibi incumbere sentis, satisfacito, quamuis in foro ciuili non adigaris: damnum alteri datum resarcito: pacta cum hostibus inita princeps seruato: imperans iuxta leges fundamentales, si quae adsunt, potestatem exerceto: quae, lege haud iniqua, a superiori iniuncta sunt, impigre exequitor: homini non nisi actiones humanae qua tales, seu quatenus ab eius voluntate dependent, imputantur: promissis, quatenus dolo elicitae sunt, nemo stare tenetur.

EIVSD. diss. de auctoritate iuris ciuilis circa obligationes naturales. Witt. 1701. & in *Differtt. Wernherianis iur. nat. nr. 13.*

Singularem hoc opusculum meretur laudem commendationemque. Igitur quid praestiterit auctor paucis indicandum. Nimirum, quae sit ratio iuris ciuilis ad ius naturae

turae ex indole iuris praetorii ostenditur, & quo sensu dicatur ius ciuile a praetore corrigi vel suppleri. In definienda iuris positiui circa naturale auctoritate monetur, imprimis expediendam esse ciuitatum humanaeque potestatis originem, vbi simul refellitur eorum sententia, qui illam e naturali ordine repetunt, ac docetur, neque simplicem neque compositam aliquam societatem intelligi citra pactum posse; exploditur quoque opinio originem ciuitatum ad naturam referentium, potiusque euincitur, homines in ciuitatem coiisse, vt contra mutuas inuasiones se munirent. Ad hunc finem obtinendum duo necessaria fuerunt, summa scilicet potestas, & voluntatum consensio. Enarrantur deinde pacta, quibus ciuitates coaluere, illud vero pactum, quo vni vel pluribus summa committitur potestas, adcuratius explicatur, atque adseritur, obiectum eiusdem excludere actiones extra ciuitatis administrationem susceptas, quo ex principio concludit auctor, peccata imperantium subditis non recte imputari. Quibus pertractatis omnibus variae euoluuntur quaestiones & grauitate sua, & vtilitate insignes, veluti: *an lex ciuilis iuri naturae repugnare queat?* quam negat Hobbesius, cuius tamen sententiae absurditas ostenditur,

& exempla legum ciuilium cum iure naturali pugnantium afferuntur. *Num legislator sit obstrictus, ad omnibus legibus naturalibus praesidium addendum?* quae negatur quaestio, subiecta permissionis in foro ciuili indolis explicatione. Caeterum, negat auctor, legislatorem humanum efficere posse, vt obligatio naturalis plane cesset; qua occasione diuisio obligationis in naturalem & ciuilem, illiusque vlterior diuisio in perfectam & imperfectam proponitur, ac praesertim ea, quae ex beneficiis oritur, contra Grotium expenditur. Heredem non esse obstrictum, vt non detracta quarta falcidia, aut trebellianica, praestet legata & hereditatem eiusue partem restituat auctor contendit. Eodem tractat modo argumentum de hereditate ex testamento non rite confecto alii restituenda, ostenditque, frustra fingi obligationem naturalem, quae conscientiam non constringat. Postea orationem conuertit suam ad eas iuris naturalis obligationes, quae remissiores in foro ciuili effectus producunt, quorum quosdam recenset, ac vltimo loco de obligatione ex pacto nudo resultante verba facit. Dein ad obligationem, quae mixta dicitur, explicandam se accingit, quam non nisi praesumta aequitate aliquando niti, ostendit, eiusque

iusque exempla enarrat. In quaestione, vtrum in definiendis transferendi dominii modis a iure naturali abeat ciuile? euincere studet auctor, naturaliter sine traditione transire dominium posse, contra Pufendorfium Vinniumque. Pari modo contra Vffelmannum ex principiis iuris naturae vanitatem promissionis vi metuque extortae defendit, e contrario vero in materia contractuum innominatorum iura naturalia & ciuilia amice conspirare propugnat. Portum laboris sui prospiciens auctor, paucis de obligatione ex delictis oriunda interiectis vltimo loco obligationes mere ciuiles expendit, id maxime agens, vt demonstret, nullam eiusmodi obligationem citra aequitatem naturalem dari, rationemque reddat, cur aliquando ex negotiis naturaliter actionem leges ciuiles concedant, quae deinde per exceptionem praetoriam euertantur.

IOH. ORTW. WESTENBERGII Dissertationes IX. de caussis obligationum. Colon. 1704. 8. & in Opp. Hannov. & Lüneb. 1746. in 4. ab Amplissimo I. H. IVNGIO editis. Tom. I. in append. p. 59.

Harum dissertationum prima huc in primis pertinet.

SAM. FRID. WILLENBERG de obligatione alternatiua. Ged. 1731. 4.

POLYC. WIRTHII diff. de obligationibus in genere. Lipf. 1653. 4.

CASP. ZIEGLERVS de obligatione in genere. Witt 1678. 4.

OBSEQVIVM vid. *obedientia.*

IOH. CHRPH. BECMANNI diff. de obfequii exfuperantia. Francof. ad Viadr. 1679. 4.

HENR. BODINI diff. de obfequio militum in defendendo praefidio. Hal. 1701. 4.

IOH. LVD. FABRICIVS de limitibus obfequii erga homines. Heidelb. 1681.

vid. GLAFEY *Bibl. iur. nat. & gent. p. 374.*

AVGVSTINI LEYSERI difp. de obfequio maritali. Witt. 1741. 4. relata inter *Meditationes ad Pandectas.* fpeciminis 666. locum tenens. Vol. X. p. 749-802.

Tranftulit quidam, quem LEYSERVS amicum illuftrem vocat, hanc difputationem in vernaculam linguam. Qui antequam ederet, cum Leyfero per litteras difputauit, quomodo vox, *obfequium* germanice verti oporteret. Ille vocem : Gehorfam pofuerat, quam hic admittere noluit, ob ratio-

nes,

nes, quas amico aperuit sequentibus verbis: Es bleibet fest bey mir gesetzet, daß obsequium nicht durch Gehorsam gegeben werden müsse. Gehorsam drücket alzuviel, und mehr, als ich von dem Manne fordere, aus. Ich setze zwar das obsequium maritale dem obsequio vxorio entgegen, aber nicht e diametro, sondern etwas schräge, wie es sich bey ungleichen Correlatis gebühret, ungefehr auf die Art, wie den fidem zwischen dem Lehn-Herrn und dem Lehn-Manne. Tandem conuenerunt de hoc titulo: von der Schuldigkeit der Ehemänner, ihren Frauen zu folgen, quo praefixo prodiit versio ex repetita praelectione. Witt. 1751. 4. Conf. ipse LEYSERVS l. c. p. 749. & auctor versionis in *praefatione*. Propositiones, quas *Leyserus* tuitus est, ius diuinum, seu naturale seu positiuum ingredientes, sunt hae: ius diuinum scriptum maritum pium & sapientem prudenti vxori obsequi iubet. Maritus nequit pacto se potestate maritali abdicare, nedum illam in vxorem transferre; pacta tamen, quae potestatem maritalem limitibus, quamuis arctissimis, circumscribunt, licent. Durante matrimonio conditio personarum mutari, & propter hanc accidere potest, vt mariti potestas imminuatur, vt, si vxor principatum, vel regnum adipisca-

tur, quae tamen rerum mutatio vxorem ab obſequio & officiis, quae marito naturaliter debentur, non liberat. Maritum ſtupidum ipſa natura imperio domeſtico priuat, ac vxori prudentiori ſubiicit. Mulier maritum ſtupidum & negotiis imparem nacta, *Abigailem* imitari, ignaro, quin & inuito illo, curam rerum domeſticarum gerere, & maritum, vt ſibi obſequatur, bonis modis inducere, ſicque ruinam imminentem auertere debet. Non peccant mariti, qui etiam in publicis negotiis, vxorum prudentibus conſiliis obſequuntur.

NIC. CHRPH. LYNKERI diſſ. de religione obſequii. Jen. 1682. 4.

ACHAT. CHRIST. RANGERI diſſ. de obſequiis parentibus & patronis praeſtandis. Regiom. 1687. 4.

IOH. SAM. STRYCKIVS de obſequii remiſſione. Hal. 1696. 4.

OBSERVANTIA.

IOH. GVIL. DE GOEBEL de obſeruantia gentium. Helmſt. 1732. 4.

OBSES & OBSIDIO vid. *munimenta*.

IACOBI LE BLEV diſſ. de obſidibus & in eos iure. Gieſ. 1663. 4.

IO,

IO. BRIESMANNVS de iure obſidum. Witt. 1670. 4.

CHRPH. LVD. CRELLIVS de iure obſidum inuitorum & citra conuentionem cum aduerſa parte captorum atque retentorum, ex legibus romanis, gentium & S. R. I. publicis. Witt. 1734. 4.

NATHANAEL FALCK an obſeſſa vrbs extrema pati debeat, ſi ſciat auxilia ſibi haud ſubmiſſum iri? Witt. 1691. 4.

IVL. FERRETVS de obſidione locorum & eorum neceſſaria defenſione. Extat in Tr. de re militari. Venet. 1575. f.

IENICH. *Bibl. iur. Lipen. pag. 404.*

HENR. LIEDERT de obſidibus publice datis Lipſ. 1696. 4.

ELIAE LVZAC, *Eliae filii* Disquiſitio politico-moralis: num ciuis innocens irae hoſtis, longe potentioris, iuſte permitti poſſit, vt excidium totius ciuitatis euitetur, Lugd. Bat. 1749. 8.

Enarratis in capite primo variis de origine ciuitatum doctorum ſententiis, varias quoque autorum de quaeſtione, quam tractat, opiniones recenſet diiudicatque in capite ſecundo; quibus in tertio capite ſuam addit

auctor, quae est, ius naturae non pati, interitu ciuis insontis liberari ciuitatem ab imminenti excidio, vt hosti potentiori satisfiat. Auctor optimos iuris naturae scriptores, Grotium scilicet Pufendorfium, Zieglerum, Treuerum, Barbeyracium, Wolffium, Carmichaëlem, Cocceium, aliosque diligenter legit, & prudenter eorum dogmatibus in hoc opusculo mox adstitit, mox contradixit.

IOH. VLR. PREGIZERVS de obside belli & pacis. Tub. 1690. 4.

CHRIST. ROEHRENSEE de obsidionibus. Witt. 1683. 4.

IO. SCHILTERVS de iure & statu obsidum. Rudolst. 1664. 8. & Jenae 1673. 4.

IO. IOACH. SCHOEPFER de officio praefecti castelli ad extrema obligati. Rost. 1701. 4.

IOH. MICH. ZENTGRAF de iure circa obsidionem. Argent. 1709. 4.

OCCVPATIO vid. *praeda* & *bellum* & *venatio.*

IOANNES ARNDIVS licitam esse medii loci occupationem. Rost. 1712. 4.

ADR.

ADR. BEIERI diss. de occupatione & venatione ferarum. Ien. 1691. 4.

MOSIS VAN DEN BROECK diss. de occupatione. Lugd. Bat. 1696. 4.

IOH. ADAM BRVNLEGER de occupatione bellica. Argent. 1702. 4.

CONRADI DIETERICI Discours von Krieges-Raub und Beuten. 1632. 1634. 12. & 1665. 4.

Conf. Bibl. iur. imp. pag. 283.

IOH. HENR. FELZ de occupatione in genere. Argent. 1702. 4.

MICH. GRASSVS de eo quod iustum est circa pabulatorias excursiones militum, vulgo *Fouragiren*. Tub. 1698. & 1715. 4.

IDEM de eo quod iustum est circa recuperationem bellicam. Ibid. 1688. 4.

IO. ZACH. HARTMANNVS de occupatione bellica adquirendi dominium non modo. Kil. 1730. 4.

MARTIN HASSEN de iustis imminentem hostem occupandi caussis. Witt. 1711. 4.

GOTTL. KVPFENDER diss. temperamentum vastationis bellicae. Witteb. 1677. 4.

vid. Bibl. iur. imp. pag. 283.

IOH. GEO. KVLPISIVS de priuatis in hostem excursionibus. Argent. 1686. 4.

AVG,

AVG. LEYSERI Diss. de iure priuatorum circa occupationem. Helmst. 1727. 4. & *in Meditt. ad Pand. Spec. 439. Vol. VII. p. 1.*

Explosa occupationis consueta definitione, aliam substituit, *actum* nempe *per quem res nullius vel hostilis in potestatem nostram redigitur, seu iuris nostri efficitur, vt de ea, quod lubet, statuere, & commoda ex illa percipere liceat.* Quam definitionem & iuri naturali & ciuili consentaneam esse putat, ac inde concludit, ad occupationem, nec animum, nec visionem, nec verba, nec signa sufficere; rem nullius, ad quam occupandam duo, licet socii, concurrunt, non fieri communem, sed cedere vero occupanti: occupationem rerum immobilium incultarum priuatis adhuc hodie patere, nec principem in eas dominium habere; sed imperium saltem, cui tamen si occupans hoc inuertere intendat, crimen laesae maiestatis committi.

NIC. REVSNERVS de occupatione bellica. Jen. 1595. 4.

GOTTFR. WEIGHARDI RINGII diss. de originaria dominii adquisitione per occupationem. Francof. ad Viadr. 1740. 4.

ER-

ERNESTI FRIDERICI SCHROETERI Diff. de occupationibus. Jenae 1669. 4.

De occupatione in genere, ac speciatim de venatione vt & de violenta seu depraedatione bellica, ac inuentione varia tradit auctor lectu haud indigna.

DAVID. STAVINSKY de iure occupandi res hostiles. Regiom. 1707. 4.

IAC. STYPMANNVS de praeda bellica. Stralsundiae 1640. 4.

CHRIST. WILDVOGEL de praeda militari. Jen. 1713. 4.

OCCVLTA.

IOH. IAC. REINHARDI diff. de obligatione ad reuelanda occulta. Hal. 1734. 4.

OCVLVS.

HENR. GIESSMANN de recto oculorum in corpore humano vsu. Lipf. 1711.

GLAFEY *Bibl. iur. nat. & gent. pag. 375.*

IOH. CHRISTO. SALIG de eo, quod iustum est circa oculos. Lipf. 1724. 4.

ODIVM.

AHASV. FRITSCHII diff. de odio & contemtu sui. Jen. 1670. 4.

M.

M. KLINGENBERGII diss. de odio & amore sui. 1741.

IO. GEO. SIMONIS disp. de odio. Jen. 1668. 4. & in EIVSD. Praesid. acad. Tom. II. pag. 297-371.

OFFICIA.

Einleitung zu den Pflichten aller Menschen, so in der bürgerlichen Gesellschafft nach dem Recht erfordert werden. Leipz. 1721. 4.

AMBROSII *Episcopi Mediolanensis* Libri III. de officiis. Basil. 1567. fol.

Ciceronem voluit ad theologiam traducere moralem, assumto etiam, velut in aemulationem, officiorum nomine, aliisque sententiis Tullianis, quibus cum scriptura sacra permixtis, talia describit officia, qualia a christianis exigi poterant, quaeque longe sublimiora comprehendant, ex diuina videlicet reuelatione hausta, atque ad vitam perennis gloriae pertinentia. VINHOLD.

IOH. BOCRISII ius naturae Rabbinorum de officiis. Jen. 1714. 4.

FRID. CHRPH. BVCHER de officio hominis morali. Ged. 1681.

EIVSD. Concursus Dei ad officia moralia. Ibid. eod.

Glafey. *l. c. pag. 375.*

MAVRI CORDATI WALLACHIAE *principis* liber de officiis; graece & latine. Lipſ. 1722. 4.

Habemus etiam huius libri verſionem vernaculam: Kurzgefaſte Moral, das iſt, ein Buch von tugendlicher Aufführung, geſchrieben von den preißwürdigſt regierenden Fürſten und Herrn, Herrn Ioh. Nic. Alexander Maurocordato de Sarlati, nach dem griechiſchen verdeutſcht, durch Johann Balthaſar Bernhold. Onolzb. 1740. 8.

Deſcribitur & laudatur hoc opus excellens in *Nou. litt. Gotting. 1741. p. 164. ſq.*

GEORGII ENGELBRECHTI Diſſ. de coniunctione officiorum, von Mannigfaltigung der Dienſte. Helmſt. 1682. 4.

AHASV. FRITSCHII Gebühr eines Regenten, Raths, Hoffmanns, Richters, Advocaten, Predigers, Präceptoris, Studenten, Medici, Kauffmanns, Hausvaters, Unterthanen, Soldaten, Knechts. Rudolſt. 1666. 12.

GOEZ-

IO. CHRIST. GOEZZII diss. de officiorum & legum exceptionibus in casu collisionis. Gottingae 1741. 4.

GOTTFR. NIC. ITTIGIVS de officii in fauorem tertii resignatione. Lips. 1678. 4.

ADAM KELLERI de officiis iuridicopoliticis libri III. Constantiae 1608. 4.

DAN. GOTTL. METZLERI diss. de officio hominis, quod aliis debet, ratione summae ipsorum felicitatis habita, ex principiis rationis deducta. Lips. 1713. 4.

Caput primum de principiis obligationis ad hoc officium agit, vbi ostenditur, dari summam hominis felicitatem, eamque consistere in perfectione intellectus & voluntatis per obiectum conuenientissimum & praestantissimum, nempe in coniunctione cum Deo. Ad hanc perueniendi medium esse cognitionem Dei; rationis subsidia pro ratione hominum praesenti corrupta non sufficere, Deum tamen hominibus pleniori lumine viam ad illam demonstrare. Ex amore erga Deum fluere obligationem aliorum felicitatem summam promouendi. In capite secundo de natura & indole huius officii agitur. Est nimirum hoc officium ex amore in Deum, & hinc fluente amore erga naturae socios procedens, quo homo ad summum

mum bonum tendens, vel eiusdem iam particeps ſtudia ſua in eo ponit, vt alios ad eundem finem a Deo conditos, eiusdem felicitatis per adminicula rectae rationi convenientia participes reddat. Id officium, quod praeſtatur vel inſtitutione, vel exemplis.

PETR. MVLLERI ſpicilegium in *Io. Caſam* de officiis inter potentiores & tenuiores amicos. Northuſae 1669. 12.

IENICH *Bibl. iurid. Lipen. p. 406.*

GEORG. HENR. RIBOVII diſſ. de omnipraeſentia Dei, indeque fluentibus officiis moralibus. Gotting. 1741. 4.

RODERICI Tractatus theologico-politicus de officiis hominum circa ius naturae. Lund. Scanor. 1685. 8.

Conſule BEYERI *Notit. auctor. iurid.* Sp. III. p. 32. ſqq.

ROB. SCHARROCKIVS de officiis ſecundum ius naturae. Goth. 1667. 12.

EBERH. SCHEWELINGII officium pietatis. Bremae 1704.

GLAFEY *l. c. pag. 375.*

CHRIST. GEO. SCHüSLERI Diſſ. de officiis hominis erga ſe ipſum, Hal. 1720. 4.

IO. PHIL. SLEVOGTII diss. de officiis. Jenae 1690. 4.

IAC. THOMASII diss. de officio hominis circa notitiam futurorum contingentium. Lips. 1664 4.

GOTTL. GER. TITII diss. de officio sermocinantium. Lips. 1695. 4.

IOH. BALTH. WERNHERI diss. de principiis officiorum humanorum internis. Lips. 1699. 4.

Consilium & electio sunt principia officiorum humanorum interna. Consilium inquit intellectum, electio voluntatem. Intellectus se per tres potissimum facultates exerit, puta, *apprehensiuam*, *ratiocinatiuam* seu *argumentatiuam* & *repraesentatiuam*. ad *primam* facultatem pertinet, quicquid circa obiecta intellectui se primum affert: ad *secundam* non pertinent res necessariae, aut a mera fortuna pendentes, nec præteritæ nec prorsus alienae. Iudicium intellectus de actionis obuenientis *conuenientia* aut *disconuenientia* cum lege, nomine conscientiae venit, quae est vel certa, vel probabilis, vel dubia, vel scrupulosa. Tertia facultas intellectus repraesentatiua est, per quam is obiecta apprehensa & diiudicata voluntati sistit, & repraesentat. Alterum

terum actionum humanarum principium est voluntas, quae abit in tres facultates, *determinantem*, *eligentem*, & *imperantem*. Ex his demum principiis actio moralis profluit, quorum impedimenta in fine dissertationis enumerantur.

HENR. LVD. WERNHERI diss. de officiis quae iure imperfecto debentur. Lips. 1713. 4.

Jus hic denotat qualitatem moralem ad accipiendum aliquid vel exigendum. Jus imperfectum est qualitas moralis, secundum quam idonei sumus ad recipiendum quid ab altero, non quidem vt ab inuito id possit extorqueri, nisi forte vrgente necessitate, sed ita tamen, vt alter idem ex virtute aliqua morali praestare teneatur. Officia iure imperfecto debita sunt, quae conscientiam tantum stringunt, & solo pudore ac reuerentia numinis constant. In libertate naturali officiorum iure imperfecto debitorum causa est disparitas praeceptorum, quorum alia ad essentiam, alia ad vtilitatem & commoditatem societatis faciunt; verum in ciuitatibus causae sunt leges ciuiles actiones dantes vel non dantes. Horum officiorum quaedam vocantur humanitas, scilicet nullo cum labore coniuncta, quaedam beneficia,

id est, quae cum impensa & opera laboriosa praestantur. Haec qui denegat, non quidem iniustus, sed inhumanus vocatur. Nonnunquam euenire solet, vt officia, quae alter imperfecte debebat, iure perfecto, & per vim extorqueantur; quoties videlicet extrema, & ineluctabilis accedit necessitas. Medium violentae exactionis in statu naturali bellum est, in ciuili magistratus imploratio. Deo ex iure imperfecto nil debetur, nec ille nobis imperfecte obligatur, sed purae gratiae ac benignitati ipsius omnia tribuenda sunt.

ARNOLD. WESENFELD de iniuria hominis in se quoad animam & dignitatem. Francof. 1691.

GLAFEY *l. c. pag. 375.*

ALBERTVS WILLEBRAND de venditionibus officiorum. Rost. 1693. 4.

SAM. FRID. WILLENBERGII diss. de diuina ad officia ciuitatis secularia vocatione. Gedani 1730. & recusa 1734. 4.

ONERA vid. *collecta, contributiones, tributa, vectigalia.*

OPPIGNORATIO.

NIC. HIER. GVNDLINGII diss. de iure oppignorati territorii secundum ius gen-

gentium & teutonicum. Hal. 1706. & in EIVSD. Exercitt. acad. T. I. pag. 31-96. recusa prostabat. Lipsf. & Vitemb. 1741. 4.

Conspectus operis §. 1. & 2. securitatis gratia constituuntur pignora §. 6. Definitio pignoris §. 7. Pignus constituunt domini §. 8. Dominii natura in alienatione consistit §. 11. An imperia alienari & oppignorari possint §. 12. sqq. Grotii doctrina de regno patrimoniali & vsufructuario explicatur §. 15. sq. Hornii obiectiones soluuntur & Grotius defenditur. §. 17. Hottomannus refutatur. §. 18. Patrimonialia regna licite quouis casu alienantur §. 19. aliud in vsufructuariis §. 20. In iis dominia distinguenda a rebus principi propriis §. 21. sq. In vsufructuariis alienatio quando procedat. §. 23. De casu necessitatis differitur §. 24. sqq. & dicta exemplis e Gallia illustrantur §. 28. Huberius refutatur §. 29. Schombergii exceptio; quod metus caula, eliditur §. 31. sqq. In Aristocratiis quis alienet & pignoret. §. 35. sqq. In democratiis quis. §. 42. Adplicatio horum in regnis quandoque difficilis. §. 43. Conringii & Strauchii de regno Germanico lites §. 44. Quid obtinuerit Carolingorum Imperatorum & Saxonum temporibus. §. 45. Quid Sueuorum §. 46. De Re-

ſponſionibus Strauchii vsque ad Carolum V. putantis alienationes §. 47. De opinione Itteri §. 48. Refellitur Strauchius §. 49. ſq. Quid iuris, ſi pars alienanda diſſentiat? Grotii opinio expenditur §. 51. ſq. Gronouii reſponſio probatur §. 53. Pufendorffii diſtinctio inter alienationem & derelictionem reiicitur. §. 54. ſq. Iudicium de translatione Belgii a Philippo II. facta §. 56. Populi alienandi conſenſus extra caſum neceſſitatis requiritur §. 57. De ceſſione Burgundiae & Pacificatione Bretignienſi §. 58. An Grotii auctoritas Gallis patrocinetur. §. 59. Principum licentia reſtricta §. 60. Pignus cur inter gentes maxime obtineat §. 61. Iure Iuſtinianeo an in pignore dominium translatum. §. 62. De fiducia. §. 63. Quid fiduciarium §. 64. Explicatur contractus fiduciae. §. 65. An in fiducia mancipatio locum habuerit. §. 66. Quid mancipatio, quid in iure ceſſio §. 67. An in fiducia translatum dominium §. 68. Fiducia diſtincta a lege commiſſoria &c. §. 75. Fiduciae veſtigia in germanicis gentibus. §. 76. ſqq. Obiectiones Schilteri pignus commune cum pacto dominii translatiuo fingentis §. 80. probatur in pignore germanico fuiſſe dominium translatum. §. 81. Quod ab iniquitate liberatur §. 82. Hand muß Hand wehren ex veteri

iure

iure ſaxonico §. 83. Cur penes creditorem pignoratitium periculum omne. §. 84. ſq. Etiam in immobilibus oppignoratis translatum dominium. §. 86. Quod e diplomate Ludouici & Caroli IV. demonſtratur, §. 87. Ex oppignoratione *Stratae montanae* §. 88. Ex oppignorationibus Gunthero Schwarzenburgico conceſſis §. 89. E feudis pignoratitiis aliisque exemplis. §. 91. Ex foedere Atrebatenſi inter Carolum VII. & Philippum bonum §. 92. Ioannis Arragonii & Ludouici XI. §. 93. Contractu Guilielmi Raimundi Comitis Ceritaniae §. 95. Cur in pignore germanico & aliarum gentium creditor fructus lucretur §. 97. Pignora & contractus retrouenditionis in ipſis diplomatibus diſtinguuntur. §. 98. In feudorum imperii oppignorationibus imperatoris conſenſus neceſſarius. §. 100. An transeat in pignore ſuperioritas territorialis. §. 101. An etiam oppignorato vnico caſtro. An territorio pignori dato, ciuitate excepta, exceptum ſuburbium. §. 102. An ad creditorem appellatio dirigenda. §. 103. An idem ius patronatus habeat & ius reformandi. §. 104. An impenſas repetat. §. 105. Cui alluuio cedat. §. 106. Cui theſaurus. §. 107. Hodie an huiusmodi pignora conſtitui poſſint?

IOH. REINH. HEDINGER de iure circa oppignorationem ciuitatum. Gieſſ. 1699. 4.

P.

PACIFICATIO, PACIFICATOR vid. *mediator & pax.*

CHRIST. HENELII diſſ. de pacificatoris, ſeu, vti hodie appellant, plenipotentiarii ad tractatus pacis, requiſitis & officio. Sine mentione loci & anni. 4.

IENICH. *Supplem. ad Biblioth. Lipen. pag. 316.*

IOH. CHRPH. L. B. A SCHLEINITZ diſſ. de negotio pacificationis inter gentes, qua iura & officia paratii pacis ex actis publicis gentium, & legatorum commentariis penitius diſpiciuntur. Helmſt. 1731. fol. & 4.

Vide die allerneueſten Nachrichten von Juriſt. Büchern. Tom. IV. P. XXVIII. p. 350.

GOTTL. FRID. SEELIGMANN de iis, qui in pacificationem ſe interponunt. Lipſ. 1678. 4.

GOTTL.

GOTTL. SAM. TREVERI diff. de prudentia circa officium pacificatoris inter gentes. Helmst. 1727. 4.

In capite *primo*, quod de prudentia circa constituendos conciliatores pacis inscribitur, multa ab auctore sunt prudentissime dicta, veluti mediatoribus absolute opus non esse, nec vlli ius competere obtrudendi se in concilianda pace, respui potius posse alterius studium sine iniuria; neminem e contrario cogi posse ad spartam mediatoris suscipiendam, eam potius mutuo consensu constituendam esse. Ratione vitae generis sacerdotes, feminas, priuatos ad hoc munus eligi posse; ratione perfectionum animi requiri notitiam negotii tractandi, animum a partium studio alienum & moderatum, vt & taciturnitatem. Ex his qualitatibus aestimandas esse respublicas, num habiles ad pacem sint conciliandam; numerum pacificatorum a prudentiae regulis terminari, eosque locum tantum inuenire inter gentes liberas, non in controuersiis principum cum ciuibus. Caput *secundum* circa prudentiam exercendi ipsum pacificatoris officium in pace inchoanda & tractanda versatur, vbi auctor, postquam iura mediatorum diuisit in propria & cum aliis legatis communia, illa

Intelligit Bodinus per pacta nuda *tractatus* seu *praefationes* contractuum & pactorum, cum illa sine intentione se obligandi iniri dicat, wann die Parthenen nur blos von der Sache geredet, und ihnen einerley recht und billig gedaucht, wiewohl sie sich einer gegen den andern nicht verbindlich gemacht §. 8. In qua significatione, si pacta nuda accipiantur, *Leysero* verissime monente in Spec. 39. m. 12. vnusquisque facillime largietur, nec iure romano, nec hodierno ea producere actionem; vt adeo non opus habuisset Bodinus lectorem requirere beneuolum & a praeconcepta opinione liberum, nec sibi soli placentem, cui suam persuaderet sententiam. Verum enim vero, eandem pacti nudi cum Bodino priscos Romanos habuisse notionem, Bodinus non probauit; fuisse potius iuris romani pacta nuda duorum pluriumue in idem placitum consensus, quemadmodum alias conuentiones, praeclare monstrauit idem LEYSERVS.

IVST. HENN. BOEHMERI diss. de efficacia pactorum illustrium contra tertium. Hal. 1718. 4.

EIVSD. diss. de iure ex pacto tertii quaesito. Ibid. 1735. 4. & in EIVSD. *Exercitt. ad Pand.* quas GEORGIVS LV-

LVDOVICVS BOEHMERVS edere coepit Tom. II. p. 256. ſqq.

Diſſertatio haec quamuis circa iuris romani in hoc argumento placita potiſſimum verſata, inſignem tamen inter iuris naturae ſcripta mereatur locum, ſiquidem auctor in capite primo id egit, vt demonſtret, ſecundum iuris naturalis principia nobis ex tertii conuentione ius perfectum omnino naſci poſſe.

EIVSD. diſſ. de ſuſpectis conuentionum formulis. Hal. 1737. 4. & in *Exercitt. ad Pand.* Tom. II. p. 223. ſqq.

Neque haec diſſertatio a iuris naturae amatoribus ſine fructu legetur inſigni, cum non modo in capite primo de natura & indole conuentionum praeclare actum, verum etiam in capite ſecundo formularum in conuentionibus fraudis nomine ſuſpectarum exempla, plena manu tradita ſint.

GVIL. HENR. BRVCKNERI diſſ. de vi pactorum nudorum, eiusque vero fundamento, vbi ſimul agitur de praeparatoriis contractuum. Jen. 1721. 4.

Omnes fere JCti cordatiores in eo conveniunt, quod in materia contractuum, iuris

IO. PHIL. SLEVOGTII diss. de officiis. Jenae 1690. 4.

IAC. THOMASII diss. de officio hominis circa notitiam futurorum contingentium. Lips. 1664 4.

GOTTL. GER. TITII diss. de officio sermocinantium. Lips. 1695. 4.

IOH. BALTH. WERNHERI diss. de principiis officiorum humanorum internis. Lips. 1699. 4.

Consilium & electio sunt principia officiorum humanorum interna. Consilium innuit intellectum, electio voluntatem. Intellectus se per tres potissimum facultates exerit, puta, *apprehensiuam*, *ratiocinatiuam* seu *argumentatiuam* & *repraesentatiuam*. ad *primam* facultatem pertinet, quicquid circa obiecta intellectui se primum affert: ad *secundam* non pertinent res necessariae, aut a mera fortuna pendentes, nec praeteritae nec prorsus alienae. Iudicium intellectus de actionis obuenientis *conuenientia* aut *disconuenientia* cum lege, nomine conscientiae venit, quae est vel certa, vel probabilis, vel dubia, vel scrupulosa. Tertia facultas intellectus repraesentatiua est, per quam is obiecta apprehensa & diiudicata voluntati sistit, & repraesentat. Alterum

terum actionum humanarum principium est voluntas, quae abit in tres facultates, *determinantem*, *eligentem*, & *imperantem*. Ex his demum principiis actio moralis profluit, quorum impedimenta in fine dissertationis enumerantur.

HENR. LVD. WERNHERI diss. de officiis quae iure imperfecto debentur. Lips. 1713. 4.

Jus hic denotat qualitatem moralem ad accipiendum aliquid vel exigendum. Jus imperfectum est qualitas moralis, secundum quam idonei sumus ad recipiendum quid ab altero, non quidem vt ab inuito id possit extorqueri, nisi forte vrgente necessitate, sed ita tamen, vt alter idem ex virtute aliqua morali praestare teneatur. Officia iure imperfecto debita sunt, quae conscientiam tantum stringunt, & solo pudore ac reuerentia numinis constant. In libertate naturali officiorum iure imperfecto debitorum causa est disparitas praeceptorum, quorum alia ad essentiam, alia ad vtilitatem & commoditatem societatis faciunt; verum in ciuitatibus causae sunt leges ciuiles actiones dantes vel non dantes. Horum officiorum quaedam vocantur humanitas, scilicet nullo cum labore coniuncta, quaedam beneficia,

id eſt, quae cum impenſa & opera laborioſa praeſtantur. Haec qui denegat, non quidem iniuſtus, ſed inhumanus vocatur. Nonnunquam euenire ſolet, vt officia, quae alter imperfecte debebat, iure perfecto, & per vim extorqueantur; quoties videlicet extrema, & ineluctabilis accedit neceſſitas. Medium violentae exactionis in ſtatu naturali bellum eſt, in ciuili magiſtratus imploratio. Deo ex iure imperfecto nil debetur, nec ille nobis imperfecte obligatur, ſed purae gratiae ac benignitati ipſius omnia tribuenda ſunt.

ARNOLD. WESENFELD de iniuria hominis in ſe quoad animam & dignitatem. Francof. 1691.

GLAFEY *l. c. pag. 375.*

ALBERTVS WILLEBRAND de venditionibus officiorum. Roſt. 1693. 4.

SAM. FRID. WILLENBERGII diſſ. de diuina ad officia ciuitatis ſecularia vocatione. Gedani 1730. & recuſa 1734. 4.

ONERA vid. *collecta, contributiones, tributa, vectigalia.*

OPPIGNORATIO.

NIC. HIER. GVNDLINGII diſſ. de iure oppignorati territorii ſecundum ius gen-

gentium & teutonicum. Hal. 1706. & in EIVSD. Exercitt. acad. T. I. pag. 31-96. recusa prostabat. Lipſ. & Vitemb. 1741. 4.

Conſpectus operis §. 1. & 2. ſecuritatis gratia conſtituuntur pignora §. 6. Definitio pignoris §. 7. Pignus conſtituunt domini §. 8. Dominii natura in alienatione conſiſtit §. 11. An imperia alienari & oppignorari poſſint §. 12. ſqq. Grotii doctrina de regno patrimoniali & vſufructuario explicatur §. 15. ſq. Hornii obiectiones ſoluuntur & Grotius defenditur. §. 17. Hottomannus refutatur. §. 18. Patrimonialia regna licite quouis caſu alienantur §. 19. aliud in vſufructuariis §. 20. In iis dominia diſtinguenda a rebus principi propriis §. 21. ſq. In vſufructuariis alienatio quando procedat. §. 23. De caſu neceſſitatis diſſeritur §. 24. ſqq. & dicta exemplis e Gallia illuſtrantur §. 28. Huberius refutatur §. 29. Schombergii exceptio; quod metus cauſa, eliditur §. 31. ſqq. In Ariſtocratiis quis alienet & pignoret. §. 35. ſqq. In democratiis quis. §. 42. Adplicatio horum in regnis quandoque difficilis. §. 43. Conringii & Strauchii de regno Germanico lites §. 44. Quid obtinuerit Carolingorum Imperatorum & Saxonum temporibus. §. 45. Quid Sueuorum §. 46. De Re-

ſponſionibus Strauchii vsque ad Carolum V. putantis alienationes §. 47. De opinione Itteri §. 48. Refellitur Strauchius §. 49. ſq. Quid iuris, ſi pars alienanda diſſentiat? Grotii opinio expenditur §. 51. ſq. Gronouii reſponſio probatur §. 53. Pufendorffii diſtinctio inter alienationem & derelictionem reiicitur. §. 54. ſq. Iudicium de translatione Belgii a Philippo II. facta §. 56. Populi alienandi conſenſus extra caſum neceſſitatis requiritur §. 57. De ceſſione Burgundiae & Pacificatione Bretignienſi §. 58. An Grotii auctoritas Gallis patrocinetur. §. 59. Principum licentia reſtricta §. 60. Pignus cur inter gentes maxime obtineat §. 61. Iure Iuſtinianeo an in pignore dominium translatum. §. 62. De fiducia. §. 63. Quid fiduciarium §. 64. Explicatur contractus fiduciae. §. 65. An in fiducia mancipatio locum habuerit. §. 66. Quid mancipatio, quid in iure ceſſio §. 67. An in fiducia translatum dominium §. 68. Fiducia diſtincta a lege commiſſoria &c. §. 75. Fiduciae veſtigia in germanicis gentibus. §. 76. ſqq. Obiectiones Schilteri pignus commune cum pacto dominii translatiuo fingentis §. 80. probatur in pignore germanico fuiſſe dominium translatum. §. 81. Quod ab iniquitate liberatur §. 82. Hand muß Hand wehren ex veteri

iure

iure saxonico §. 83. Cur penes creditorem pignoratitium periculum omne. §. 84. sq. Etiam in immobilibus oppignoratis translatum dominium. §. 86. Quod e diplomate Ludouici & Caroli IV. demonstratur, §. 87. Ex oppignoratione *Stratae montanae* §. 88. Ex oppignorationibus Gunthero Schwarzenburgico concessis §. 89. E feudis pignoratitiis aliisque exemplis. §. 91. Ex foedere Atrebatensi inter Carolum VII. & Philippum bonum §. 92. Ioannis Arragonii & Ludouici XI. §. 93. Contractu Guilielmi Raimundi Comitis Ceritaniae §. 95. Cur in pignore germanico & aliarum gentium creditor fructus lucretur §. 97. Pignora & contractus retrouenditionis in ipsis diplomatibus distinguuntur. §. 98. In feudorum imperii oppignorationibus imperatoris consensus necessarius. §. 100. An transeat in pignore superioritas territorialis. §. 101. An etiam oppignorato vnico castro. An territorio pignori dato, ciuitate excepta, exceptum suburbium. §. 102. An ad creditorem appellatio dirigenda. §. 103. An idem ius patronatus habeat & ius reformandi. §. 104. An impensas repetat. §. 105. Cui alluuio cedat. §. 106. Cui thesaurus. §. 107. Hodie an huiusmodi pignora constitui possint?

IOH. REINH. HEDINGER de iure circa oppignorationem ciuitatum. Gieff. 1699. 4.

P.

PACIFICATIO, PACIFICATOR vid.

mediator & *pax*.

CHRIST. HENELII diff. de pacificatoris, feu, vti hodie appellant, plenipotentiarii ad tractatus pacis, requifitis & officio. Sine mentione loci & anni. 4.

IENICH. *Supplem. ad Biblioth. Lipen. pag. 316.*

IOH. CHRPH. L. B. A SCHLEINITZ diff. de negotio pacificationis inter gentes, qua iura & officia pararii pacis ex actis publicis gentium, & legatorum commentariis penitius dispiciuntur. Helmft. 1731. fol. & 4.

Vide die allerneueſten Nachrichten von Juriſt. Büchern. Tom. IV. P. XXVIII. p. 350.

GOTTL. FRID. SEELIGMANN de iis, qui in pacificationem fe interponunt. Lipf. 1678. 4.

GOTTL. SAM. TREVERI diff. de prudentia circa officium pacificatoris inter gentes. Helmst. 1727. 4.

In capite *primo*, quod de prudentia circa constituendos conciliatores pacis inscribitur, multa ab auctore sunt prudentissime dicta, veluti mediatoribus absolute opus non esse, nec vlli ius competere obtrudendi se in concilianda pace, respui potius posse alterius studium sine iniuria; neminem e contrario cogi posse ad spartam mediatoris suscipiendam, eam potius mutuo consensu constituendam esse. Ratione vitae generis sacerdotes, feminas, priuatos ad hoc munus eligi posse; ratione perfectionum animi requiri notitiam negotii tractandi, animum a partium studio alienum & moderatum, ve & taciturnitatem. Ex his qualitatibus aestimandas esse respublicas, num habiles ad pacem sint conciliandam; numerum pacificatorum a prudentiae regulis terminari, eosque locum tantum inuenire inter gentes liberas, non in controuersiis principum cum ciuibus. Caput *secundum* circa prudentiam exercendi ipsum pacificatoris officium in pace inchoanda & tractanda versatur, vbi auctor, postquam iura mediatorum diuisit in propria & cum aliis legatis communia, illa

ſigillatim perſequitur, eaque primo loco circa *pacis initia*, intuitu nempe loci congreſſus definiendi, ſuſpenſionis actuum bellicorum procurandae, aduentus in locum congreſſus maturandi, producendarum litterarum fidei & mandati, excitandorum paciſcentium ad conuentum accelerandum, circumſpiciendi loci tuti, dandarum litterarum commeatus & ſecuritatis porro intuitu examinandorum procuratoriorum, omnium legatorum, procurandae ordinationis politicae in loco congreſſus valiturae, & ſtabiliendi modi, quo finiantur lites circa eius placita ortas, delineandi denique modi ipſam tractandi pacem. Quibus enucleatis omnibus, propius officia & iura in ipſo pacis negotio occurrentia accedit auctor, atque determinat Pacificatoris iura recipiendi propoſitiones quasuis & libellos memoriales legatorum, conuocandi eos ad coitiones, praecedendi reliquis, & primo ſedendi loco, proponendique, nec non iura, animi calamique concepta de quauis materia legatis exhibendi, duriora temperandi poſtulata, iura circa ſermonem in pacis tabulis adhibendum, ius denique poſtulandi vt omnia ſecum communicentur ad pacem pertinentia.

PA-

PACTA.

IOH. BARBEYRACII Hiſtoire des anciens Traitez. Tom. I. & II. Amſt. 1739. fol.

Notitia haec hiſtorico-chronologica pactorum & foederum in auctoribus graecis & latinis aliisque antiquitatum monumentis obviorum, a vetuſtiſſimis inde temporibus vsque ad Caroli Magni aetatem deducta, recenſetur, ac opus praedicatur multarum vigiliarum, ſtupendaeque moleſtiae, in quo concinnando ita verſatus ſit auctor induſtrius, vt hiſtoricum agat & accuratum, & felicem, nec minoris ingenii, quam iudicii criticum ſeſe exhibeat, in *Actis Erud. Lipſ. anni 1742. p. 577.*

GEBH. CHRIST. BASTINELLERI diſſ. de actione ex quocunque pacto moribus data. Witt. 1718. 4.

IOH. CHRPH. BECMANNI diſſ. de pactis. In meditt. polit. p. 33-40.

HENR. BODINI diſſ. de contractibus ſummarum poteſtatum. Hal. 1696. 4.

EIVSD. Vindiciae pactorum iuris romani ad demonſtrandum nec hodie ex nudo pacto actionem competere. Ibid. eod.

Intel-

Intelligit Bodinus per pacta nuda *tractatus* seu *praefationes* contractuum & pactorum, cum illa sine intentione se obligandi iniri dicat, wann die Parthenen nur blos von der Sache geredet, und ihnen einerley recht und billig gedaucht, wiewohl sie sich einer gegen den andern nicht verbindlich gemacht §. 8. In qua significatione, si pacta nuda accipiantur, *Leysero* verissime monente in Spec. 39. m. 12. vnusquisque facillime largietur, nec iure romano, nec hodierno ea producere actionem; vt adeo non opus habuisset Bodinus lectorem requirere beneuolum & a praeconcepta opinione liberum, nec sibi soli placentem, cui suam persuaderet sententiam. Verum enim vero, eandem pacti nudi cum Bodino priscos Romanos habuisse notionem, Bodinus non probauit; fuisse potius iuris romani pacta nuda duorum pluriumue in idem placitum consensus, quemadmodum alias conuentiones, praeclare monstrauit idem LEYSERVS.

IVST. HENN. BOEHMERI diss. de efficacia pactorum illustrium contra tertium. Hal. 1718. 4.

EIVSD. diss. de iure ex pacto tertii quaesito. Ibid. 1735. 4. & in EIVSD. *Exercitt. ad Pand.* quas GEORGIVS LV-

LVDOVICVS BOEHMERVS edere coepit Tom. II. p. 256. sqq.

Dissertatio haec quamvis circa iuris romani in hoc argumento placita potissimum versata, insignem tamen inter iuris naturae scripta meretur locum, siquidem auctor in capite primo id egit, vt demonstret, secundum iuris naturalis principia nobis ex tertii conuentione ius perfectum omnino nasci posse.

EIVSD. diss. de suspectis conuentionum formulis. Hal. 1737. 4. & in *Exercitt. ad Pand.* Tom. II. p. 223. sqq.

Neque haec dissertatio a iuris naturae amatoribus sine fructu legetur insigni, cum non modo in capite primo de natura & indole conuentionum praeclare actum, verum etiam in capite secundo formularum in conventionibus fraudis nomine suspectarum exempla, plena manu tradita sint.

GVIL. HENR. BRVCKNERI diss. de vi pactorum nudorum, eiusque vero fundamento, vbi simul agitur de praeparatoriis contractuum. Jen. 1721. 4.

Omnes fere JCti cordatiores in eo conveniunt, quod in materia contractuum, iu-

ris

ris naturalis in germania viuatur principiis, hinc nullum dubium ſit, quin ex pactis, quae romanis nuda vocabantur, hodie actio detur. Quae ſententia vtut ſit veriſſima, vehementer tamen quidam turbantur atque fluctuant, qui vident, multa & hodie pacta eſſe nuda, e quibus ne hodie quidem in foro ciuili actiones naſcuntur, velut: *vendam tibi hunc agrum meum*, vbi non exprimitur pretium; *locabo tibi praedium meum*, quando non determinatur merces: *mutuo tibi dabo pecuniam*, non expreſſa quantitate: *remittam tibi vnum ex debitis*, cum tamen illud, quod ſit remiſſurus, non dicat. Quamobrem circumſpiciens auctor principium cognoſcendi efficaciam omnium conuentionum, adeoque illarum quoque, quibus a romanis pacti nudi nomen tributum fuit, hodiernam ciuilem, illud in hac propoſitione inueniſſe ſibi videtur: *quoties de ſeria paciſcentium voluntate ita conſtat, vt inter eos omnia ſint conuenta & determinata, & praeter praeſtationem realem nihil ſuperſit, nec reſiſtat peculiaris lex, ob iuſtam cauſam, illam impediens praeſtationem, toties conuentio talis, licet apud romanos inter pacta nuda relata, hodie valet, ac in foro actionem producit.*

HENR.

HENR. COCCEIVS de vſu & differentia hodiernorum pactorum & ſtipulationum. Francof. ad Viadr. 1692.

Sectionibus quinque abſoluitur differtatio, quarum prima de voluntate, libertate, neceſſitate & coactione in genere agit, in ſecunda in eam inquiritur voluntatem, quae ſit cauſa obligationum, tertia tradit iura poenitendi in contractibus nominatis, quarta de iure poenitendi in contractibus innominatis, & quinta de condictionibus quae inde iure gentium dantur, agit.

CAROLI LVDOLPH L. B. DE DANCKELMANN ET PRANGIN diſſ. de pactis & mandatis principis captiui. Hal. 1718. & recuſa 1741. 4.

Poteſtatem & obligationem principis captiui ex iuris naturae principiis deduxit, ad quae deinde exempla principum captiuorum vel promittentium vel mandantium maxime celebria ex hiſtoria imprimis recentiori petita, reuocauit auctor.

CHRISTIANI SILEMANNI EISENHARTI diſſ. de pactis inter reges victores & captiuos. Helmſt. 1710. 4.

IAC.

IAC. WILH. FEVERLINI diss. de obligatione pactorum metu iniusto extortorum. Altd. 1718. 4.

Initium dissertationis fit a notionibus, quibus constat quaestio : *num pacta iniusto metu extorta valeant?* Sequuntur tam affirmantium quam negantium sententiae rationesque, quas excipit sententia auctoris, quae eo redit: distingendum est, vtrum pactum vi metuque extortum in statu ciuili sit, an naturali. In statu ciuili aut iam adsunt contra metum iniustum leges, atque tunc eiusmodi pactum obligatione destituitur, aut metus remedia desunt, & pactum tale rescindendum erit. In statu naturali omnia pacta vi metuque extorta valent, quod nullus detur metus, qui consensum tollere valeat.

HENR. ERN. FLöRCKE de iure ex pacto tertii quaesito. Jen. 1706.

SIMONIS PETRI GASSERI diss. de pactis claudicantibus. Hal. 1735. & recusa ibidem. 4.

Pacta dicuntur claudicantia, quando vni paciscentium ab implemento eorum rite initorum recedere, illumque poenitere licet. Sed cum secundum principia iuris naturalis

per

per conuentiones in pacifcentes ius transferatur perfectum, vi cuius id, quod paciscentibus femel placuit, iis displicere non poteft, adeoque facultas a mutuis praeftationibus per vnius diffenfum permiffa non eft; in pactis tamen quae claudicantia dicuntur, haec omnia fe habere fecus, mirum videri poffet fcientibus, in principis quidem effe arbitrio, qua ratione ius naturae vel ampliare velit vel limitare, verum hanc principis poteftatem non eo valituram effe fui momento, vt rationem vincat legemque naturalem, cui ipfe princeps fubiectus eft. Quae res auctorem permouit naturam & indolem pacti claudicantis penitius infpicere, quod ipfi eft *conuentio iuris mediati, ex quo alteri pacifcentium, immaturitate iudicii aut praua dilapidandi patrimonium confuetudine laboranti, facultas ab inito hoc pacto recedendi competit, in cafu damni emergentis aut lucri ceffantis, vt ipfius poenitentis promoueatur vtilitas.* Quae definitio non modo iuris romani placitis ftabilitur, fed etiam exemplis eiusmodi pactorum claudicantium legitimis illuftratur, probaturque leges ciuiles hic iuri naturae magis videri quam effe contrarias, imo vero, talia pacta ex iuris naturae principiis fponte veluti fua fluere, fiquidem fecundum ea nemo poffit

pacta contrahere, nisi qui sufficientibus intellectus facultatibus de viribus abundantibus vel deficientibus deliberandi gaudeat, hae vero facultates in paciscentibus iudicio immaturis deficiant. Ex quibus, posse, imo debere legislatorem talium hominum pacta in ipsorum & reipublicae vtilitatem limitare, colligitur.

GABRIEL GRODDECK de pactis conventis. Ged. 1709. 4.

ANDR. GROENWALSII diss. de pactis. Upsal. 1743. 4.

IOH. ZACH. HARTMANNI Progr. de variatione a pactis gentium ante ratificationes, quae vocari solent illicita. Kil. 1736. 4.

IOH. MICH. HALLWACHSII pactorum quibus vis metusue ansam praebuit sanctitas ac firmitas. Tubing. 1738. 4.

HENR. ERN. KAESTNER de naeuis quibusdam circa materiam de pactis. Rint. 1707. 4.

AVGVSTIN. LEYSER de pactis nudis. Helmst. 1715. 4. & in *Meditt. ad Pand. Sp. XXXIX. Vol. I. p. 396-406.*

Due

Duo huius dissertationis capita sunt, quae iurisprudentiam naturalem tangunt, alterum, quod pactorum nudorum ab aliis conventionibus differentiam ius naturae ignorare docet, alterum, quo pacta ad contractum, viam sternentia, quae Tractaten appellari solent, si modo consensu perfecta sint, hodie actionem producere, adseritur.

EIVSD. diss. de pactis inualidis ibid. eod. & inter *Meditt. Spec. XL. ibid. p. 406-417.*

Huius speciminis plurimae meditationes in iurisprudentiam naturalem influunt, videndi causa: pactum, in quo nihil certi determinatur, obligationem quidem naturalem, sed non ciuilem producit. Pactum imperfectum est, ex quo promissor alteri ius agendi competere non vult. Actio non datur contra eum, qui se non ex pacto, sed ex gratia promittere, declarat. Pactum obligatorium esse desinit, si facies rerum prorsus mutetur. Pactum inualidum, etsi in iudicio initum, vel a iudice confirmatum sit, impugnari potest.

EIVSD. diss. de interpretatione pactorum dubiorum. ibid. eod. in *Me-*

ditt. ad Pand. Sp. XLI. Vol. I. p. 417-427.

Nec hocce ſpecimen a noſtro alienum eſt ſcopo, cum in eius vltima meditatione ſtatuit auctor, pactum a principe initum in dubio eſſe reale, atque adeo, mortuo paciſcente, obligationem perdurare.

EIVSD. diſſ. de pactis controuerſis, ſed validis. ibid. eod. & inter *Meditt, ad Pand.* Sp. XLII. Vol. I. p. 428-438.

Iſtae ſpeciminis duae meditationes huius loci ſunt, in quibus ſtatuitur, in ſtatu ciuili iuſtam pactum reſcindendi cauſam non eſſe, quod alter cui promiſi, mihi aliquando fidem datam non ſeruauit, ſed inter liberos principes & gentes per modum repreſaliarum hoc licere.

IOH. IAC. DE LIER diſſ. de pacto praeparatorio actionem producente vel non. Alt. 1716. 4.

PHIL. PETR. LILIENTHAL principium obligationis & non obligationis pacti per metum extorti. Gryph. 1736. 4.

GEORG. HENR. LINCKII diſp. de pactis vitioſis. Alt. 1717. 4.

NIC

NIC. CHRPH. LYNCKERI diff. de pactis & transactionibus. Jen. 1679. & auctior. ibid. 1701. 4.

CHRPH. WERTHER MüHLPFORT diff. de pacto tacito. Jen. 1692.

IENICH. *Bibl. iur. Lipen. p. 420.*

SIM. HENR. MVSAEVS diff. de modis componendi gentium controuerfias. Kil. 1684.

GLAFEY l. c. p. 376.

HENR. THEOD. PAGENSTECHERI diff. de pactis tacitis Hammon. 1726. 4.

AVG. GOTTLOB. PETERMANN de valore pactorum, quibus praeparantur contractus. Lipf. 1730. 4.

TOB. IAC. REINHARTH de pacto circa hereditatem tertii ignorantis certi bonis moribus non refragante, adeoque tam iure naturae quam moribus germanorum valido. Erf. 1718. 4.

IOH. EBERH. RöSLERI diff. de natura pactorum. Tubing. 1713. 4.

IO. IVST. SCHIERSCHMIDT de pacto metu extorto iufto vel iniufto, methodo naturali euoluto. Hal. 1733. 4.

ANT. WILH. SCHOWART an pacta ob neceffitatem publicam inita, ceffante

 neces-

necessitate sint seruanda ? Francof. ad Viadr. 1689. 4.

IOH. SCHVLZEN de condictione iuris gentium. Francof. ad Viadr. 1700. 4.

IVSTI SINOLDI disp. de materia pactorum. Giess. 1637. 4.

FAB. TOERNER de sanctitate pactorum. Lips. 1709.

GLAFEY l. c. p. 377.

FRID. LVD. WALTHER DE FREVDENSTEIN diss. de firmamentis conuentionum publicarum. Giess. 1709.

IDEM l. c.

IOH. WERLHOFFII diss. de pactis liberarum gentium. Helmst. 1691. 4.

PARENTES, PATER PATRIA POTESTAS

vid. *liberi.*

Untersuchung nach dem Rechte der Natur wie weit ein Fürst Macht habe, seinen erstgebohrnen Prinzen von der Nachfolge in der Regierung auszuschließen. 1718.

Anmerckung von der väterlichen Gewalt über die Kinder. In den Ober-

lauf.

lauſ. Beyträgen zur Gelahrh. und deren Hiſtorie P. I. S. 46. p. 721-730. & S. 47. p. 737-748.

PETRI AERODII de iure patrio liber. Paris. 1597. 8. & Argent. 1610. 12. Habemus etiam verſionem vernaculam: Unterricht vom Vater-Rechte an ſeinen Sohn, welchen die Jeſuiten heimlich ins Cloſter gezogen. Tübing. 1683. 12.

Hiſtoriam libri huius recenſuit LEYSER Spec. XVII. m. 1. Vol. 1. pag. 172. ſq.

GOTTHELFF EHRENREICH BECKERI diſſ. de fundamento iuris patrii. Lipſ. 1686. 4.

Jus patrium deſcribit Beckerus facultatem moralem, qua parens in liberos ex ſe ortos agere & circa eos ſtatuere poteſt, quicquid pietati & bonis legibus non repugnat. Recenſet porro varias doctorum veluti Ant. Fabri, Thomae Hobbeſii, Sam. Pufendorfſii, Rich. Cumberlandi, Ioh. Fr. Hornii de cauſa iuris patrii ſententias, quibus adnectit ſuam, ex qua ius patrium generatione & educatione nititur. Argumenta eius ab analogia iuris diuini in creaturas, naturali ordine, rei collatae excellentia ac vi obligandi, a conſenſu denique gentium deſum-

ta esse videas. Argumentis contrariis refutatis, variae quaestiones soluuntur, v. gr. vtrum obligatio liberorum erga parentes magis oriatur ex actu generationis, an educationis? An spurii teneantur obedire parentibus? an liberi parentibus alimenta debeant? An liberi parentes vincere queant beneficiis?

IOH. HENR. BOECLER de patria potestate principum imperii. Argent. 1709. 4.

IDEM de singulari parentum iure. ibid. 1717. 4.

CONR. BOETNER de mutuo parentum & liberorum affectu. Lipſ. 1709.

GLAFEY *Bibl. iur. nat. & gent. p. 377.*

CAROLI ANDREAE CHRISTIANI Gedancken von dem Unterscheid des natürlichen und Römischen Bürger-Rechts in Ansehung der väterlichen Gewalt. Königsb. 1740. 4.

IOH. MATTH. DE CRANE diss. de iure parentum in liberos. Lugd. Bat. 1732. 4.

CARL. MATTH. DAEGENER de aequali parentum auxilio. Lipſ. 1723. 4.

CHRIST.

CHRIST. DONATVS de iure naturae quod obtinet inter parentes & liberos. Witt 1672. 4.

DIETR. GOTTHARD. ECKARTVS de quaeſtione: an & in quantum iure naturae parentes obligentur ad haereditatem liberis poſt obitum relinquendam. Lipſ. 1720. 4.

IOH. EICHEL de iure naturae quo pater filiis eſt obligatus. Helmſt. 1655. 4.

IO. DAV. ELLRODII diſſ. ex iure naturali de imperio parentum in liberos. Erlang. 1730. 4.

IOH. CHRPH. FALCKNERI diſcurſus iuridicus de iniuria parentum erga liberos. Jen. 1680. 4.

Diuidit iniuriam parentum erga liberos in malam educationem & in malam conſervationem, quam vtramque ſpeciem legibus iurium peregrinorum, locis ſacri codicis, ac ſententiis Ariſtotelicis aliorumque ſcriptorum ethnicorum illuſtrat.

AHASV. FRITSCHII Tractatus de peccatis parentum & liberorum. 1685. 12.

GABR. HAARTMANNI libra aequitatis ad pendenda parentum & liberorum officia. Aboae 1703. 8.

IO. GOTTL. DE HACKEMANN Antipelargia, seu perfecta parentes conseruandi obligatio. Helmst. 1739. f.

FRID. LVD. HüNEFELDII Meditatio de iuribus & potestate parentum eorumque auctoritate & officio circa religionem liberorum. Jen. 1701. 4.

CAR. GOTTFR. ITTIG de obligatione reciproca parentum & liberorum ad alimenta praestanda. Lips. 1709. 4.

GOTTFR. REIN. KOESELISIVS de iis quae patriam potestatem fundant. Lips. 1732. 4.

IO. IAC. KOLBIVS de idea boni parentis seu obligatione parentum erga liberos. Marb. 1698. 4.

AVG. LEYSERI diss. de patria potestate. Helmst. 1713. *Spec. XVII. Meditt. ad Pand. Vol. I. p. 171-180.*

Nonnullae quaestiones in hoc specimine ex aequitate naturali deciduntur, vt ecce: quales operas liberi gratis praestare patri teneantur? num pater inuitus ad sumtus studiorum filio praestandos obligetur? an multitudo scholarum, academiarum, & studiosorum reipublicae damnosa sit?

EIVSD,

EIVSD. diſſ. de reuerentia parentibus debita. ibid. eod. Et inter *Meditt. ſpec. 18. Vol. I. p. 180-190.*

Defendit *Leyſerus*, matrem naturaliter plus iuris in infantem habere, quam patrem, & hunc poteſtatem ſuam ex pacto cum matre conſequi: in ſtatu ciuili liberos ex legitimo matrimonio natos, magis patri quam matri obligatos eſſe, reuerentiam & alimenta naturalia parentibus etiam impiis erga liberos, deberi: obligationem erga liberos vincere obligationem erga parentes.

CHRIST. LIEBENTHAL de patria poteſtate. Gieſſ. 1619. 4.

CAROLVS LVNDIVS de iure parentum & liberorum officiisque mutuis. Upſal. 1704. 8.

HENR. OELMANN de neceſſitate & honeſtate conſenſus parentum ad nuptias a liberis contrahendas. Regiom. 1710. 4.

IOH. EBERH. ROESLER de imperio parentum in liberos. Tub. 1718. 4.

IOH. IAC. A RYSSEL diſp. de iure patrio. Lipſ. 1655. 4.

ALGOTVS A SCARIN de terminis patriae poteſtatis. Aboae 1732. 4.

LV-

LVDERI SCHLEEPII diff. de praestationibus parentum & liberorum ex officio & affectu pietatis. Traj. & Rhen. 1701. 4.

IOH. SCHMIDTIVS an parentibus liberos suos vendere liceat? Lipf. 1702. 4.

IOH. ADOLPH. SCHVBERTHI Progr. de patria principum imperii potestate. Lipf. 1719. 4.

IO. SCHVLTZE de potestate herili & patria. Ged. 1694. 4.

IOH. DAV. SCHWERTNER de quaestione, vtrum parentes liberos suos efficaciter destinare possint ad certum vitae genus? Lipf. 1686. 4.

IOH. BALTH. WERNHERI diff. de iure parentum & liberorum secundum legem naturae. Lipf. 1698. 4. Extat quoque in *Dissertationibus Wernberianis iuris naturae*, quae Witt. 1721. 8. prodiere.

Reiicit auctor sententiam existimantium, ius patriae potestatis a tacito & praesumto inter parentes & liberos pacto originem trahere suam, simulque Hobbesii Horniique opinionibus refutatis, statuit, genuinum iuris patrii fundamentum esse diuinam voluntatem per generationem & ob eam praesumtum ex aequitate in liberis consensum. Variare

tiare tamen ipsi videtur posse patria potestas, pro diuersitate aetatis liberorum *imperfecti iudicii, perfecti quidem, sed vbi tamen in familia adhuc filius tanquam eius portio haeret*, & *quando separatam instituit oeconomiam*, vel *alio modo ex patris familia excessit*. In primo casu, ex auctoris sententia, omnes liberorum actiones regulariter plenarie arbitrio & potestati patriae subsunt, in secundo illae tantum actiones, quae ad familiam spectant; in tertio casu autem filius omnia arbitrio suo agit. Haec de iure patris; ad officia eius pertinet, vt liberis alimenta praestet, donec sibi ipsi praeesse, & victum necessarium suo labore quaerere possint. Colligitur tandem ex his, matrimonium, quod ad morganaticam contrahi dicitur, iuri naturali haud repugnare, repugnare tamen abortus procurationem, & infantum expositionem.

IOH. IOACH. ZENTGRAVII Diss. de imperio parentum in liberos eiusque iuribus ad *Hug. Grotii L. II. de I. B. & P. c. 5. §. 1. sqq.* Argent. 1691. 4.

PATRIA.

IO. GOTTL. BOHNII diss. de cessatione officiorum erga patriam. Lipf. 1713. 4.

SIM. FRID. FRENTZELIVS de amore in patriam. Witt. 1669. 4.

IO. PAVL. GVMPRECHTI diss. de obligatione hominis erga patriam. Lips. 1700. 4.

Considerat auctor primum hominem, quatenus patriae obligatur, deinde patriam, cui obligatur homo, postremo ipsam obligationem quae patriae debetur.

GOTTL. FRID. IENICHEN de fundamentis officiorum erga patriam. Lips. 1713. 4.

Auctor huius dissertationis est *Ioh. Gottl. Bohnius* primo loco nominatus, qui eam sub *Ienichii* praesidio tuitus est, ac eodem anno Magistri honore donatus alteram *de cessatione officiorum erga patriam* ipse praeses defendit. Explicatis patriae significatibus variis, enumeratisque erga eam officiis, ad horum transit fundamenta, quae partim in praeceptis iuris naturae, partim in diuini iuris positiui humanique deprehendisse sibi videtur.

AVGVSTINI LEYSERI Programma de ficta obligatione erga patriam. Witt. 1729. 4.

Inui-

Inuitauit hoc programmate Leyserus ad solennem orationem qua munus primi iurium professoris Wittenbergensis sibi demandatum auspicatus est. Secundum Ciceronem L. 2. de LL. cap. 2. vox patriae dupliciter accipitur, primum pro loco, in quo quis natus est, deinde pro eo loco, in quo quis domicilium & fortunarum suarum sedem collocauit. Illam naturae siue loci, hanc ciuitatis, item iuris patriam Cicero appellat. De ciuitatis patria Leysero hic sermo nullus est, ei enim nos omnia debere statuit. Loquitur potius de patria naturae & loci, de qua plerique eorum loquuntur, qui amorem erga patriam tantopere extollunt, vt illum charitates omnium complecti, & obligatione erga eam reliquas omnes superari contendant. Nec per patriam intelligit auctor parentes, cognatos, magistratus, ciues ibidem viuentes. Nam quae ad illos refertur obligatio, vocari non potest obligatio erga patriam, sed vinculum sanguinis & ciuitatis, quod nulli certo loco alligatur, sed cum istis, quibus adhaeret, hominibus in terras etiam longissime dissitas transfertur. Ipsum ergo solum, in quo primam lucem adspeximus, Leysero patria est, qui obligatione, quam quidam erga hanc patriam, vt rem inanimatam, atque omni ratione & sensu caren-

carentem, fingunt, nihil vanius esse credit, cum posses eadem facilitate nouam obligationem erga thorum, in quo concepti sumus, erga conclaue in quo matris vtero exclusi sumus, excogitare. Haec est Leyseri philosophia: quam exprimere solitus fuit prouerbio: *omnia patriae debemus, non ei, quam fortuita natiuitas nobis obtrudit, sed quam prudenti consilio eligimus*, quamque veram esse nemo facile negauerit, quamuis verendum, ne Leyserus cum laruis pugnauerit, cum etiam illi, qui obligationem erga patriam seu natale solum propugnant, illud per patriam intelligere soleant solum in quo natiuitas nostra vinculo sanguinis, vel alio, nos hominibus alligauit. Quid enim quaeso impedit, quo minus a Cicerone recedamus & tertium patriae significatum eligamus.

IOH. NAGEL de pietate erga patriam & patronos. Witt. 1702. 4.

SAM. PVFENDORFF de obligatione aduersus patriam. Heidelb. 1663. 4. & in *Dissertt. acad. sel. Ups. 1677. 8. nr. 1.*

Perlegisse & attente meditatum se esse hunc Pufendorffii laborem, sed nihil profecisse, atque post hanc etiam lectionem plenissime

nissime persuasum esse adfirmat Leyserus, in opusculo laudato, hanc etiam Pufendorfii de obligatione erga patriam, doctrinam, non alio fundamento, quam populari quodam errore niti.

NIC. SAVER de patria. Altd. 1693. 4.

PAVPERTAS vid. *necessitas.*

IAC. FRID. BRACHT de iure paupertatis in casu necessitatis. Jen. 1719. 4.

AVG. LEYSERI Programma de potestate magistratuum stipis exigendae pro pauperibus. Helmst. 1720. 4.

IOANNIS AVGVSTI REICHMANNI diss. de eo quod iustum est in caussis pauperum. Argent. 1728. 4.

Traduntur hic iura in caussis pauperum ratione definitionis & diuisionis, probandae paupertatis, sustentationis, fori, testimoniorum, onerum praestandorum, vltimarum voluntatum atque successionum, contractuum, denique, ac delictorum. Commentatio non contemnenda; cum auctor quae circa pauperum caussas iura ciuilia disposuerunt, haud raro naturali ratione fulcire studeat.

IO. CHRPH. WAGENSEILIVS de eo quod ſecundum legem diuinam e terrae prouentu pauperibus debetur. Alt. 1700. 4.

AEGIDIVS WEITSIVS de alendis domi pauperibus. Bremae 1651. Antw. 1562. 8.

IENICH. *Bibl. iur. Lip. p. 434.*

PAX vid. *Bellum. Mediator.*

Rechtmäßige Beantwortung folgender Frage: Wann in einem Bündnis der Vereinigungs-Notul diese Clauſul inſeriret worden, daß ohne der Mitverbundenen Conſens und Einwilligung mit dem Feinde kein Friede zu machen sey, und der eine Confoederatus wollte die fürgeschlagene pacis media, welche der andere Mitvereinigte vor nützlich und annehmlich achtet, nicht eingehen, sondern vielmehr mit dem Krieg continuiren, ob dessen ohne genugsamen Ursachen geschehenen Diſſens ohngeachtet, nichts destoweniger, non obſtante pacto der Friede zu ergreiffen, und darauf zu schließen sey? 1635. & 1678. 4.

Affirmando deciditur quaeſtio. Conf. *Bibl. iur. imp. Cap. III. Poſ. IV. §. 24. pag. 286.*

PETR.

PETR. AERODIVS de iure pacis. Extat in eius *Rerum ab omni antiquitate iudicatarum Pandectis* a PHIL. ANDR. OLDENBVRGERO recognitis. Genev. 1677 fol. Libr. III.

PAVL. THEODOR. ANTONII Diss. de bello treuga & pace. Herbip. 1708. 4.

GEORG. NIC. APPOLDI diss. de signo pacis, von den Burg-Frieden. Giessae 1694. 4. & in *Ioh. Georg. Estoris* auserles. kleinen Schrifften. II. B. VII. St. p. 491-516.

Caput primum generalia quaedam ac rei ipsius descriptionem proponit, secundum de personis, quibus competit potestas affigendi signum pacis, agit, tertio in capite loca nominantur, quibus signum pacis praefigi potest: in vltimo de effectibus fine & affinibus signi pacis differitur.

CHRPH. BESOLDVS de iure pacis. In Spicilegiis iuridico politicis. Argent. 1624. 4. & in Opp. polit. 1641. 4.

IO. BRVNNEMANNVS de pace politica. Francof. ad Viadr. 1681. 4.

HERM. CONRING de pace ciuili inter ordines imperii religione dissidentes per-

petuo conseruanda. Helmst. 1657. & 1676. & Francof. 1680. 4. Extat quoque in El, Opp. Tom. II. p. 467-566. Prima huius tractatus editio sub ficto *Irenaei Eubuli* nomine lucem adspexit anno 1648. 4.

ANDR. DINNERI Conclusiones de pace 1642.

IENICH. *Bibl. iur. Lipen. p. 434.*

M. ANTON. DOMINICI diss. de Treuga & pace eiusque origine & vsu in bellis priuatis. Par. 1649. Habetur in B. G. *Struvii* Bibl. Lib. rar. Theca I. p. 33-51.

Vid. IENICH. *Supplem. ad Bibl. iurid. Lipen. pag. 317.*

IOH. HENR. ERNESTI de officio partium valentiorum & iustarum faciendae pacis cum hoste fracto & iniquo. Lips. 1690. 4.

SIM. FRID. FRENTZEL de pace. Witt. 1661. 4.

CHRIST. FRIDENREICH de pactionibus pacis. Argent. 1635. 4.

DIET. FRID. GRAVII diss. de pace eiusque iure Marb. 1689. 4.

SEBASTIANI GVAZZINI Tract. de pace, treuga, verbo dato alicui principi

vel

vel alteri perſonae nobili, & de cautione de non offendendo. Maceratae 1670. 4.

PETR. GVDELINVS de iure pacis. Lovan. 1620. 1641. Lugd. Bat. 1648. 12 Francof. 1668. 4. cum praelectionibus *Zoeſii* Colon. 1663. 8.

Conf. IENICH. *Bibl. iur. Lip. p. 434.*

IOH. HENCKE de pace. Jen. 1698. 4.

CHRIST. HENELIVS de praeliminaribus tractatuum pacis. Francof. 1671. 4.

IO. GVIL. HOFFMANNI diſſ. de obſeruantia gentium circa praeliminaria pacis. Francof. ad Viadr. 1736, & recuſa. 1740. 4.

Ecce diſſertationis conſpectum. §. 2. Triplex praeliminarium genus exponitur. Praecipua eorum capita de loco, die & ſecuritate. 3. Quid in vniuerſum in deſignando loco conſideretur. 4. De loco magnitudine ſua ſatis capace, annonaeque copia affluente. 5. De paciferae vrbis diſtantia a regnis & rebuspublicis pace comprehenſis. 6. de nimia locorum, in quibus legati pacem compoſituri commorantur, diſtantia. 7. De loco non tuto vel propter religionem inuiſo. 8. De cura principum, vt domi ſuae pacem icerent, & eius cauſis, 9. Ex qui-

bus argumentis non ſemper tutum ſit, apud ſe pacis congreſſum inſtituere. 10. De pace in regnorum confiniis componenda. 11. De loco qui neutrarum partium eſt, eligendo vel neutralitate muniendo, & quid in tali cauſa obſeruare oporteat. 12. Quibus modis ac ritibus neutralitas eiusmodi vrbi concedatur. 13. Qui neutralitate contineantur. Ad quos vsque fines extendenda ſit, & ex quibus cauſis latius prouehatur, aut arctius coërceatur. 14. De neutralitate ab omni laeſione conſeruanda, & quibus modis imminuatur vel ab exteris, vel ab ipſis legatis. 15. Varia capita, quorum in optione loci ratio habetur. Num electus locus mutari poſſit. 16. De die ad initia congreſſus figendo. Quis eum ſtatuat, & quare nunc differatur, nunc maturetur. 17. De die, quo fieri pacis negotium placet, in praeliminaribus conſtituendo. In quibus inſtrumentis dies exprimatur. Ad quod Calendarium exigatur. 18. De literis commeatus, & a quibus dentur. Num etiam a praeſidibus prouinciarum & a legatis. 19. Quibus dari ſoleant; num incertis perſonis, & quam difficiles ſaepenumero in eis concedendis principes ſe praebeant. 20. Negari literas eis, de quorum controuerſiis iam tranſactum eſt, aut quibuscum ſingulares

tra-

tractatus sperantur, vt & his qui neutrarum partium sunt. 21. De controuersiis circa titulos literarum commeatus occasione suscepti. 22. De consuetis harum literarum formulis, praesertim quoad chartas, & cursores, & de earum defectibus. 23. De ipsarum solennitatibus externis. 24. Quomodo & per quos dentur. Quibus effectibus gaudeant; an eis acceptatis, in congressu omnino comparendum sit. Num & cadauera tuta praestent. 25. De pluribus nec tamen semper obuiis praeliminarium capitibus. 26. de altera eorundem classe. 27. De tertia, & cur hoc genus necessarium sit. 28. Variae circa illa quaestiones. 29. De ratihabitionis necessitate. 30. De forma eiusdem conclusio.

IOH. FRID. HOMBERGK zv VACH diss. de pace & societate humani generis natura constituta, ipsis principiis Thom. Hobbii probata. Marb. 1722. 4.

IO. MVLLERVS de pacis compositione. Witt. 1679. 4.

PHIL. MVLLERVS de praetextibus pacis. Jen. 1677. 4.

IOH. WILH. NEVMAYERI Tractat von Friedens-Handlungen und Verträgen in Kriegeszeiten. Jena 1624. 4.

IEREM. REVSNER de pace. Wittenb. 1649. 4.

HENR. RAHNEN diff. de pace. Roft. 1649. 4.

IOH. FRID. RHETII diff. de pace, eft inter *ipfius* Differtationes Iur. publ. V. I. n. 6. p. 443-486.

GEO. RICHTERI oratio de artibus pacis, & cur tam difficile fit, firmare pacem, inuenitur in EIVS Orat. Decad. I. p. 181.

Conf. IENICH. *Supplem. ad Lip. Bibl. iur. p. 317.*

ANDR. ELIAE ROSSMANNI Progr. de exceptionibus iuris gentium in negotio pacis. Hal. 1738. 4.

NIC. SCHAFSHAVSEN de pace conftituenda, firmanda & conferuanda. Witt. 1630. 12.

DAV. SCHEINEMANNI diff. de eo quod iuftum eft circa pacis impedimenta. Tub. 1698. 4.

IOH. HENR. SCHOEL de praeliminaribus pacis. Argent. 1708. 4.

MARTINI SCHOOCKII Tr. de pace. Amft. 1650. 12.

BERNH. SCHVLTZII diff. IV. de pactione pacis Rint. 1656. rec. in Vol. II. Exer-

Exercitt. Iur. pub. per AHASV. FRITSCHIVM collectarum. Rudolst. 1668. 4. nr. 11.

GABRIEL SIOEBERG de pace. Dorpati 1697. 4.

IOACH. VOLSCHOVIVS an imperatores belli possint pacem facere. Gryph. 1637. 4.

HENR. VOLTZIVS de pacis indole. Gryph. 1635. 4.

vid. *Bibl. iur. imp. p. 286.*

PERMISSIO vid. *lex.*

IO. BARBEYRACII Discours sur la permission des loix, ou l'on fait voir, que ce, qui est permis par les loix n' est pas toujours iuste & honnête. Genev. 1715. 4. Amst. 1716. 12. & Amst. 1718. & 1735. in duabus nempe vltimis editionibus versionis gallicae libri Pufendorffiani *de Off. hom. & ciu.*

CAR. FRID. PEZOLD de permissione iuris. Jen. 1698.

GLAF. *Bibl. iur. nat. & gent. p. 379.*

PERSONARVM IVS

vid.

ius in se & *status*.

IOH. HENR. BERGERVS de potestate personae publicae in se ipsam. Witt. 1692. 4.

IOH. ANDR. BERNHARDI diss. de iure personarum in statu naturali. Traj. ad Rh. 1705. 4.

FRANC. CAR. CONRADI de iure personarum ex discrimine hominum naturali diuerso. Lips. 1727. 4.

IOACH. ANDR. HELVIGIVS de respectu personarum ciuili iusto ac iniusto. Gryph. 1734. 4.

HELFR. ULR. HVNNIVS de iure personarum ad familiam ciuitatemque pertinentium. Marb. 1626. 4.

GVL. HVRGRONIE de iure personarum in statu naturali. Traj. ad Rhen. 1724. 4.

GOD. REIN. KOESELISII diss. de iure personarum ex statu hominum naturali. Lips. 1733. 4.

CONR. LANCELLOTTVS de iure publico personarum, hoc est statuum omnium tum imperii romani tum exterarum nationum dignitatis gloriae praeminentiae,

tiae, tam in ciuilibus quam ecclesiasticis, in quo tum regalia imperatoris tum iurisdictionalia regum & principum iuridice & politice pertractantur. Francof. 1622. 4.

PETR. MüLLERI diss. de personae excellentia. Jen. 1682. 4.

Vocat auctor excellentiam *qualitatem subiectum ita perficientem vt eius intuitu praecipua mereatur iura*, quam excellentiam eiusque iura septem exponit capitibus, videlicet 1) de excellentia in se & abstractiue considerata, cum iure sibi competente 2) de excellentia in concreto & quidem absolute tali cum iuribus competentibus 3) de excellentia respectiue tali cum iure competente 4) de excellentia ex nobilitate generis eiusque iuribus 5) de iuribus excellentiae ex nobilitate virtutis resultantibus 6) de excellentia respectu singularis artis peritiae, cum iure inde oriundo 7) de modis excellentiae iura conseruandi, amittendi, amissaque recuperandi.

IO. IOACH. SCHOEPFERI diss. de iure ciuili ius naturae determinante circa personas. Rost. 1709. 4.

IOH. PHIL. STREIT de legis circa statum personarum disponentis potentia. Erf. 1703. 4.

PETR.

PETR. VAN VLISVLIET diss. de acquisitione originaria iuris in personas. Lugd. Bat. 1740. 4.

Christ. Wolfens Probe der auf eine beweisende Art gebrachten Gesetze, nach den dritten Titel der Institutionen vom Rechte der Persohnen. Im 6sten Theil der klein. Philos. Schrifften nr. 6.

PESTIS.

GEO. ENGELBRECHTI diss. de peste & iuribus circa tempus pestis. Helm. 1683. 4.

Exponit auctor iura quae tempore pestis obtinent personas, res & actiones concernentia, vsus methodo a se in explicatione Institutionum & pandectarum obseruata, vt agat 1) de definitione 2) de personis 3) de rebus 4) de modo, & 5) de effectu. Mixta quidem, vt tunc erant tempora, iura diuina humanis, domestica peregrinis, qua tamen confusione lector prudens frugisque bonae, cuius hoc opusculum est plenum, cupidus turbari se non patitur.

IOH. EWICH de officio fidelis & prudentis magistratus tempore pestilentiae rem-

rempublicam a contagio praeseruandi & liberandi. Neap. Nemedum 1582. 8.

IENICH. *Bibl. iur. Lip. p. 442.*

GVIL. LEYSERVS de iure arcendi tempore pestis. Witt. 1668. 4.

IOH. SCHACKII diss. de iure circa pestem. Gryph. 1709. 4.

IOH. ANDR. SCHMIDT de officio magistratus circa tempora pestis. Jen. 1680. 4.

IDEM de iure arcendi ob metum pestis. Ibid. 1683. 4.

IOH. STEIN de iure pestis. Regiom. 1710. 4.

GOTTFR. STRAVSSII dissertationes duae de iure arcendi forenses ob metum pestis, quarum altera 1680. altera 1683. Rostochii lucem adspexit.

PIETAS.

IOH. CHRPH. BECMANN de pietate subditorum erga principem. Francof. ad V. 1679. 4.

CHR. ANDR. BRVNNEMANNI Diss. de pietate naturali nunquam molesta. Gryph. 1738. 4.

IOH. ANDR. CNOBLACHII Diss. de pietate philosophica. Witt. 1711. 4.

Quia

Quia ex notitia Dei omnium hominum cordibus impressa, ex principii omnium rerum primi inuestigatione, ex ordine, conseruatione, & prouida gubernatione mundi, ex stupenda mentis & corporis humani coniunctione, ex consensu denique communi omnium populorum, existentiam Dei ratio humana assequitur, dari quoque pietatem quandam philosophicam, auctor concludit, quae non vno actu absoluitur, sed tum ratione intellectus, tum ratione voluntatis interne & externe Deum colentis ac reuerentis, plura officia, plures virtutes comprehendit, non pugnat cum pietate christiana, neque tamen cum ea confundenda, aut eiusdem dignitatis dicenda est, quae porro maximum in ciuitatibus regendis & societate naturali seruanda vsum praestat; summam beatitudinem intendit, nos tamen aeternae felicitatis, quamuis eam cupiat, participes reddere non potest. Habes, lector, dissertationis huius medullam.

IO. GOSSW. FRIDERICI de pietate naturali erga Deum. Jen. 1685. 4.

GEO. REICH. HAMMERI diss. de obligatione ex iure pietatis paternae. Altd. 1674. 4.

IOH.

IOH. AD. SCHERZERI Differtt. II. de coniectura pietatis. Lipf. 1705. & 1717. 4.

IENICH. *Bibl. iur. Lip. pag. 443.*

EBERH. SCHWELINGER de pietatis officio. Brem. 1704.

GLAF. *Bibl. iur. nat. & gent. p. 380.*

CHRIST. THOMASII diff. de vera pietate iuridica. Hal. 1701. 4.

In capite primo quod de vera pietate in genere infcribitur, ita verfatur auctor, vt primo fignificationem vocis pietatis, quam apud philofophos habet, exponat, deinde ad facras litteras progrediatur, oftenfurus, an eadem a fignificatu fanae philofophiae abeat, nec ne; corruptelam, porro, huius vocis a Clero, Pontificio potiffimum, factam recenfeat, ac denique, quid iure noftro per pietatem indigitetur. Hic vero diftinguit auctor ius ciuile ftricte dictum a iure Iuftinianeo. ICti enim, quorum nomina in Pandectis habentur, fuerunt philofophi, ac per pietatem denotarunt amorem feu officia humanitatis; temporibus contra chriftianorum imperatorum pietas pro fuperftitione vfurpari cepit. Relicta fuperftitione auctor tantum de pietate iuridica agit, quatenus amorem erga alios exercen-

dam

dam significat. Quae etiam causa est, ob quam in fronte dissertationis verae pietatis mentio facta, fallaeque enucleatio aliis relicta est. In capite secundo, quod est de vera pietate iuridica, iuris ciuilis circa pietatem parentum & liberorum, patronorum & liberorum, vitricorum, nouercarum & priuignorum priuignarumque, fratrum & sororum germanorum germanarumue, ac vnilateralium, reliquorum cognatorum, mariti & vxoris &c. limites persequitur.

POENA

vid.

aggratiandi ius, & *Delictum.*

IOH. LVD. ALEFELD de iure maiestatis in vitam ciuium ob delicta. Lips. 1721. 4.

IOH. CHRPH. BELOW de poenis. Witt. 1690.

GLAFEY *l. c. p. 381.*

CHRIST. BESOLDVS de praemiis & poenis. Tub. 1620. & in Opp. Polit. Argent. 1641. 4.

IVST. HENN. BOEHMERI diss. de poena sine crimine. Hal. 1721. & 1728. 4.

In

In duo diuiſa eſt capita diſſertatio, in quorum primo, quod de poena criminis commiſſi ſequela agit, probatur, ob crimen commiſſum ſtatum mutari, de quo commiſſo, vt conſtet, multorum intereſſe, certum autem reddi crimen per inſtrumenta, teſtes, propriam confeſſionem vel conuictionem; ex quibus principiis concluditur, omnem poenam ſupponere crimen, poenam non eſſe infligendam niſi de corpore delicti certo conſtet, deſiderari iuſtitiam, poenas oportere delictis conuenientes eſſe, nec in crudelitatem degenerare, lento gradu ad executionem poenarum deueniendum eſſe, regulariter, delinquente in inquiſitione mortuo, poenam ceſſare. Secundum caput de poenis ſine crimine agens reduci poteſt ad *tria* haecce *membra* 1) nonnunquam contingit vt poena vera ſine crimine vero alicui infligatur. 2) interdum falſo videtur is puniri, qui non deliquit. 3) veram aliquando poenam ei infligi, qui falſo creditur delictum commiſiſſe. *Primum* accidere poteſt, ſi acta iudicialia fuerint falſa, ſi ſententia ex praecipitante affectu vel odio lata, vel quando potentioris odium praeualet, aut per viam proceſſus cle icalis proceditur, vel ex intentione iuriſdictionem in actum deducendi vel denique ob imperitiam iudicis cri-

 minalis,

minalis. Quae omnia exemplis ex historia tam ciuili quam ecclesiastica petitis egregie illustrata modi innocentiam probandi sequuntur. Casus *secundi membri* existit, si poena personam delinquentis egredi & per accidens ad alios innocentes transire videtur, sed re vera nec egreditur nec transit; Tale quid ex nascendi conditione, vel peculiari societatis ciuilis ratione, vel ipsa alia ciuili aut canonica ratione, vel criminis atrocitate euenire interdum solet. Ad *tertium* denique *membrum* poena concursus ad alterius delictum, qui per silentium quoque criminis perduellionis ab alio commissi, existit, imprimis vero pertinet, quod praerupta seditione, saepe accidat, vt forte fortuna deprehensi mox vltimo adficiantur supplicio, si forsan motus publici aliter sedari nequeant. Hoc vero non fit poenae festinatione, sed praeueniendi periculi causa. Et licet deprehensi auctores seditionis non sint, haerent tamen in culpa, quod turbatoribus publicis sese adiunxerint, & periculo, in quo se perire posse sciuerant, sese exposuerint.

HENR. BODINI diss. de poenis innocentum: accedit diatribe de non remittenda poena capitali homicidii. Hal. 1702. 4.

IACO-

IACOBI CARPOVII diss. de poenis necessitati hypotheticae non contrariis. Jen. 1726. 4.

IVSTI GEORGII CHLADENII diss. de arbitrio iudicis in commutandis poenis. Witt. 1728. 4.

DAN. CLASENIVS de iure aggratiandi. Magd. 1660. & 1668. 4.

HENR. COCCEII diss. de iustitia poenae in absentes vel mortuos statuendae atque in effigie exequendae. Francof. ad Viadr. 1711. 4. & in E I. Dissertt. Vol. II. n. 50.

IOH. CONR. DVRRII theses philosophicae de poenis. Altd. 1676. 4.

IO. GOTTFR. A DüSSELDORFF de rigore poenarum militarium. Lips. 1696. 4.

IO. EICHELIVS de iure aggratiandi & remissione poenarum. Helmst. 1657. 4.

IOH. CHRPH. FALCKNER de gratia seu iure aggratiandi. Jen. 1680. 4.

IO. IAC. FISCHERI disp. de poenarum humanarum abusu. Erf. 1712. 4.

IAC. AVG. FRANCKENSTEIN de rigore poenarum militarium per aequitatem temperando. Lips. 1729. 4.

CHRIST. GOTTFR. FRANCKENSTEIN de poenarum subiecto. Bas. 1684. 4.

FRID. GENSKENIVS de iure diuino circa poenas. Kil. 1712. 4.

IOH GOTTL. GONNE besondere Anmerckungen von dem Zweck der Strafen in bürgerlichen Gesellschafften.

In den Erlang. Gel. Anzeigen vom Jahr 1741. nr. 10. p. 73-78.

IOACH. HAGEMEISTERI diss. de caussis mitigandarum poenarum. Argent. 1660. 4.

MAVR. HAERTEL de poenae reatu. Jen. 1694.

GLAFEY *Bibl. iur. nat. & gent. p. 381.*

GOTTFR. HAHN de poena in res inanimatas. Lips. 1684. 4.

IO. HAVELANDI disp. de poenis temperandis. Rost. 1637.

IENICH. *Bibl. iur. Lip. p. 447.*

IOH. REINH. HEDINGERI Quaestio an obligatio ad poenam delictis sit intrinseca? Giess. 1698. 4.

IO. CHRPH. HELBACH de poenis remittendis & minuendis. Erf. 1703. 4.

ANDR.

ANDR. AD. HOCHSTETTERI de iure poenarum liber singularis, qui vicem simul commentationis perpetuae ad Sam. Pufendorffii de off. hom. & ciu. Lib. II. c. XIII. sustinere possit. Tub. 1706. 4. & 1710. 4. Conf. *acta Erud. Lipf. anni 1707. pag. 38. sq.*

Opusculum sequentia fere complectitur. Poena est malum passionis, quod infligitur ob malum actionis: differt a restitutione & vindicta. Finis poenarum est duplex, *expiatorius* alter, alter *medicinalis*. Causa poenarum perpetua superior est; ex quo sequitur, non omnes naturalem puniendi facultatem habere, licet hosti improprie ius puniendi tribuatur, nec pares ob delicta in Deum perpetrata. Quamquam vero pari permissum sit, parem corrigere, haec tamen correctio a poena multum differt. Deus in poenarum inflictione non ex mero dominii sed naturali iustitiae iure punit. Caussae poenarum instrumentales pro arbitrio superioris variae sunt, probandus tamen earum gentium mos non est, quae ipsum reum poenae suae instrumentum esse iubent. Possunt quidem interdum innocentes puniri, nequaquam tamen in foro humano vniuersitates ob delicta ante tres pluresue generatio-

nes admiſſa, plectendae ſunt. Obiectum poenarum reale conſtituunt actus, vbi quaeritur: an, ſi dentur actus ad humanam ſocietatem non pertinentes, ii puniri queant? an ob non praeſtita impoſſibilia poena infligi poſſit? Haereſis an ſit crimen & poenae ſubſit? Forma poenarum eſt proportio & exaequatio iuſtaque commenſuratio inter malum actionis & malum paſſionis, morali aeſtimatione obſeruata. Variis deciſis quaeſtionibus, quae occaſione proportionis poenarum cum ſuis delictis incidere ſolent, nec iniucundis nec inutilibus, ſequitur nunc poenarum diuiſio in *diuinas* & *humanas* illarum in *aeternas* ac *temporarias* harum in *vniuerſales*, *particulares* & *ſingulares*, in *externas* & *internas*. Hae diuinae poenae vel ab ipſo infliguntur Deo vel eius iuſſu, eaeque vel *capitales* vel non capitales. *Humanae* poenae vel *capitales* ſunt vel *non capitales*, hae vel *ciuiles* vel *criminales*, porro vel *verbales* vel *reales*, hae aut *aeris* aut *corporis*. Vltimo loco poenae in *ordinarias* & *extraordinarias*, in *damni* & *ſenſus* poenas diuiduntur.

IOH. FRID. HOECKNERI diſſ. de poena parentum perduellium ad liberos pertinente. Lipſ. 1706. 4.

Huius

Huius poenae originem iuri romano deberi, ac aliquando eam iuri naturae consentaneam esse aliquando aduersam posse, ostenditur.

IOH. DAN. HENRICI homicidium dolosum supra aggratiandi ius positum esse. Jen. 1708. 4.

DIET. HERM. KEMMERICHII diss. de poena naturali cuiuslibet vitii comite. Hal. 1705. 4.

Poenis omnium vitiorum naturalibus, quae ex auctoris sententia in ipsa, quae vitio inest malitia, consuetudine praua, animi inquietudine, facultatumque mentis corruptione sitae sunt, generatim pertractatis, poenas naturales quorundam vitiorum velut, *impietatis*, *intemperantiae*, *ebrietatis*, *libidinis*, *ambitionis*, *auaritiae* sigillatim ostendit auctor.

HENR. KLAVSINGII diss. de obligatione suppliciorum. Witt. 1709. 4.

MART. LANGE de poena a conceptibus affinibus liberata. Lips. 1703.

GLAFEY *l. cit. pag. 381.*

AVG. LEYSERI diss. de vltimo supplicio. Witt. 1746. 4. & inter Meditt. Spec. 649. Vol. X. pag. 367 - 378.

Sex poenarum fines facit Leyserus, satisfactionem laesi, pensationem mali cum

malo, emendationem malefici, detractionem virium nocendi, terrorem aliorum, & incrementum aerarii, aut aliam reipublicae vtilitatem. Perfectissimam igitur habet eam poenam, per quam hi fines cuncti possunt obtineri, quos adeoque omnes legislator, si potest, aut saltem maximam eorum partem, in poenis sanciendis intendere debeat. Vltimum supplicium iuri naturali non conuenire, sed repugnare magis credit, praeterquam in casu, quo respublica aliter salua esse nequit.

CHRIST. LVDOVICI diss. de officio delinquentium intuitu poenarum. Lips. 1688. 4.

DAN. GOTTL. METZLERI diss. de poena diuina legi naturali annexa. Lips. 1713. 4.

Dari poenam hanc diuinam, in capite primo ita demonstratur. Deus vult & potest legi suae contrarios punire. Posse Deum punire, exinde patet, quod ipse a nobis cognoscitur, tanquam ens perfectissimum, quod potentiae suae luculenta & euidentia in creatione pariter & conseruatione rerum omnium edidit specimina; velle autem Deum punire certissimum ex natura legis ad probandam poenam diuinam petitur argumentum, quum omnis lex poenam naturali

ratio-

ratione trahat. Caput secundum agit de ipsa poenae diuinae natura & indole, quatenus per sanam rationem cognosci potest. Definit auctor poenam diuinam, malum quod homini ob legem diuinam sacrosanctam violatam a Deo infligitur, ad diuinam maiestatem, & auctoritatem legislatoriam inter naturas rationales asserendam.

IOH. FRID. MOEGLING Diss. de eo quod iustum est circa proportionem in poenis surrogandis. Tub. 1734. 4.

Postquam auctor paucis adseruit, delicta punienda esse, sed habita proportione, doctrinam Aristotelicam de iustitia distributiua & commutatiua, illiusque proportione geometrica, huius arithmetica proponit, diuersas doctorum de huius doctrinae adplicatione ad poenarum commensurationem opiniones enarrat, atque inclinat in partem eorum, qui tota hac doctrina in poenis intelligendis, tutissime nos carere posse contendunt. Diuidit post haec proportionem in *delicti ad poenam* & *poenae ad aliam surrogandam*; cui diuisioni subiicit quaestiones: cui competat surrogandi potestas? in alternatiuis poenis quis eligat, iudex an reus? quibus poenis possit substitui? quomodo debeat esse comparata surrogatio? Respon-

det auctor ad singulas, responsionibusque vtitur deinde vt axiomatibus, ex quibus principia cognoscendi proportionem inter poenam cui substituitur alia, & eam quae surrogatur, elicere studet in variis speciebus, nimirum in mutationibus poenarum, *capitalis* in *capitalem*, *capitalis* in *corporis afflictiuam*, *capitalis* in *pecuniariam*, *corporalis* in *capitalem*, *corporalis* in *aliam corporalem*, *corporalis* in *pecuniariam*, *pecuniariae* in *capitalem*, *pecuniariae* in *corporis afflictiuam*, *pecuniariae* in *aliam pecuniariam*.

IOH. PHIL. PALTHENII diss. de obligatione rei ad sanctionem poenalem poenamque ipsam. Gryph. 1703. 4.

Recensetur in *Nou. litt. mar. Balth. anni 1703. p. 198.*

WOLFG. IAC. PICCARTVS de rebus punibilibus. Argent. 1649. 4.

GVIL. FRID. PISTORII Gedancken von denen Mitteln, so eine vernünftige und christliche Obrigkeit in Ausrottung Landläufferischen Gesindes zu beobachten hat.

Praefationis vice functa haec commentatio libri: Schelmen und Diebes-Händel, qui Aug. Vind. 1728. 4. lucem adspexit, inserta deinde est *Auctoris amoenitatibus historico-iuridicis Part. III. p. 635. sqq.*

SAM.

SAM. RACHELII diff. de poenis. Helmft. 1661. 4.

TOB. IAC. REINHARTHI diff. de caufis ob quas iudex poteftatem mitigandi poenas falfo fibi arrogat. Erf. 1737. 4.

Iactis iuris naturalis fundamentis quibus officium iudicis in mitigatione poenarum niti oportet inter fpurias, iudicisque arbitrio fubiici falfo creditas caufas mitigandi poenas, transactio, dignitas & generis nobilitas, infigne delinquentis artificium, aut fi qua eius alia fit opera reipublicae vtilis, fpontanea rei confeffio, numerus liberorum, delicti antiquitas referuntur.

CHRPH. PHIL. RICHTERI diff. de profopolepfia circa infligendas poenas. Jen. 1058. 4.

THOM. SIEGFR. RINGII difp. de poena fine culpa. Francof. ad Viadr. 1697. 4.

CHRIST. RöHRENSEE de poena innocentis. Witt. 1680. 4.

FRID. SCHRAGIVS de mitigatione poenarum. Arg. 1682. 4.

JOH. PHIL. SLEVOGTI diff. de officio magiftratus circa poenas. Jen. 1693. 4.

IO. HERM. A SODE diff. de menfura poenarum magnitudini delictorum refpondente. Erf. 1693. 4.

DAV.

DAV. STAVINSKI diss. de iure principis poenas lege diuina determinatas mitigandi vel remittendi. Hal. 1695. 4.

CONR. GVIL. STRECKER de potestate iudicis poenas in delicta statutas mitigandi huiusque mitigationis veris caussis. Erf. 1733. 4.

GEO. AD. STRVVIVS de iure aggratiandi. Jen. 1660. 4.

ANT. VEREYCK diss. de cogitatione a poenis libera. Lugd. Bat. 1730. 4.

GOTTFR. VOIGT de poena innocentiae. Rost. 1678.

Conf. GLAFEY *l. c. p. 381.*

IO. VPMARCK de actionum praemiis & poenis naturalibus. Vpsal. 1707.

IDEM *l. c. p. 381.*

CHRIST. FRID. WENNGIVS de conuenientia & disconuenientia iuris naturalis & constitutionum imperii de poenis criminalibus disponentium. Altd. 1702. 4.

SAM. FRID. WILLENBERG de obseruanda lenitate in pœnis irrogandis. Ged. 1725. 4.

GVIL. ERN. TENZEL de iure principis circa delicta, eorumque poenas. Recus. Erf. 1718. 4.

IO. WOLFG. TRIER de proportione poenarum. Francof. ad Viadr. 1734. 4.

✱ (✱) ✱